

Kilə lə NJé kaw kilə je

Ta ki də kilə ti lə NJé kaw kilə je

Makitibi Kilə lə njé kaw kilə je e makitibi ki kə joo ki Luki ndangi. Ningə əi ki Poy Ta ki Maji lə Jəju ki Luki ndangi, rai rəde tə makitibi ki kare ba ə dəw gangi gin joo be. Me e ki dəsəy ti ki e Poy Ta ki Maji, Luki a də dəkagilo ti ki Jəju ra dənangi ti ne (1.1), ningə j də kawə dərə ti (1.11), ki kilə ki ra ki NDilne dan njé ndo je ti, ki kində ngirə njé kaw-naa je, Luki əl tae me makitibi ti lə njé kaw kilə je.

E makitibi ki adi təgi njé kaw-naa je lə Kirisi, tadə əl ta ki də kində ngirə njé kaw-naa je ti dan Jipi je ti təkə to-n Jorijaləm kin nim, kində ngirə njé kaw-naa je dan dije ti ki əi Jipi je al təkə to-n Atiyosi, ki Pilipi, ki Korəti... kin nim tə. Lo kin ti, j-o də nja Pol me kilə mbə Poy Ta ti ki Maji ki də 6e je, də 6e je nim, j-o rə ki kadə a ingə njé kaw-naa lə Kirisi kin nim tə, nə dumi də rə kin ki təgi lə NDil Luwə.

Luki ki nje ndangi makitibi kin təji kadə oo lo ne je madi ki kəmne, tadə kə Tirowasi kaw Pilipi ti, Luki əl ə nə: «Ji sangi rəbi kadə J-aw...» (16.10-40) Ningə kaw tē Jorijaləm ki dije a uwəi Pol kin nim (20.5-21.18), taa kaw ki ta təl ta ta ti, kə Səjare kaw Rom ti ki Pol nginə bal joo bəy taa kadə dije gangi ta lie kin ka Luki təji təkə əi naa ti tə (27-28). Lo kilə ngirə makitibi ti wa bəy, Luki təji lo je ki a əl ta tə tē-n titi adi ay njay kəte (1.8). J-ingə:

Kində ngirə njé kaw-naa je ki dəsəy Jorijaləm ti
(1.1-8.3);

Poy Ta ki Maji ki sane ki ndəgi lo je ki dɔnangi
Isirayəl ti (8.4-12.25);

Poy Ta ki Maji ki sane ki ndəgi 6e je ki kadi ba
Məditərane ti tɛɛ Rom ti (13.1-28.31).

Ta lə Luwə ki dije sanəi ki lo je ki j-əl tae kin, j-ingə
me ta ti ki njé kaw kilə je iləi mbeɛ je əli tae je, ə e
ki ndangi me makitibi ti kin. NGA ningə, Jəju Kirisi
ki njé kaw kilə je əli ta lie ki rɔ Jipi je ti je, ki rɔ dije
ti ki əi Jipi je al je kin, e darɔ Jəju wa ki oji-e dɔnangi
Paləsitin ti, ə togi ti, njiyə ti kin. NDil ɔsi njé ndo je
lie adi əli ta ki dɔe ti, dɔ kilə rae ti, ki dɔ nɛ ndo je ti
lie.

Makitibi kilə lə njé kaw kilə je toji rəbi kilə ki kadi
njé kaw-naa je ki dɔkagilo je ti pəti rai, adi e kilə kilə
mbeɛ poy ta ki Maji lə Jəju Kirisi ki rɔ dije ti pəti, biti
ki ta soɣ dɔnangi ti.

Kaw Jəju dɔrɔ ti

¹ Təwopil, me makitibi ti ləm ki dɔsay[☆], m-ndangi
ta je ki ɔji dɔ nɛ je ki Jəju ilə ngire ra je, ndo dije je.

² Nɛ je ki ra biti tɛɛ-n me ndɔ ti ki Luwə un-e-n aw
sie dɔrɔ ti. Ningə kəte ɔəy taa kadi aw dɔrɔ ti, Jəju
mbəti njé kaw kilə je ləne, adi-de ndu-kun je ləne ki
go rəbi lə NDil Luwə.

³ Go koye ti, Jəju ɔji rɔne njé kaw kilə je ləne. ɔji-
de ki rəbi je ki dangi dangi kadi gəri təki n-a ki dɔne
taa. NDɔ kuti sɔ go ti ningə, tɛɛ hɔy ki rɔde ti əl-de
ta dɔ kɔbe ti lə Luwə.

⁴ NDɔ kare ki isi uso nɛ səde, Jəju əl-de kadi tɛɛi
gidi 6e bo Jorijaləm ti al. Nə kadi ngəmi biti kadi

☆ 1:1 Lk 1.1-4

Bawne adi-de kadi-kare ki un mindine dɔ ti kadi n-a n-ade kin bəy taa[☆]. Ningə əl-de ə nə: «E kadi-kare ki mi wa m-əl səsi tae kəte ngata.

⁵ Ja ra dije batəm me man ti, nə səi je, me ndɔ je ti ki ngay al ne ə, a rai səsi batəm me NDil Luwə ti.»

⁶ *NJé kaw kilə je lə Jəju ki kawinaa rəe ti dəji-e əi nə: «Babe, e dəkagilo ti ki ngəsine wa kin ə a taa kəbe adi *Isirayəl a?»

⁷ Ə əl-de ə nə: «E ta ləsi kadi igəri dɔ kade ə se dɔ gangi lo je ki Bai ɔji ki go lo kəbe ti ləne al.»

⁸ Nə a ingəi təgi loki NDil Luwə a re dəsi ti. A təli njé ma naji ləm me be bo Jorijaləm ti nim, dənangi Jude ti ba pəti nim, *Samari ti nim, ratata ki ta soy dənangi ti.

⁹ Loki Jəju əl-de ta je kin gine gangi ningə, ooi-e isi aw ki taa me nəl ti. Ningə kil ndi re uti kəmde adi ooi-e al.

¹⁰ Kəmde naa ki taa dərə ti, lo koo go Jəju lo kawə ti, ningə, dɪngəm je joo ki iləi kibi je ki nda bal bal tɛɛi həy ki rəde ti, ningə əli-de əi nə:

¹¹ «Dije ki Galile ti, mba ri ə ai a igoi lo ki taa dərə ti be ə? Darɔ Jəju wa ki uni-e tasi ti awi sie dərə ti kin ə, a təl re təkəi oi goe lo kawə dərə ti kin be tɔ.»

Buti lə njé kaw kilə je

¹² Be ə njé kaw kilə je lə Jəju təli dɔ mbal kagi bini ti awi Jorijaləm ti gogi. MBal kagi bini kin e bəsi ki be bo Jorijaləm.

¹³ Loki rai tɛɛi Jorijaləm ti ningə, ali aw me kəy ti kare ki e dɔ made ti taa, lo ki rai tə lo kiside kəte kəte. Adi e Piyər nim, Ja nim, Jaki əi ki Andire nim, Pilipi əi ki Tomasi nim, Batiləmi əi ki Matiyə nim,

[☆] 1:4 Lk 24.49

Jaki ki ngon lə Alpe nim, Simo ki nje rə mbata ta kingə də lə be ləne nim, taa Judi ki ngon lə Jaki nim tə.

¹⁴ Əi pəti, ki mede ki kare ba, kawinaa nəm nəm mba kadi əli ta ki Luwə, naa ti ki dəne je madi. Mari ki kə Jəju e dande ti nim taa ngakə Jəju je nim tə.

Matiyasi un to Judasi

¹⁵ Me ndə je ti kin, njé kadi-me je kawinaa asi bu ki kuti joo. Ningə Piyər j taa dan ngakone je ti əl ə nə:

¹⁶ «Ngakom je, səbi kadi ne ki NDil Luwə əl tae me Makitibi ti lə Luwə təl tane. Tadə NDil Luwə, əl ta kəte ki ta *Dabidi, əji-n də Judasi ki ər nə dije ki rəi uwəi Jəju.

¹⁷ Judasi e ki kare danje ti, ningə aw ki kilə ləne ki səbi dəne kadi ra danje ti tə.

¹⁸ Ki la ki adi-e mba kigə-n go ji kilə ki majal ki ra kin ə, Judasi aw ndog-i-n lo ndər. Me ndər ti ki ndog-i ka kin ə, j taa osi ti, dəe su ki nang-i, me ndu adi tie ale mba dənangi ti.

¹⁹ Dije pəti ki dənangi Jorijaləm ti ooi ta kin. Be ə bari lo ndər ka kin ki ta be ləde ə nə: “Akəldama”, kər me ta kin nə: “Lo ndər məsi.”

²⁰ Ningə ndangi me makitibi Pa je ti əi nə:

“Kadi kəy lie e ki kiyə kə nim,
Kadi dəw kare ka isi me ti al nim✧,”
Taa ndangi bəy əi nə:

“Kadi dəw ki rang-i un toe.”

²¹ «Be ə, maji kadi ji mbəti dəw kare mbə dije ti wa ki njiyəi səje naa ti ki ndə je pəti ki Bəbe Jəju aw-n səje nim təl-n səje nim wa kin.

✧ 1:20 Pa je 69.26; 109.8

22 Hə ngire də batəm ti lə Ja, ratata tee-n də ndə ti ki Luwə un-n Jəju taje ti awi sie dərə ti. Kadi dəw kare dande ti, e nje ma naji, naa ti səje təkı Jəju i lo koy ti.»

23 Lo kin ti, rəi ki dije joo əji-de, ki dəsəy e Jisəpi ki bəri-e nə Barsabasi, ki indəi təe ki rangi nə Jusitusi, ningə ki kə joo e Matiyasi.

24 Ningə əli Bəbe əi nə: «Bəbe, i igər ngəme dije pəti tigə, ə əji-je se mbə dije ti ki joo kin, e ki ra ə imbəte wa?

25 MBəte kadi un ta kilə bəə lə njé kaw kilə je ki Judasi iyə tae ə aw lo ti ləne ki səbi dəe kadi aw ti kin.»

26 Rai yuki, ningə yuki osi də Matiyasi ti, adi Matiyasi ore kadi njé kaw kilə je ki dəgi gide e kare.

2

Re lə NDil Luwə

1 Loki ndə nay Pətəkoti asi ningə*, njé kadi-me je pəti kawı-naa lo kare ba.

2 Ta naa ti nqə, ka ne madi i dərə ti, ba tə nəl bo ki ilə ki təgine kin be. Ka ne ka kin taa lo me kəy ti ki isi ti.

3 OOi ne je ki toi tə por ə ndone je teei bilim bilim be, teei, kəyi-naa dəde ti kare kare.

4 NDil Luwə rosi mede pəti, adi iləi ngirə kəl ndon ta je ki rangi ki dəw gər me al, ki go kində ti ki NDil Luwə ində-n tade ti kadi əli.

5 Ningə me ndəe je ti kin, *Jipi je ki njé bəl Luwə, ii ki də be je ki dangi dangi ki dənangi ti ne pəti, rəi kawı-naa Jorijaləm ti.

☆ 2:1 Ləbətiki 23.15-21; Dətərənom 16.9-11

⁶ Lok i ooi ka ne kin ningə, ayi-naa ngədi rəi kawinaa, kosi kosi, bəl rade tado nā nā, dande ti, oo do ndu njé kadi-me je ki isi əli ta ki ndon ta be ləne.

⁷ Ne kin əti-de bəl ngay adi ndilde ay ur kaki, ooi kadi e ne ki rəjeti al, adi əli əi nə: «Dije ki isi əli ta kin pəti əi dije ki j Galile ti,

⁸ nga ban be ə nā nā danje ti, oo ta ki tē tade ti ki ndon ta be ləne ə?

⁹ Je dije ki Partəji ti, ki Medi ti, ki Elamiti ti, ki njé ki dənangi Mejopotami ti nim, ki Jude ti nim, Kapadosi ti nim, taa Pə ti ki e ngon be ki dənangi Aji ti nim,

¹⁰ Piri ti nim, Pampili ti nim, Ejipi ti, ki dənangi Libi ti ki e basi ki Sirən, ə se njé ki dənangi Rom ti.

¹¹ Je pəti je Jipi koji je ki Jipi təl je. J-j Kirəti ti ki Arabi ti. Be ka, joo do ndude ki əli ta ki ndon ta be ləje, oji do ne je ki əti bəl ki Luwə ra.»

¹² Əi pəti ndilde ay ur kaki adi gəri ta wa ki kadi əli al, ningə əli-naa mbəde ti əi nə: «Kər me ne ki ra ne kin nə ri ə?»

¹³ Nə njé ki nā je kogi do njé kəl ndon ta je ti ki dangi dangi ki dəw gər dəe al, əi nə: «E kasi nju ə ayi-naa ngay ə rade.»

Piyər əl ta kosi dije

¹⁴ Piyər j a taa ki ndəgi njé kaw kilə je ki dəgi gide e kare, ningə un ndune ki taa əl ta kosi dije ə nə: «Uri mbisi maji oi do ta ləm səi *Jipi je, ki səi pəti ki isi Jorijaləm ti ne. Səbi kadi igəri ne ki isi ra ne kin tə.

¹⁵ Dije madi dansi ti ooi kadi e kasi ə ra dije kam. Nə Jagi kasi rade al! J-a si kadi nda ti bəy!

¹⁶ Nə ngəsine ne ki ndə ki nje kəl ta ki ta Luwə ti Juwəl əl tae ka kin ə ra ne:

17 “Nə je ki Luwə əl tae kadi a rai nə me ndə je ti ki dəbəy ti ka ə toi kin:

M-a m-ilə ki NDilm də dije ti pəti.

NGansi je ki dɪngəm ki njé ki dəne a təli njé kəl ta ki ta Luwə ti,

Basa je ləsi a ooi nə je me ndil ti,

ʔigə je ləsi, a ooi nə je ki to lo bəyɔ ti me ni ti.

18 Oyo me ndə je ti kin,

M-a m-ilə ki NDilm də ngan njé kilə je ti ləm ki dɪngəm ki njé ki dəne.

A əi njé kəl ta ki tam ti.

19 M-a m-ra nə je ki dəw asi ra al me dərə ti taa nu,

Ningə dənangi ti ne, m-a m ra nə kəji je ki əti bəl,

Adi e: məsi nim, por nim, sa ki su luy luy nim tə,

20 Kəte bəy taa kadi ndə ki bo ngay, ki rosi ki təba lə ʔabə kin a re,

Lo ki kada a təl lo ki ndul, ningə nay a təl məsi.

21 Ningə me ndə ti kin, dije pəti ki bəi tə ʔabə a ingəi kajjɪ.”

22 «Səi *Isirayəl je, uri mbisi maji oi ta ki m-a m-əl səsi. Igəri pəti kadi Jəju ki Najarəti, dɪngəm kin ki Luwə ɔje ki taga kadi n-ndige, ə Luwə ra nə je ki dəw asi ra al ki nə kəji je ki əti bəl ki takule dansi ti ne.

23 Dɪngəm kin, iləi-e jisi ti ki go ndu-kun ti ki Luwə un, ə se ki go kəji ta ra ti lie ki to kəte. Ningə səi adi dije ki gəri Luwə al təli-e ki rəbi bə ki bəi-e kagi-dəsi ti.

24 Nə Luwə gangi kulə yo rəe ti kə ade j lo koy ti, tadə koy aw ki təgi kadi uwe gin təgine ti bə nin ti al.

25 *Dabidi əl ta ɔji-n dəe ə nə:

“M-o ʔabə ki dəkagilo je pəti nəm ti,

Tadə e də ji kom ti mba kadi m-təe m-osi al.

26 E mbata kin ə rənəl rosi mem adi m-osi-n pa tə.

Be ə, be nin ti ka, darəm a ər kəə ki kində me də ti,

27 I Bəbe, a iyə-m kə koo al,

A iyə bəə ləi ki a də njane ti ade ndum bada al tə.

28 I ə oji-m rəbi kadi m-təl m-isi-n ki dəm taa,

Ningə a adi-m rənəl me kei naa ti səm☆.”»

29 Piyər təl əl bəy ə nə: «NGakom je, adi m-əl səsi ta ki rəjeti: Kaje Dabidi oy təkə rəjeti adi dibi-e. Də bade to danje ti ne bti bone.

30 E nje kəl ta ki ta Luwə ti, ə gər kadi Luwə un mindine ade ki kibə rə kadi n-a n-adi dəw kare ki gin ka ti lie a o be toe ti☆.

31 Dabidi gər ne ki a ra ne lo ti ti, adi əl ta ki lo koy ti lə Kirisi kin kəte. E ta lie ə Dabidi ə nə Luwə a iyə lo ki koo ti al, taa a iyə darəe adi ndum be nin ti əl tə.

32 Jəju ki m-isi m-əl ta lie kin, Luwə ade j dan njé koy je ti, j-əi pəti ji gəri maji.

33 Go ti ningə, Luwə un-e aw sie dərə ti adi isi də ji kəe ti. Ningə ngəsine Luwə ade NDilne təkə un-n mindine. NDil kin ə, Luwə buki dəje ti, təkə oi ngəsine ki kəmsi je, ki mbisi je kin.

34 Təkə rəjeti, Dabidi aw dərə ti al, nə əl ə nə: “Bəbe əl Bəbe ləm ə nə: <Ire isi də ji kom ti,

35 ratata kadi m-ilə njé bə je ləi gin təgi ti☆”.

36 E be ə, rə Jəju wa ki iḃəi-e kagi-dəsi ti kin ə, Luwə ade e Bəbe nim, Kirisi nim tə. E kin ə e ne ki səbi kadi dije pəti ki Isirayəl ti gəri maji.»

NJé ki adi mede Kirisi dəsəy

☆ 2:28 Pa je 16.8-11 ☆ 2:30 Pa je 132.11; 2 Samiyəl 7.12-13

☆ 2:35 Pa je 110.1

37 Loki dije ooi ta kin ningə, mede ole wuti wuti adi dəji Piyər əi ki ndəgi njé kaw kilə je əi nə: «NGaköje je, e ri ə kadi ji ra ə?»

38 Ə Piyər təl əl-de ə nə: «İyəi rəbi ne rasi je ki majal kə, ningə kadi dəw ki ra dansi ti adi rai-e batəm me tə Jəju Kirisi ti, mba kadi majal je ləsi e ki kiyə go kə. Ba a ingəi NDil Luwə.

39 Təki rəjeti, kun mindi lə Luwə e ki mbata ləsi nim, mbata lə ngansi je nim, ki mbata dije ki isi say nim. Səbi də dije pəti ki Bəbe Luwə ləje a bar-de.»

40 Piyər əl-de ta je ki rangi ngay go ti bəy mba kadi ma-n naji, ningə ilə dıngəm mede ti ə əl-de ə nə: «İgangi-naa ki gin dije ki majal ki bone kin, mba kadi Luwə əji-n səsi.»

41 Dije pəti ki taai ta lə Piyər, rai-de batəm. NDəe ti ka kin, dije asi dibi mıtə rəi orəi kadi njé kadi-me je ki kəte.

42 Hə ngire dəkagiloe ti kin, rəi nəm nəm mba koo də ne ndo lə njé kaw kilə je nim, lo ra madi-naa ti nim, lo təti mapa ti nim, ta lo kəl ta ti ki Luwə nim tə.

43 *NJé kaw kilə je rai ne je ki dəw asi ra al ki ne kəji je ki əti bəl ngay adi dije pəti isi ki bəl mede ti.

44 NJé kadi-me je indəi rəde naa ti kare ba ə kawi ne kingə je ləde də-naa ti kare ba tə.

45 Gati ki ne kingə je ki ne maji je ləde ə ləbi-naa lae ki go ne ge ti lə dəw ki ra.

46 NDə je kare kare pəti, ki me ki kare ba, ingəi-naa me kəy ti lə Luwə. Ningə awi ki me kəy je ti lənaa usoi ne kuso lə Bəbe nim, taa usoi ne je ləde ki rənəl nim, ki me ki səl ləm ləm.

47 Osi pa je iləi toji də Luwə ti, ningə dije pəti ndigi ta ləde tə. NDə je kare kare pəti, Bəbe adi kər dije ki

aji-de, re də made ti par par.

3

Piyər adi rə nga dəw ki njae oy

¹ NDə kare Piyər əi ki Jə isi awi kəy kaw-naa ti mba kəl ta ki Luwə də kadi ti ki mitə ki lo sələ.

² Dəkagiloe ti kin ə dije awi ki dəw ki njae oy lo koje ti nu, indəi-e ta kəy kaw-naa ti. Dəw ka kin, ndə je kare kare pəti, a indəi-e ta kəy kaw-naa ti ki bəri-e nə: «Ta Kəy ki NDole». Indəi-e mba kadi kəy ne dije ki isi uri kəy kaw-naa ti.

³ Loki oo Piyər əi ki Jə ki isi uri ki kəy kaw-naa ti ningə, kəy-de ne.

⁴ Piyər əi ki Jə uri kəmdə ki dəe ti, ningə Piyər əl-e ə nə: «tgo-je ne!»

⁵ Nje nja koy go-de, ga mene ti kadi n-a ningə ne madi jide ti.

⁶ Nə Piyər əl-e ə nə: «M-aw ki la al nim, ki ər al nim kadi m-adi. Nə ne ki m-aw jim ti e təgi Jəju Kirisi. Be ə kadi-me tə Jəju Kirisi ki Najarəti ti, j taa ə njiyə!»

⁷ Piyər uwə taji kəe, ba un-e ki taa. Ta naa ti noo par ə njae je ki gul njae je təli toi maji kare.

⁸ J bal a taa ə ilə ngirə njiyə. Aw səde naa ti kəy kaw-naa ti. Tj bal ki rənəl nim ilə təji də Luwə ti nim tə.

⁹ Dije pəti ooi-e lo njiyə ti nim, lo kilə təji də Luwə ti nim tə.

¹⁰ Dije gəri-e maji kadi e nje məti ki kəte e nje kisi ta kəy kaw-naa ti ki bəri-e nə: «Ta Kəy ki NDole», isi kəy ne wa ka am. Loki dije ooi ne ki tēe dəe ti kin ningə, ndilde ay ur kaki adi bəl rade ngay.

Piyər əl ta kosi dije

11 NJe nja koy ka kin iyə go Piyər əi ki Ja al. Ne kin ra adi ndil dije pəti ay ur kaki. Be ə, dije pəti ayi-naa ngədi kawi-naa ki dəde ti dəde ti lo ti ki bari-e nə: «Pal lə Salomə».

12 Loki Piyər oo ne kin ningə, əl kosi dije ə nə: «NGan *Isirayəl je, ban ə ne ki ra ne kin əti səsi bəl kədi be ə? Ban ə uri kəmsi ki dəje ti tə ne ki e je wa ki təgije, ə se e ki takul kaw ki j-aw ki bəl Luwə meje ə j-adi-n dīgəm kam njiyə-n be ə?»

13 Jagi, e Luwə lə *Abirakam, lə *Isaki, lə *Jakobi, Luwə lə kaje je ə ilə təji də bəə kilə ti ləne Jəju, ki iləi-e ji *Pilatı ti, Pilatı un ndune kadi n-ile taa, nə səi imbati.

14 Oyo, səi inaji ta gər nje kay njay ki nje ra ne ki dana. Ningə idəji kadi iləi dəw ki nje təl dije taa toe ti.

15 E be ə, adi təli e ki e nje kadi dije isi ki dəde taa. Nə Luwə ade j dan njé koy je ti, j-əi pəti ji gəri maji.

16 E mbata kadi ki j-adi meje Jəju kin ə, təgi ki to me təe ti, adi təgi dīgəm ki oi-e, taa igəri-e kin, kadi j a-n taa. Oyo, kadi-me ki təge to, ki takul Jəju, adi dīgəm kin rə nga ki rəjeti, e ne ki ra ne ta kəmsi ti pəti adi oi ne.

17 NGəsi ne ngakom je, m-gər maji ngay kadi ne ki irai kin, e ki go gər-e ti al, səi je ki njé kər nəsi je pəti.

18 Nə, e ki rəbi kin ə, Luwə təl-n ta ne ki ilə mbe kəte ki takul njé kəl ta je ki tae ti pəti ə nə: Kirisi ki n-un ndune kadi n-a n-ile, a ingə kə.

19 NGəsi ne, iyəi go rəbi njiyəsi je ki majal kə, ə təli irəi rə Luwə ti mba kadi iyə-n go majal je ləsi kə.

20 Ningə Bəbe a adi səi dəkagilo kər kəə, a ilə ki e ki ində dəe naa ti kəte tə Kirisi, adi e Jəju, adi səi.

21 Nə ngəsinə kɪn, səbi kadi Jəju isi dərə ti, biti kadi Luwə təl ne je pəti ki dənangi ti ki sigi gogi, təkɪ ilə-n mbe me ɓal je ti ki man, ki takul njé kəl ta je ki tae ti ki ayi njay.

22 Be ə, *Mojɪ ə nə: “Babe Luwə ləsi a adi nje kəl ta ki tae ti, ki to tə mi be, a j dan ngakosi je ti, ki mbata ləsi, a oi dɔ ta je pəti ki a əl səsi.

23 Dəw ki mbati təl rone go ta ti ki nje kəl ta ki ta Luwə ti kɪn a əl nɪngə, Luwə a tuje kɔ dan dije ti ləne ki koy☆.”

24 *NJé kəl ta je ki ta Luwə ti pəti, ilə ngire dɔ Samiyəl ti nu ki njé re goe ti, əli ta dɔ dəkagilo ti ki jisi me ti ɓone kɪn kəte.

25 Səi, ə səi dije ki ta ki Luwə əl ki ta njé kəl ta je ki tae ti kɪn səbi dəsi, taa kun mindi ki Luwə un adi kaje je loki un ndune adi Abirakam kɪn səbi dəsi tɔ. Luwə un mindine ə nə: “Gin koji je ki dənangi ti ne pəti a ingəi ndu ki tər dɔ ti ki takul gin ka ləi☆.”

26 E ki mbata ləsi kəte, ə Luwə tɛɛ-n ki ɓəə ləne, ile adi səsi mba kadi njangi dəsi, ki takul ra ki ra adi nɔ nɔ iyə go rəbi njiyə je ləne ki majal kɔ.»

4

Piyər əi ki Jə ai nɔ njé gangi ta je ti lə Jipi je

1 Loki Piyər əi ki Jə isi əli ta kosi dije tə kəl ba ɓəy ə, njé kijə ne məsi kadi-kare je ki madi nim, ki bo ki dɔ kəy kaw-naa ti nim ta ki dije madi ki mbɔ buti ti lə *Sadusi je, tɛɛi ki rɔde ti həy.

2 Wongi ra njé kər nɔ *Jipi je ngay mbata ooi Piyər əi ki Jə isi ndoi ne kosi dije, nɪngə əli-de əi nə:

☆ 3:23 Dətərənom 18.15, 18, 19 ☆ 3:25 Kilə ngirə ne je 22.18

«Təki Jəju ii-n lo koy ti wa kin ə, njé koy je ka a ii lo koy ti tə.»

³ Uwəi-de iləi-de kəy dangay ti ratata lo ti, tadə lo səl ngata, adi lo kadi gangi ta dədə ti goto.

⁴ Nینگə mbə njé je ti ki ooi ta ləde, ngay je dande ti adi mede. Be ə, ra adi kər dینگəm je re də made ti adi asi dibi mi kare.

⁵ Lo ti də ti nینگə, njé kər nə Jipi je nim, ngatəgi je nim ta njé ndo ndu-kun je nim, kawinaa me be bo ti ki Jorijaləm.

⁶ Lo kaw-naa ti kin, An ki e ki bo lə njé kijə ne məsi kadi-kare je e ti noq, taa Kayipi nim, Jə nim, Aləgijandir ki ndəgi dije pəti ki me kəy ti lə nje kijə ne məsi kadi-kare ti ki bo ka kin nim ka əi noq tə.

⁷ Adi rəi ki Piyər əi ki Jə node ti ki nə njé kaw-naa je ti, ba dəji-de ta əi nə: «Ki təgi ki j ra, ə se me tə nə ti ə irai ne kin ə?»

⁸ Nینگə Piyər, NDil Luwə rosi mee, adi əl-de ə nə: «Səi njé kəbe je ki ngatəgi je,

⁹ dəji-je ta bone əji də ne ki maji ki ji ra ki dəw ki njae oy ki kuji ne ki ji ra ə ingə-n rə nga.

¹⁰ Maji kadi səi pəti igəri ay njay, taa dije pəti ki *Isirayəl ti ka, kadi gəri maji tə. E me tə Jəju Kirisi ki Najarəti ti ə ji ra-n ne kin. E ki takul Jəju wa ki bəi-e də kagi-dəsi ti ə Luwə ade j taa dan njé koy je ti wa kin ə, dینگəm kin a-n ta nəsi ti, ki rə ki nga.

¹¹ E mbal ki səi njé ra kəy je imbati-e, nə e ə təl mbal ki ndae itə made je pəti, e mbal ki nje kadi təgi kəy✧.

¹² Kaji e me təe ti ki karne ba. Tə ki rangi ki Luwə adi dəw dənangi ti ne mbə dije ti ki mba kadi j-ingəi kaji goto.»

✧ 4:11 Pa je 118.22

13 NDəji njé gangi ta je ki ki bo lə Jipi je ngay loki oi Piyər əi Jə əli ta ki kanji bəl, tado gəri-de kadi əi dije ki kare ki kanji ne ndo. Nə ke ə gəri kadi əi dije ki əi naa ti ki Jəju mari nu.

14 Nə loki ooi dıngəm ki ngai-e ka kin a gədide ti ningə, gəri lo ta ki kadi əli-de al.

15 Be ə uni ndude adi Piyər əi ki Jə, taa dıngəm ka kin nim kadi tēji taga, ningə naji-naa ta mbode ti ə əi nə:

16 «Ri ə j-a rai ki dije kam ə? Tado rai ne kəji ki əti bəl ki to ndalo ti ay njay adi dije ki Jorijaləm ooi poye. Lo kadi ji naji goto.

17 Nə ke ə kadi poy ta kin aw ki kəte kəte mbə dije ti al ngata. Adi j-iləi jije kəmde ti kadi kaw ki kəte noo kam, əli dəw madi ta ki tə Jəju al ngata.»

18 Go ta je ti kin, awi ki Piyər əi ki Jə kəy gogi ə əgi-de ki təgide kadi əli ta ə se ndoi ne ki tə Jəju al ngata.

19 Nə Piyər əi ki Jə əli-de əi nə: «Əli-je adi joo, se e go rəbe ti, ta kəm Luwə ti, kadi ji təl rəje go ta ti ləsi yo ə j-iyə ta lə Luwə wa?

20 Ki əji dəje, j-a j-asi kuti taje do ne ti ki j-o ki kəmje nim, ki mbije nim kin al.»

21 Loki iləi jide kəmde ti ki kə joo bəy ningə, iyəi-de adi awi. Təki rəjeti, ingəi ne madi rəde ti ki asi kuwə-n-de dangay ti al, tado dije pəti piti Luwə mba ne ki ra ne kin.

22 Bal dıngəm ki ingə rə nga ki takul ne kəji ki əti bəl kin, itə kuti sə.

NJé kadi-me je əli ta ki Luwə

23 Go kiyə-de ti, Piyər əi ki Jə awi ingəi madi je ki njé kadi-me je, əri-de poy ne je pəti ki ki bo je lə njé kijə ne məsi kadi-kare je ki ngatəgi je əli-de.

24 Loki madide je ooi ta ləde gine gangi ngata ningə, pəti ki me ki kare, əli ta ki Luwə əi nə: «Babe, j ə ira dərə ki dənangi, taa ira ba bo ki ne je pəti ki me ti tə[☆].

25 E j ə adi NDili əl ta ki ta kaje *Dabidi ki bəə ləi ə nə: “Gin be je ki dangi dangi tōi rə ki ndangi kare be. Taa kəji ta ra je ləde to rəde ti kare!

26 NGar je ki dənangi ti ne indəi də rəde dana mba kaw rə, NJé kəbe je indəi rəde naa ti, əsi ta Babe ki dəw lie ki mbəte tə NGar”.

27 Təki rəjeti, e me be bo ti kin ə, *Erodi əi ki Pəsi *Pilati, naa ti ki gin be je ki dangi dangi ki ngan *Isirayəl je indəi rəde naa ti əsi ta bəə kilə ləi ki ay njay, ki e Jəju ki imbəte tə Kirisi[☆].

28 Ne je ləde ki rai kin, e təl ə təli ta kəji ra je ləi pəti ki əji kəte, ki təgi, me ndigi ti ləi.

29 Basine Babe, oo jide ki isi iləi kəmje ti kadi indəi je bəl ti kin! Adi bəə je ləi təgi kadi iləi mbə ta ləi ki me ki ti kati.

30 Ningə, kadi əji təgi me tə bəə kilə ti ləi ki ay njay Jəju, kadi njé moy je ingəi rə nga nim, taa kadi ne kəji je ki ne je ki dəw asi ra al rai ne nim tə.

31 Loki tai kəə ta kəl ta ti ki Luwə ningə, dənangi yəki yikiti yikiti gin njade ti, loki ki kawinaa ti. Ba NDil ki kay njay rosi mede pəti adi iləi mbə ta lə Luwə ki rə ki tji kati.»

NJé kadi-me je indəi rəde naa ti

32 NJé kadi-me je pəti indəi rəde naa ti ki ngame ki kare ki gir ta ki kare. Dəw kare ki ində gune ki ne kingə ləne ki səbi dəne goto, ne je pəti e yəde.

☆ 4:24 Təje ki taga 20.11; Pa je 146.6 ☆ 4:27 Lk 23.7-11; Ejay 61.1

³³ Ki tɔgi ki ɛti bəl ngay ə njé kaw kilə je mai naji ki lo koy ti lə Babe Jəju. Ningə, kare kare pəti, Luwə jangi dɔde jangi dɔ ki ɛti bəl ngay.

³⁴ Be ə dəw kare dande ti ki ne to rɔe goto. Tado njé je ki ay ki lo ndɔr je ki kəy je, uni gati ə rəi ki lae,

³⁵ adi njé kaw kilə je. Ningə njé kaw kilə je ləbi la ka kin dande ti pəti, ba nɔ nɔ ingə ki go ne ge je ti lie.

³⁶ Dəw madi kare ki tɔe nə Jisəpi, ki e gin koji ti lə *Ləbi, ki dɔnangi Sipiir ti, ki njé kaw kilə je indəi tɔe nə Barnabasi, kər me nə: «Dəw ki nje kilə dɔngəm me dije ti,»

³⁷ e ka, aw ki lo ndɔr, ə un lo ndɔr ləne ka kin gati-n, ə re ki lae adi njé kaw kilə je.

5

Ta ki ngom lə Ananiyasi əi ki Sapira

¹ Dɔngəm madi kare ki tɔe nə Ananiyasi əi ki dəne ləne Sapira, gati ki ne kingə ləde kare tɔ.

² Ananiyasi əi ki dəne ləne Sapira indəi ndude naa ti, bɔyɔi nusi la, ə awi ki ndəge adi njé kaw kilə je.

³ Piyər əl-e ə nə: «Ananiyasi, ra ban ə iyə *Satə adi ur mei ti bore be ə? Ɔr nusi la lo ndɔr ləi ingəm, ə əl ta ki ngom NDil ki kay njay!

⁴ Ri ə ɔgi kadi ingəm ne kingə ləi ə? A re gati-n ə bəlme ka, ri ə ɔgi kadi la ki ingə kin, ira-n ne ki mei ge ə? Ne ki iga mei ti kin e ne ki majal. E dije ə əl-de ta ki ngom al, nə e Luwə ə əl-e ta ki ngom.»

⁵ Loki Ananiyasi oo ta kin par ə, osi nangi, oy. Dije pəti ki ooi poy ta kin, bəl ra-de ngay.

⁶ Basa je rəi ragi nɔne, ba uni-e, awi dibi-e.

⁷ Asi ngirə kadi mitə go ti, dəne lie re ur kəy ki kanji kadi gər ne ki ra ne.

⁸ Piyər dəje ə nə: «əl-m adi-m m-o, se kər la ki igati ki lo ndər ləsi wa ə n wa?» Ə dəne əl-e ə nə: «Oyo, kər la ki j-ingə wa ən.»

⁹ Lo kin ti, Piyər əl-e ə nə: «Ra ban ə indəi ndusi naa ti mba kadi soki NDil ki kay njay lə Babe ə?» O ka nja dije ki awi ki ngawi dibi-e ə ba ta kəy ti kin, j ka a awi səi tə.

¹⁰ Ta naa ti noo par ə Sapira osi nja Piyər ti nangi, oy. Loki basa je ki njé kaw dibi ngawe uri kəy ningə, ingəi nine adi uni-e awi sie dibi-e kadi ngawe ti.

¹¹ Ne ki ra ne kin, ra adi njé kaw-naa je pəti, bəl rade ngay, taa dije pəti ki ooi poy ta kin ka, bəl rade ngay tə.

Njé kaw kilə je rai ne je ki əti bəl bəl

¹² *NJé kaw kilə je rai ne je ki əti bəl ki ne je ki dəw asi ra al ngay dan dije ti. NJé kadi-me je pəti, kawinaa lo kare ba, gin pal ti lə *Salomo, ta kəy ti lə Luwə.

¹³ Dije ki rangi ki adi mede Luwə al bəy bəli kadi rəi rəde ti. Be ka, piti njé kadi-me je ngay.

¹⁴ Dingəm je ki dəne je ngay ngay adi mede Babe, adi kərde ore də njé kadi-me je ki də ti də ti.

¹⁵ Dije awi bitə oyi njé moy je ki taga kadi rəbi ti, tiləi-de də tirə je ti ə se də kagi ti ki otii-de, mba kadi re Piyər man ningə, ndile ur də e ki ra ti wa kare dande ti.

¹⁶ Dije ngay j be je ti ki gidi be bo Jorijaləm ti, rəi bur bur ki njé moy je ki dije ki ndil je ki majal yəti dəde. Ningə pəti ingəi rə nga.

Uwəi njé kaw kilə je dangay ti

17 Go ne je ti kin, ki bo lə njé kijə ne məsi kadi-kare je, ki dije ki goe ti ki əi me buti ti lə *Sadusi je, jangi ra-de ngay də njé kaw kilə je ti. Adi uni ndude kadi n-a rai ne madi.

18 Be ə, uwəi njé kaw kilə je iləi-de kəy dangay ti.

19 Nə dan kondə ti, malayka lə Bəbe re teə ta kəy dangay, loki adi teəi taga ningə, əl-de ə nə:

20 «Awi me kəy kaw-naa ti, iləi mbe ta ki nje kadi dəw təl isi ki dəne taa kin adi dije pəti ooi!»

21 *NJé kaw kilə je təli rəde go ti, adi lo ti ki si bati ba par ə, awi kəy kaw-naa ti, iləi ngirə kadi ndoi ne dije. Ki bo ki də njé kijə ne məsi kadi-kare je ti ki dije ki goe ti, bari ngatəgi je ki njé gangi ta, ki ngatəgi je lə ngan *Isirayəl je pəti. Ningə iləi kəy dangay ti mba kadi rəi ki njé kaw kilə je tə.

22 Nə loki njé kilə je awi ningə, ingəi-de kəy dangay ti al, adi təli rəi əri-de poye əi nə:

23 «J-ingə ta kəy dangay e ki kuti mbuki maji nim, njé ngəm ta kəy je ka ai ta kəy ti noo nim tə, nə loki j-ur me kəy ti ningə, j-ingə dəw madi al.»

24 Loki ki bo ki də njé ngəm ta kəy kaw-naa ti əi ki ki bo ki də njé kijə ne məsi kadi-kare ti ooi ta kin ningə, ndilde ay ur kaki, adi dəji-naa ta də ne ti ki a ra ne go ne ti kin.

25 Ba dəw madi re əl-de ə nə: «Dingəm je ki adi uwəi-de dangay ti ka kin, ai kəy kaw-naa ti noo, isi ndoi ne dije.»

26 Ki bo ki də kəy kaw-naa ti aw ki dije ləne uwə-n njé kaw kilə je re səde, nə ke ə indəi gu dəde ti al tadə bəli kadi kosi dije ki kawinaa də ne ndo ti lə njé kaw kilə je a tiləi-de ki mbal təli-de.

27 Loki rəi səde ningə, awi səde kəy ngangı ta ti ki

bo. Ə ki bo lə njé kijə ne məsi kadi-kare je əl-de ə nə:

²⁸ «J-əgi səsi ki təgijə kadi indoi ne kosi dije ki tə dıngəm kin. Ə səi itəli rəsi go ta ti ləje al, asi dənangi Jorijaləm naki ki ne ndo ləsi, ningə igei kadi məse e dəje ti bəy.»

²⁹ Nə Piyər əi ki ndəgi njé kaw kilə je əli-de əi nə: «Təl rə go ta ti lə Luwə e soti itə təl rə go ta ti lə dije.

³⁰ Luwə lə kaje je adi Jəju ki itəli-e ki rəbi bə-e də kagi-dəsi ti kin, tēē lo koy ti.

³¹ E ə Luwə un-e, inde ade isi taa, də ji kone ti tə NGar ki itə ngar je pəti, taa nje kaji dije tə. Luwə inde kadi, ki ta rəbi lie, Isirayəl je iyəi rəbi ne rade je ki majal kə, adi n-iyə-n go majal je ləde kə tə.

³² Je njé ma naji də ne je ti ki rai ne kin, naa ti ki NDil ki kay njay ki Luwə adi njé je ki təli rəde go ta ti lie.»

³³ Lokı njé gangi ta je ooi ta kin ningə, wongı rade ngay də njé kaw kilə je ti, adi ndigi təli-de.

³⁴ Nə e ki kare ki mbəde ti ki təe nə Gamaliyəl əsi nangı j taa. E Parisi ki nje ndo dije ndu-kun, e dəw ki dije pəti gei ta lie ngay. Lokı j taa dande ti ningə, dəji mba kadi adi njé kaw kilə je ijəi rəde dəbi kare jə.

³⁵ Ba go ti, əl-de ə nə: «Isirayəl je, indəi manji ne ki igəi kadi rai ki dije kam maji oi taa.

³⁶ Dəkagilo ngay al ne bəy ə, dəw madi ki təe nə Təda təji rəne kadi ne dəw ki nga. Jı dije asi bu sə gone ti. Nə dije rəi təli-e adi dije ki goe ti ka kin sanəi-naa. Dəw oo ta lie al bəne.

³⁷ Goe ti ningə, Juda ki Galile ti, tēē dəkagilo ndangi tə dije me makitibi ti, əy dije ngay gone ti ra-n wongı. Nə e wa ka dije təli-e tə, adi dije ki goe ti sanəi-naa kə.

³⁸ NGəsine, ta ləm ə to kin: Oti kadi irai ne madi ki dije kam, iyəi-de adi awi lo ləde. Ne ki kadi igəri ə to kin, re kəji ta ra je ləde ki kilə rade je i rə dije ti ə, gin ne je kin a gangi tə yə ndəge je be to.

³⁹ Nə re ne je kin i rə Luwə ti ə, lo kadi səi a əgi də goto. Oti kadi inai rə ki Luwə.»

Lo kin ti, njé gangi ta je ndigi goe ti.

⁴⁰ Be ə, təli bari njé kaw kilə je kəy gogi, 6a, adi tindəi-de, ə ndəri mbide kadi əli ta ki to Jəju al, ningə iyəi-de adi awi.

⁴¹ NJé kaw kilə je tēji lo gangi ta ti ki rənəl mba koo ki Luwə oo-de adi asi naki kadi ingəi kə mbata lə Jəju.

⁴² Ningə ki ndə je kare kare pəti, me kəy kaw-naa ti ə se me kəy je ti madi, njé kaw kilə je nayi ki lo ndo ne dije ti nim, ki lo kilə mbə Poy Ta ki Maji ti, təkəi Jəju e Kirisi.

6

Kində njé koo go njé kaw-naa je

¹ Dəkagiloe ti kin, kər njé ndo je i ki də made ti ki kəte kəte. Be ə, ra adi *Jipi je ki njé kəl ta Girəki bai ta də Jipi je ti ki njé kəl ta Ebirə. NJé kəl ta Girəki bai ta mbata njé ngaw koy je ləde ingəi ne kuso ki dije isi ləbi ki ndə je kare kare pəti kin, tə ndəge je al.

² Be ə, njé kaw kilə je ki dəgi gide e joo kawɪ njé ndo je ki naa ti, əli-de əi nə: «A e ne ki go ti al kadi j-iyə ta kəl ta lə Luwə, ə ji təl ji nay ta ne ləbi ti.

³ MBata kin ə, ngakə je je, maji kadi ikəti dije siri dansi ti, ki dije mai naji ləde maji nim, NDil Luwə rosi mede nim, taa awi ki kəm-kədi nim to, mba kadi j-ilə kilə kin jide ti.

⁴ Be mba kadi j-un-n rəje j-ində ta dangi mbata kəl ta ki Luwə ki mbata ndo ne dije.»

⁵ Ta kəji je kin nəl njé ndo je pəti. Be ə, mbəti Etiyən ki e dəw ki rosi ki kadi-me nim, ki NDil ki kay njay nim tə. Taa mbəti Pilipi nim, Pirokər nim, Nikanər nim, Timo nim, Parmənası nim, taa Nikola ki e dəw ki Atiyosi ti, ki təl Jipi nim tə.

⁶ Rəi səde əji-de njé kaw kilə je, adi əli ta ki Luwə mbata ləde, indəi jide dəde ti nim, njangi dəde nim tə.

⁷ Ta lə Luwə aw ki kəte par par. Kər njé ndo je i də made ti ngay me 6e bo ti ki Jorijaləm. Taa njé kəjə ne məsi kadi-kare je wa ngay ka adi mede Jəju tə.

Awi ki Etiyən lo gangi ta ti

⁸ Etiyən e dəw ki rosi ki me-maji nim, ki təgi lə Luwə nim, taa ra ne je ki dum ra ki ne kəji je ki əti 6əl 6əl dan dije ti nim tə.

⁹ Ningə dije madi iləi ngirə kadi naji ta ki Etiyən. Dije kin əi njé ki me kəy kaw-naa ti lə *Jipi je. Əi njé je ki bari rəde: «Dije ki taa kiyə taa.» Adi əi Jipi je ki ii Sirən ti nim, Aləgijandiri ti nim, ki njé ki ii Silisi ti nim, taa ki dənangi Aji ti nim tə,

¹⁰ nə təgi ta kəlde asi go ya Etiyən ti al, tadə Etiyən əl ta ki kəm-kədi ki NDil Luwə ade.

¹¹ Lo kin ti, awi ndogi dije ki la ki jide ti kadi əli əi nə: «Je wa j-o ki mbije kadi Etiyən əl ta ki mal də *Mojı nim, də Luwə nim tə.»

¹² Be ə, suləi kosi dije nim, ngatəgi je nim, taa njé ndo ndu-kun je nim adi rəi uwəi Etiyən də jie ti, awi sie lo gangi ta ti ki bo.

¹³ İndəi njé ma naji je ki ngom adi təti ta dəe ti, əli əi nə: «Dingəm kam ta kəə ta kəl ta ki mal də kəy ti

lə Luwə ki e lo ki ay njay kin al nim, taa də ndu-kun ti lə Moji al nim tə.»

¹⁴ Təki rəjeti, je wa j-o ndue ki əl-n kadi Jəju ki Najarəti ti a tuji kəy kin, ə a yəti nē kagi 6e je ki Moji adi-je.

¹⁵ Di je pəti ki lo gangi ta ti ki bo, uri kəmdə pəti də Etiyən ti, ningə ooi kadi ta kəme to tə yə malayka be.

7

Etiyən əl ta nq njé gangi ta je ti

¹ Ki bo lə njé kijə nē məsi kadi-kare je dəji ta Etiyən ə nə: «Ta je ki di je əli dəi ti kin, e ki rəjeti wa ta?»

² Etiyən ile ti ə nə: «Səi bawm je ngakom je ki, uri mbisi oi də ta ki m-a m-əl səsi kam maji. Me ndə je ti ki kəte, Luwə ki nje piti oji rəne kaje *Abirakam, dəkagilo ti ki isi-n me 6e ti ki Mejopotami ti 6əy, kəte 6əy taa kadi aw uwə lo kisi dənangi Aram ti.

³ Luwə əl-e ə nə: “I taa iyə 6e ləi ki njé koji je ə aw me 6e ti ki m-a m-əji✧.”

⁴ E be ə, Abirakam iyə me 6e ki Kalde ə re uwə lo kisi Aram ti. Ningə go koy bawe ti, Luwə ade i taa re me 6e ti ki isi ti ngəsine kin✧.

⁵ Nē nduwə ki Luwə adi Abirakam me 6e ti kin goto. NGon nusi lo ki ndikiri be ka ade al. Nə un ndune ade kadi n-a n-ade 6e kam ba pəti. Taa n-a n-adi ngan kae je toe ti tə. Dəkagilo ti ki Luwə isi əl ta Abirakam kin, Abirakam oji ngon al 6əy✧.

✧ **7:3** Kilə ngirə nē je 12.1 ✧ **7:4** Kilə ngirə nē je 11.32; 12.5 ✧ **7:5** Kilə ngirə nē je 12.7; 13.15; 17.8

6 Ta ki Luwə əl-e ə to kin: “NGan kai je a isi tə mba je dənangi ti ki rangi nim, dije a rai-de bəə ti nim, ta dije a adi-de kə asi bal bu sə nim tə.”

7 Go ta je ti kin, Luwə əl ə nə: “Gin dije ki rai-de bəə ti kin, mi wa m-a m-gangi ta dəde ti. Go ti ningə, a tēi me be mba ti ki rade bəə ti kin kə, ə a təli rəi me be ti ki i ti ə awi bəə ti kin mba kadı rəi əsi məkəsıde nangi nəm ti✧.”

8 Ba Luwə ade ne kilə mindi ki e kijə mətı. Be ə, loki Abırakam oji *Isaki ningə ndə jıjoo go ti par ə ijə mətə. Isaki ra be tə mbata ngone *Jakobi. Jakobi ka ra be tə mbata ngane je ki əi gin *Isırayəl je ki dəgi gıde e joo✧.

9 «Ningə ni ki me ngan lə Jakobi ti ra adi gati ki ngokode Jısəpi adi awi sie tə bəə me be ti ki Ejipi ti. Nə Luwə e sie naa ti✧.

10 Be ə, ər-e me kə je ti pətı. Ningə me-majı lə Luwə ki e sie, ade kəm-kədi ta kəm Parawo ti ki e ngar ki Ejipi ti. Adi Parawo un-e inde tə nje kəbe dənangi ki Ejipi ti, taa də me kəy ti ləne pətı tə✧.

11 Dəkagıloə ti kin ə, 60 ki bo osi dənangi Ejipi ti ba pətı, taa dənangi Kana ti tə. E dəkagılo kəm-to-ndoo ki əti bəl ngay. Lo kadı bawje je ıngəi ne ndıkiri usoi goto✧.

12 Loki Jakobi oo kadı ne kuso to me be ti ki Ejipi ti ningə, ilə nganne je ki əi kaje je adi awi ki dəsay.

13 Loki təl ilə-de ki kə joo ningə, Jısəpi ra adi ngakə je gəri-e. Lo kin ti, Parawo ka, gər-n gin koji lə Jısəpi tə✧.

✧ 7:7 Tēi ki taga 3.12 ✧ 7:8 Kilə ngırə ne je 17.10-14; 21.4 ✧ 7:9

Kilə ngırə ne je 37.11, 28; 39.2, 21 ✧ 7:10 Kilə ngırə ne je 41.39-41

✧ 7:11 Kilə ngırə ne je 41.54-57 ✧ 7:13 Kilə ngırə ne je 45.1-4, 16

14 Go ti ningə, Jisəpi ilə go bawne Jakobı ti ade re ki gin koji lie ba pəti, asi dije dəsiri gide e mi✧.

15 Jakobı aw Ejipi ti ningə oy ki kəte noo. Kaje je ka oyi noo nim tə✧.

16 Təli ki singəde rəi dənangi Kana ti, me be bo ti ki təe nə Sisəm. Dibi-de be nin ti ki Abirakam ndogi ki la ji ngan lə Amər ti me be ti ki Sisəm✧.

17 «Dəkagilo təl kon kun mindi ki Luwə un adi Abirakam e basi. Ningə kər ngan Isirayəl je bay ki də made ti də made ti dənangi Ejipi ti,

18 biti dəkagilo ti ki ngar ki rangi ki gər Jisəpi al o-n be dənangi Ejipi ti✧.

19 NGar ka kin uwə dije ləje ra-n kilə ki al də maji nim, adi-de kə nim, ta ində gu dəde ti adi iyəi ngande je ki kasi kə, biti kadi oyi✧.

20 Dəkagilo ti kin ə, oji *Moji ki me-maji lə Luwə e dəe ti adi oti-e me kəy ti lə bawe asi nay mitə✧.

21 Ningə loki dum dəde adi iləi-e kə, ngon lə Parawo ki dəne tēē dəe ti, ə un-e ote tə ngonne wa be✧.

22 Be ə Moji ingə-n ne ndo ki oji də kəm-kədi pəti ki dənangi Ejipi ti. Adi aw ki təgi me ta kəl-e ti nim, me kilə rae ti nim tə.

23 «Loki bale e kuti sə ningə, mər ta re dəe ti mba kadi n-aw n-oo ngakone je ki əi ngan Isirayəl je.

24 Dəkagilo ti ki e-n ki ngakone je ə, oo dəw kare ki Ejipi ti isi adi kə ki kare dande ti. Be ə, re rə də ngokone ti adi ində dəw ki Ejipi ti ka kin təl-e.

✧ 7:14 Kilə ngirə ne je 45.9-10, 17-18 ✧ 7:15 Kilə ngirə ne je 46.1-7

✧ 7:16 Kilə ngirə ne je 23.3-16; Jojuwe 24.32 ✧ 7:18 Tēē ki taga

1.7-8 ✧ 7:19 Tēē ki taga 1.10-11, 22 ✧ 7:20 Tēē ki taga 2.2

✧ 7:21 Tēē ki taga 2.3, 5, 10

25 Moji gir kadi ngakone je a gəri təkı Luwə ə ilə səne mba kadi n-taa dəde. Nə ngakəe je gəri al.

26 NDə ki go ti, oo ngakone je joo ki əi Isirayəl je isi rəi-naa. İre a dande ti mba kadi gangi-de naa ti. Əl-de ə nə: “Səi ngakonaa je tə, ə ban ə isi rai na majal be ə?”

27 Nıngə e ki nje tındə ngokone ka kın əse ngərəngi, ə əl-e ə nə: “Nə ə indəi dəje ti tə ngar ləje, ə se nje gangi ta danje ti ə?”

28 İge təl-m təkı tagine itəl-n dəw ki Ejipi ti ka kın be a?”

29 Loki Moji oo də ta kın nıngə, bəl ra-e, adi aw uwə lo kisi tə mba dənangi Madiya ti. Dənangi Madiya ti ə Moji taa dəne oji-n ngan je joo✧.

30 «Bal kuti sə go ti nıngə, malayka tee həy rəe ti dilə lo ti, bəsi ki də mbal Sinay, dan ndon por ti me gu ti ki isi o por.

31 Loki Moji oo ne kın nıngə, ndile ay ur kaki. Moji ge kadi n-oo ne kın maji adi əti re bəsi rə ti. Loe ti noo ə oo də ndu Bəbe ə nə:

32 “Mi Luwə lə kai je, Luwə lə Abirakam, Luwə lə Isaki, Luwə lə Jakobi.” Moji bəl dadi par par, lo kadi un kəmne ki taa goto.

33 Ə Bəbe əl-e ə nə: “Or sa njai ti tadə lo ki a ti kam e lo ki ay njay.

34 M-o kəm kə lə dije ləm me be ti ki Ejipi ti. M-o də timə ki isi timəi rusi rusi, ə m-ur nangi m-re kadi m-taa-de m-ilə-de taa. Nıngə ki bəsi ne kın, ire adi m-ilə-i Ejipi ti gogi✧.”

35 «Oi maji! E Moji ki ngakəe je əsi-e ngərəngi, ə əli-e əi nə: “Nə indəi dəje ti tə ngar ləje ə se nje gangi

✧ 7:29 23-29: Tee ki taga 2.11-15, 21-22; 18.3-4 ✧ 7:34 30-34: Tee ki taga 3.1-10

ta danje ti ə”, wa kin ə, Luwə ile tə ngar nim, taa nje taa-de kilə-de taa nim, ki takul tɔgi lə malayka ki tɛɛ sie həy me gu ti, kin nim tɔ.

³⁶ E ə tɛɛ səde ki takul nɛ ra je ki dəw asi ra al nim, ki takul nɛ kɔji je nim, me be ti ki Ejipi ti. Taa dɔkagilo ti ki isi indəi ba bo kasi gangi nim, dɔkagilo ti ki rai bal kuti sɔ dilə lo ti kin nim tɔ✧.

³⁷ E darɔ Moji ki kare wa kin bəy ə tɔ ə əl ngan Isirayəl je ə nə: “Luwə a tɛɛ ki nje kəl ta ki tane ti kare dansi ti səi je wa, ki a to tə mi be✧.”

³⁸ Loki ngan Isirayəl je kawī-naa dilə lo ti ka, e Moji wa kin ə taa ta ta malayka ti dɔ mbal Sinay ti, əl kaje je. E ə taa ta kaji kin rɔ Luwə ti, mba kadi adi-je✧.

³⁹ Nə kaje je mbati kadi təli rɔde go ta je ti lie. Ningə ki bo tɔy, ɔsi-e ngərəngi. Mede e dɔ təl kaw dɔnangi Ejipi ti gogi.

⁴⁰ Dɔkagilo ti ki Moji nay dɔ mbal Sinay ti bəy, rai rɔ *Arɔ ti əli-e əi nə: “Ira kagi yo je ki kadi ɔri noje, tadɔji gər nɛ ki ra Moji ki nje tɛɛ səje me be ti ki Ejipi ti kin al.”

⁴¹ Be ə me ndɔ je ti kin, ibəi ngon yo madi ki to tə ngon baw mangi be, ə iləi kadi-kare adi-e. Ba rai rɔnəl ngay ɔsi gon nɛ ki əi je wa ibəi ki jide kin✧.

⁴² Nə Luwə təl gidine adi-de, iyə-de kɔ adi isi ta ra yo ti, ki kasi-gon nɛ je ki dɔrɔ ti tə nay je ki kadi je ki mee je tə kagi yo je ləde, təkī ndangi me makitibi ti lə nje kəl ta ki ta Luwə ti: “Səi dije ki Isirayəl, bal kuti sɔ ki irai dilə lo ti kin se da je ki itəli-de ki ndəgi kadi-kare je adi, e mi ə adi-mi a?”

✧ **7:36** 35-36: Tɛɛ ki taga 2.14; 7.3; 14.21 ✧ **7:37** Dətərənəm 18.15-18 ✧ **7:38** Tɛɛ ki taga 19.1-20.17; Dətərənəm 5.1-33 ✧ **7:41** 39-41: Kər Isirayəl je 14.3; Tɛɛ ki taga 32.1-6

43 Jagi, səi oti kəy yo lə kagi yo ləsi Moloki yo, ki mee lə kagi yo ləsi Rəpa, yo je ki səi wa irai-de ki jisi mba kadi əsi məkəsisəi nōde ti. MBata ne rasi je kin ə, m-a m-adi njé bə je ləsi a uwəi səsi, awi səsi say tə mba je gidi *Babilon ti bəy✧”.

44 «Me dilə lo ti, kaje je ai ki kəy kibi kingə-naa ki Luwə. Moji ra kəy kibi ka kin təki Luwə un-n ndune ade. Ra go kuje ti ki oo.

45 İyəi kəy kibi ka kin adi gin koji je ləde ki rangi, ki əi kaje je ki rəi gode ti. Kəy kibi kin e jide ti, loki Jojuwe ər nōde adi rəi taai dənangi lə gin dije ki dangi dangi ki Luwə tuwə-de nōde ti. Kəy kibi ka kin, to biti dəkagilo ti lə Dabidi✧.

46 Me-maji lə Luwə e ki *Dabidi adi dəji ta rəbi mba kadi n-ra kəy n-adi Luwə lə Jakobi✧.

47 Nə e *Salomə yo ə ra kəy adi Luwə✧.

48 «NGa ningə Luwə ki e ki dəkagilo je ti pəti, a isi me kəy ti ki dəw ra ki jine al. Təki nje kəl ta ki tae ti ə nə:

49 “Dəra e kimbər ngar ləm, ningə dənangi e ne kində njam.” Bəbe əl bəy ə nə: “Kəy ki ban ə, a irai adi-mi ə? Lo ki ra a e lo kuwə rə ləm ə?

50 Se e mi al ə, nə təy ə, ra ne je kin pəti ə✧?”

51 «Səi dije ki njé tə rə je, iteəi mesi al nim, ibəyi mbisi nim də ta ti lə Luwə tə dije ki njé gər Luwə al be. İtoi tə bawsi je wa be. Ne kin ə ra adi, isi ta rə ki NDil Luwə ti, ki dəkagilo je pəti.

52 Nje kəl ta ki ta Luwə ti ki ra ə bawsi je adi-e kə al ə? Əi je ə təli njé kilə mbə kəte, ki oji də re lə dəw

✧ 7:43 42-43: Amosi 5.25-27 ✧ 7:45 44-45: Teə ki taga 25.9, 40; Jojuwe 3.14-17 ✧ 7:46 2 Samiyəl 7.1-16; 1 Poy ta je 17.1-14 ✧ 7:47 1 NGar je 6.1-38; 2 Poy ta je 3.1-17 ✧ 7:50 49-50: Ejay 66.1-2

ki e kare ba, ki e dəw ki dana. Ningə ngəsine, loki Kirişi re, səi je uni dœ, ə təli-e tə.

⁵³ Oyo, səi ingəi ndu-kun lə Luwə ki takul malayka je, nə lo kadi itəli rəsi ti go ti goto.»

Tiləi Etiyən ki mbal təli-e

⁵⁴ Loki njé gangi ta je ki bo lə *Jipi je ooi də ta ki Etiyən əl ningə, wongi rade ngay adi ngəi ngangide mur mur dœ ti.

⁵⁵ Nə Etiyən ki NDil Luwə rose, un kəmne taa ki dərə ti ningə oo kunjə Luwə nim, taa oo Jəju ki a taa də ji kə Luwə ti nim tə.

⁵⁶ Əl ə nə: «Oi, m-o dərə tē tane, ningə m-o NGon Dəw a taa də ji kə Luwə ti.»

⁵⁷ Loki ooi də ta kin ningə, uri kəl ki ndude ki bo ə uti mbide də ta ti lie, ə buki-naa dœ ti.

⁵⁸ NDəri-e awi sie taga gidi be bo ti, ə tiləi-e ki mbal təli-e. Dije ka kin iyəi kibi je ləde rə ngon ki basa ti ki tœ nə Sol.

⁵⁹ Dəkagilo ti ki isi tiləi-e ki mbal, Etiyən əl ta ə nə: «Bəbe Jəju, itaa ndilm ki rəi ti.»

⁶⁰ Go ti ningə əsi məkəsine nangi, ə əl ta ki ndune ki bo ə nə: «iyə go majal kin kə adi-de!» Go ta je kin ti, ningə Etiyən oy.

8

Kində kəm-ndoo ki ra njé kaw-naa je

¹ Sol e mbə dije ti ki ndigi kadi təli Etiyən. Də ndœ ti kin kində kəm-ndoo ki bo ngay tē də njé kaw-naa je ti ki Jorijaləm. Adi njé kadi-me je pəti sanəi-naa ki go lo je. Awi ki Jude ti je ki *Samari ti je. *NJé kaw kilə je wa par ə nayi-naa Jorijaləm ti.

² Dije ki njé bəl Luwə dibi Etiyən, nqi-e ngay.

³ Nə Sol 6a, ər njé kaw-naa je nja. Aw ki ta kəy ta kəy uwə dɪngəm je ki dənə je ɓuki-de dangay ti.

⁴ NJé ki sanəi-naa ka kɪn awi ki lo lo iləi mbɛ Poy Ta ki Maji.

Pilipi me ɓe ti ki Samari

⁵ E be ə, Pilipi ki aw me ɓe bo ti ki *Samari, ilə dije mbɛ Poy Ta ki Maji lə Kirisi.

⁶ Kosi dije ba pəti, loki ooi ta je ki Pilipi əl je ki nɛ kɔji je ki ra adi ooi ki kəmde nɪngə, uri mbide ki dɔ ta ti lie.

⁷ Tado ndil je ki majal tɛɛi me njé moy je ti ngay ki nɔ ki boy tade ti. Taa, dije ki rɔde oy ki njé məti je ngay ɪngəi rɔ nga tɔ.

⁸ Rənəl ki bo ngay to me ɓe bo ti kɪn.

⁹ Kəte taa kadi Pilipi re, dɪngəm madi ki tɔe nə Simɔ isi me ɓe bo ti kɪn nɔɔ. E nje ra mbəli, adi ər ndil dije ki me ɓe ti ki Samari ngay. Ra rɔne kadi nɛ dəw madi ki əti ɓəl ngay.

¹⁰ Adi dije pəti, i dɔ ngan je ki du ti, biti ki dɔ dije ki tɔgi ti, angalde e ki dɔe ti. Əli əi nə dɪngəm kam aw ki tɔgi lə Luwə ki e tɔgi ki əti ɓəl ngay.

¹¹ Angal dije e ki dɔe ti, tado e mari nu ba ə isi ər ndilde ki mbəli ki ra ləne.

¹² Nə loki dije adi mede Pilipi ki ilə-de mbɛ Poy Ta ki Maji ki ɔji dɔ kɔbe lə Luwə nɪm, ki Jəju Kirisi nɪm tɔ nɪngə, dɪngəm je ki dənə je adi Pilipi ra-de batəm.

¹³ Simɔ wa ki dɔne ka adi mene tɔ. Loki Pilipi ra-e batəm nɪngə, iyə go Pilipi al. Loki oo nɛ kɔji je ki nɛ je ki əti ɓəl ngay ka kɪn nɪngə, e wa təl re əte ɓəl ngay ɓəy tɔ.

Piyər əi ki Ja me ɓe ti ki Samari

14 Lokî njé kaw kilə je ki isi Jorijaləm ti ooi kadi dije ki *Samarî ti taai ta lə Luwə ningə, iləi Piyər əi ki Jə ki rəde ti.

15 Lokî rəi tēēi Samarî ti ningə, əli ta ki Luwə mba kadi njé kadi-me je ingəi NDil Luwə.

16 Tado NDil re də dəw madi ti kare dande ti al bəy. E batəm par ə rai-de me tə Bəbe Jəju ti.

17 E be ə, Piyər əi ki Jə indəi jide dəde ti kadi ingəi NDil Luwə.

18 Lokî Simo oo kadi e ki go rəbi lə ji ki kində də ti lə njé kaw kilə je ə NDil re-n də njé kadi-me je ti ningə, adi Piyər əi ki Jə la,

19 ə əl-de ə nə: «Mi ka adi-mi tōgi kin tə kadi tə dəw ki m-a m-ində jim dəe ti ba, ingə NDil Luwə tə.»

20 Ə Piyər əl-e ə nə: «Kadi la ləi kin tujî naa ti ki darəi. Tado ində mei ti kadi a ndogi kadi-kare lə Luwə ki la.

21 Nə ki ba təi, ə se nə ki səbi dəi goto me nə ti ki j-a-n kam, tado mei e dana no Luwə ti al.

22 Maji kadi itər ndui də majal ti ləi, ə əl ta ki Bəbe adi re to ban ə, iyə go kəji ta je ki mei ti kin kə.

23 Tado m-o kadi mei atî kanana, taa majal doləi dole tə.»

24 NGA ə, Simo əl Piyər əi ki Jə ə nə: «Kadi səi je wa əli ta ki Bəbe mbata ləm, kadi nə madi kare me nə je ti ki əli tae kin tēē dəm ti al.»

25 Lokî Piyər əi ki Jə mai naji, ə ndoi ta lə Bəbe tə ningə, təli ki Jorijaləm ti gogi. Həi mbə Poy Ta ki Maji me ngan bə je ti ki Samarî ngay ki go rəbi go rəbi.

Ta lə Pilipi əi ki kuji dīngəm ki e dəw ki boy ki Etiyopi ti

26 NDə kare Malayka lə Bəbe əl Pilipi ə nə: «I taa aw ki gin be ti be, də rəbi ti ki j Jorijaləm aw ki Gaja ti, ki e rəbi ki dilə lo ti kin.»

27 Pilipi j taa kalangi aw ningə, ingə dingəm kare ki dənangi Etiyopi, ki e ki boy, ki nje ngəm ne maji je lə ngar ki dəne ki Etiyopi ti, ki təe nə Kandasi. Dingəm kin aw Jorijaləm ti əsi dəne nangi nq Luwə ti ə isi təl ki be gogi.

28 İsi me pusi ti ləne, isi tidə makitibi lə nje kəl ta ki ta Luwə ti Ejay.

29 Lo kin ti, NDil Luwə əl Pilipi ə nə: «Əti aw bəsi ki rə pusi ti kin.»

30 Pilipi ay ngədi aw ningə, oo ndu dingəm ki Etiyopi ti ka kin isi tidə makitibi lə nje kəl ta ki ta Luwə ti Ejay. Pilipi dəje ə nə: «İgər me ta ki isi tidə kin maji wa a?»

31 Dingəm ka kin əl-e ə nə: «Re nje kər mee kadi-m goto ə m-a m-gər ban ə?» Ba dəji Pilipi adi al taa goe ti, isi gəde ti me pusi ti.

32 Ta ki isi tidə ə to kin:

«Əri-e tə bati ki dəw isi aw sie kadi təl-e be;
Tə ngon bati ki a tane mbə nq nje kijə bje ti be.
E be ə, tēē-n tane al.

33 İləi rəsəl dəe ti, gangi ta lie ki go rəbi ki dana al.

Nə ə a ər gin koji lie ə?

Tadə indəi ngangı ndə kisi ki də taa lie[☆].»

34 Ningə, kuji dingəm un ta əl Pilipi ə nə: «M-dəji kadi əl-m adi m-o, nə ə nje kəl ta ki ta Luwə ti isi əl ta lie be ə? İsi əl ta ki də rəne ti wa ə se isi əl ta də dəw madi ti ki rangi ə?»

☆ 8:33 32-33: Ejay 53.7-8

³⁵ Lo kin ti nga ə, Pilipi ingə rəbi adi un ta tane ti, ningə ki rəbi lə makitibi lə nje kəl ta ki ta Luwə ti Ejay kin, ile-n mbe Poy ta ki ki Maji lə Jəju.

³⁶ Loki njiyəi isi awi ningə, teei ta man ti, ə kuji dingəm ka kin əl ə nə: «Man ə am, nga ri ə ɔgi kadi m-ra batəm ə?»

³⁷ [Pilipi əl-e ə nə: «Re adi mei Luwə təkə rəjeti ə, ne ki ɔgi ra batəm goto.» Kuji dingəm ə nə: «M-adi mem təkə Jəju Kirisi e NGon Luwə.»]

³⁸ Lo kin ti, adi pusi a nangi, ningə əi ki Pilipi joo pu, uri me man ti adi Pilipi ra-e batəm.

³⁹ Loki teei me man ti ki taga ningə, NDil Babe un Pilipi aw sie adi kuji dingəm oo-e al. Nə e ilə rəbi ləne ki rənəl aw.

⁴⁰ Pilipi aw tee me be ti ki Ajoti, ilə mbe Poy Ta ki Maji me be bo je ti pəti ki tee ti, bitə tee-n Səjare ti.

9

Sol adi mene Babe Jəju (Knjk 22.6-16; 26.12-18)

¹ Dəkgiloe ti kin, gir ta ki də kadi kə njé ndo je ti lə Babe ki də təl-de ti to də Sol ti bəy.

² Be ə, aw rə ki boy ti lə njé kijə ne məsi kadi-kare je, dəje makitibi mba kadi n-aw-n lo kaw-naa je ti lə *Jipi je ki me be ti ki Damasi, kadi re n-ingə dingəm je ki dəne je ki njé ndole go ne ndo ki sigi kin ə n-də-de n-re səde Jorijaləm ti.

³ Loki Sol e də rəbi ti, ində də be ki Damasi basi ningə, kunji madi tee pati, i ki dərə ti, unji gə dəe.

⁴ Tee osi nangi ningə, oo də ndu ta madi əl-e ə nə: «Sol, Sol, mbata ri ə isi adi-m kə be ə?»

⁵ Sol dəje ə nə: «I nə ə Babe?» Ningə, Babe əl-e ə nə: «E mi Jəju ki isi adi-m kə.»

6 I taa aw me be bo ti ə, a əli-ni ne ki kadi a ira.

7 NJé ki isi awi ki Sol təli ai lo ka ti. Bəl təl-de adi lo kadi əli ta goto. OOi də ndu ta, nə ooi dəw madi al.

8 Sol i taa, teə kəmne maji, nə oo lo al, adi made je uwəi jie, ndəri-e tə ndər, ə awi sie Damasi.

9 Isi loe ti noo ndə mitə ki kanji kadi oo lo. Uso ne al nim, ay man al nim tə.

10 Ningə nje ndo lə Jəju kare isi Damasi ti noo, təe nə Ananiyasi. Babe bar-e me ne koo me ndil ti ə nə: «Ananiyasi», ningə Ananiyasi ndigi ə nə: «Mi ne Babe».

11 Babe təl un ta əl-e ə nə: «Aw un rəbi ki bari-e rəbi ki kə ti, ə idəji me kəy ti lə Judasi, dəw ki təe nə Sol ki Tarsi ti, isi noo isi əl ta ki Luwə.

12 OO dəw madi ki təe nə Ananiyasi me ne koo me ndil ti, ur kəy goe ti ningə, ində jine dəe ti kadi oo lo gogi.»

13 Ə Ananiyasi əl ə nə: «Babe, m-o ta lə dəw kin ta dije ti ngay, oji də kə je pəti ki adi dije ləi ki me be ti ki Jorijaləm.

14 Ningə, ki ne kin, re ki təgi ki ingə rə ki boy je ti lə njé kijə ne məsi kadi kare je, kadi uwə dije ki isi əli səi ta, dəə-de.»

15 Nə Babe əl-e ə nə: «Aw, tadə dingəm kin e ne ra kilə ki m-kəte kadi əl ta ləm nə gin dije ti ki duniya ti, ki nə ngar je ti, ki nə *Isirayəl je ti.

16 Mi wa m-a m-əje kə je pəti ki a teə dəe ti ki mbata ləm.»

17 Ananiyasi aw, ur kəy ində jine dəe ti, ningə əl-e ə nə: «NGokom Sol, e Babe ə ilə-m, e Jəju ka ki teə ingəi də rəbi ti ki isi re-n ka kin ə ilə-m kadi m-adi o lo. Ningə kadi NDil Luwə rəsi tə.»

18 Ta naa ti noo, ne je ki toi tə ngəy kanji je be teei kəm Sol ti tosi, adi təl oo lo gogi, ningə j̄ taa adi rai-e batəm.

19 Go ti, uso ne ba, təl ingə tōgi ne gogi. Sol təl isi ki njé ndo je lə Jəju ki me be ti ki Damasi ngan ndo je jə bəy.

Sol ndo ta lə Luwə Damasi ti

20 Ta naa ti noo, Sol aw ilə mbə me kəy kaw-naa je ti lə *Jipi je ə nə: «Jəju e NGon Luwə.»

21 Di je pəti ki ooi də ta kin ta Sol ti, ndəji-de ngay adi əli əi nə: «E kam al ə e nje kadi kə di je ki Jorijaləm ti ki njé ba tə kin a? Re ne a un girə mba kadi uwə-de, də-de aw səde rə ki boy je ti lə njé kijə ne məsi kadi-kare je al bitə a?»

22 Nə Sol uwə rəne ngə adi kəme e kəte me kadi-me ti lie. Jipi je ki Damasi ti gəri lo ta ki kadi əli-e al, loki təji-de kadi Jəju e Kirisi.

23 Ra ndo je go ti ba, Jipi je əji-naa ta mba kadi n-təli-e

24 Nə ta kəji ləde tee mbi Sol ti. NGəmi ta rəbi kada je kondə je mba kadi n-təli-e.

25 Be ə, me kondə ti madi, njé ndo je lə Sol, uni-e me kare ti, tuyi-e adi osi gidə ndogi bər ti.

Sol me be ti ki Jorijaləm

26 Go ti, Sol aw tee me be ti ki Jorijaləm ba, sangi kadi n-ində rəne naa ti ki njé ndo je, nə pəti bəli-e, tadə dəw ki taa mee kadi e nje ndo ki rəjeti goto.

27 Be ə, Barnabasi un-e me jine ti, aw sie rə njé kaw kilə je ti, ər-de go kingə ki Jəju ingə Sol də rəbi ti, ki koo ki oo Jəju əl-e ta, ki ta ki əl ki taga wangi Damasi ti me tə Jəju ti.

28 Də gangi loe ti noo, Sol aw səde je, təl səde je naa ti me be ti ki Jorijaləm. Əl ta ki kadi-me me tə Bəbe ti.

29 Əl ta ki *Jipi je ki njé kəl ta Girəki, naji-naa səde ta ti. Nə sangi rəbi kadi n-təli-e.

30 Loki ngakoje je ooi tae ningə, əri-e awi sie Səjare ti. Ningə adi-e aw me be ti ki Tarsi.

31 *NJé kaw-naa je pəti ki dənangi Jude ti ki tae ba, ki dənangi Galile ti, ki dənangi *Samari ti, isi ki Lapiya. Ingəi təgi, njiyəi me bəl Bəbe ti, taa kərde j ki də ti də ti ki takul təgi lə NDil Luwə tə.

Piyər aji dıngəm ki təe nə Ene

32 Təki Piyər a njiyə-n ki lo je pəti oo-n dije lə Luwə, ndə kare aw tē rə njé ti ki me be ti ki Lida.

33 Lo kin ti, ingə dıngəm kare ki təe nə Ene, ki to də tirə moy ti ra bəl jıjoo. Tadə rəe oy.

34 Piyər əl-e ə nə: «Ene, Jəju Kirisi adi rə nga, j taa, ikaw nə toi.» Ningə Ene j taa ta naa ti noo.

35 Dije pəti ki me be ti ki Lida ki Saro ooi-e, 6a adi mede Bəbe.

Piyər ndəl Dorkasi lo koy ti

36 Dəne madi e dan njé ndo je ti ki me be bo ti ki Jope noo, təe nə Tabita. Tə kin ki ta Girəki nə Dorkasi. E dəne ki njé ra kilə je ki maji maji ngay, taa e nje ra ki njé ndoo je ki nə ki me jine ti tə.

37 Moy ra-e dəkagiloe ti kin adi oy. Loki ndogi-e man ningə, awi iləi-e me kəy ti ki kare taa.

38 Be ki Lida e bəsi ki Jope. Be ə, loki njé ndo je ooi kadi Piyər e me be ti ki Lida noo ningə, iləi dıngəm je joo rəe ti kadi re kalangi ingə-de.

39 Piyər j taa aw səde. Loki re tē rəde ti ningə, əri-e awi sie me kəy ti ki taa. NJé ngaw koy je pəti

iləi-naa gəi dəe ki nɔ, ningə tɔji kibɪ je ki dangi dangi ki kɔji ta naa ti ki Dorkasi oji dəkagilo ti ki isi-n səde ki dəne taa bəy.

⁴⁰ Piyər adi dije pəti tɛɛi taga, ɓa ɔsi məkəsine nangi əl ta ki Luwə, ningə tu rəne ki rɔ nin ti əl ə nə: «Tabita j̄ taa.» Loki tɛɛ kəmne oo Piyər ningə, ndu rəne, j̄ isi taa.

⁴¹ Piyər ilə jine un-e-n ki taa, ɓa, ɓa dije lə Luwə ki njé ngaw koy je, ɔji-de Tabita ki dəe taa.

⁴² Poy nɛ kin sane ki dənangi ki Jope ba pəti, adi dije ngay adi mede Bəbe.

⁴³ Piyər ra ndɔ asi tati me ɓe ti ki Jope, me kəy ti lə nje kər gidi ngirə ki təe nə Simɔ.

10

Kərnəy ki e dəw ki Rom ti oo nɛ me ndil

¹ Dɪngəm madi isi me ɓe ti ki Səjare nɔɔ, təe nə Kərnəy. E ki boy dɔ buti asigar je ti ki ɓu kare, ki ɓari-e «buti ki Itali ti».

² E dəw ki nje ra nɛ ki go ndu Luwə ti, taa, naa ti ki dije pəti ki me kəy ti lie, əi njé kəsi dəde nangi nɔ Luwə ti tɔ. Ra maji ki njé ndoo je ngay, taa əl ta ki Luwə taa taa tɔ.

³ NDɔ kare, ki kadi ki mitə ki lo sɔɔ, oo malayka lə Luwə me nɛ koo me ndil ti ur me kəy ti lie, ningə ɓar-e ə nə: «Kərnəy.»

⁴ Kərnəy ur kəmne dəe ti ki ɓəl, ningə əl-e ə nə: «E ri ə Bəbe?» NGa ə malayka əl-e ə nə: «Kəl ta ki Luwə ləi ki maji ki isi ra ki njé ndoo je kin tɛɛ rɔ Luwə ti, ə Luwə ga dɔi ti.

⁵ Ningə ki ngəsine kin, ilə dɪngəm je me ɓe ti ki Jope adi ɓari Simɔ ki ɓari-e nə Piyər ade re.

⁶ Isi me kəy ti lə Simo ki nje kər gidi ngirə ki kəy lie e kadi batı.

⁷ Loki malayka ki əl-e ta kin əti ningə, Kərnəy 6a ngan njé kilə je ləne joo ki nje rə ləne kare ki nje 6əl Luwə mbə njé ki əi naa ti sie ki dəkagilo je pəti adi-de rəi.

⁸ Rəi adi ər-de go ne je pəti ki ra ne adi-de ooi ningə, ilə-de adi awi Jope ti.»

Piyər oo ne me ndil ti me 6e ti ki Jope

⁹ Lo ti go ti, loki əi də rəbə isi awi, indəi də 6e bo 6asi ningə, Piyər al də kəy ti ki taa, ki kadi ki dan 6e ti mba kəl ta ki Bə6e.

¹⁰ Bo ra-e adi ge kuso ne. Ningə loki isi rai ne kuso mba kadi uso 6a, oo ne me ndil ti.

¹¹ OO ta dərə a tagira, ningə oo ne madi ki to tə ta kibi ki tati ki dəw uwə sile je ki sə be ə j ki taa isi re ki nangi.

¹² Me ne ti ka kin, da je ki dangi dangi əi titi: da je ki njade e sə je, ki njé kagi nangi je, ki yəl je.

¹³ Ningə, ndu ta madi tē əl-e ə nə: «Piyər, j taa itol uso.»

¹⁴ Nə Piyər ə nə: «Jagi Bə6e, mi m-uso ne ki ne ki majal 6de, ə se ne ki to nje nja kare al.»

¹⁵ NDU ta təl re əl Piyər kəl ki kə joo 6əy ə nə: «Ne ki Luwə təl-e ki kay njay ti, kadi j o-e tə e ne ki to nje al.»

¹⁶ Ne kin ra ne be nja mitə, ningə ta naa ti noo təli ndəri-e ki dərə ti gogi.

¹⁷ Piyər gər me ne ki oo me ndil ti kin al, adi isi dəji rəne ta də ti, ningə yə dingəm je ki Kərnəy ilə-de ki a sangi kəy lə Simo rəi ai ta kəy ti.

☆ **10:14** Lə6ətiki 11.1-47; Ejəkəl 4.14

18 Ba dəji ta ki ndude ki boy ə nə: «E me kəy kin ə Simo ki bari-e nə Piyər isi ti ti a?»

19 Piyər isi mər ta də ne ti ki oo me ndil ti kin ba bəy ningə, NDil Luwə əl-e ə nə: «O dıngəm je mitə a sangi-ni.

20 İ taa, ur nangi, ə aw səde ki kanji kadi mei təsi, tadə e mi ə m-ilə-de.»

21 Piyər re rə dıngəm je ti ka kin əl-de ə nə: «E mi ə mi dəw ki isi isangi-e, ə se e ri ə isi isangi-mi wa?»

22 Əli-e əi nə: «E Kərnəy ki e ki boy də buti asıgar je ti ki bu, ki e dəw ki dana, taa e nje bəl Luwə tə kin ə ilə-je. E dəw ki *Jipi je pəti əli ta lie maji. Malayka lə Luwə re tēj ki də ta rəe ti əl-e kadi ilə goi ti kadi ire me kəy ti lie kadi oo də ta ki tai ti.»

23 Piyər aw səde ra-de mba, adi-de lo toi. Loki lo ti go ti ningə, İ taa aw səde. NGakojə je madi ki me bəe ti ki Jope dani-e.

24 Lo ti ki rangi ningə tēji Səjare ti. Kərnəy bar nojine je ki madine je isi nginə-n-de kəte.

25 Loki Piyər ur me kəy ti ningə, Kərnəy İ taa tilə kəme, ba osi nanga njae ti, ilə dəne nangi.

26 Nə Piyər əl-e ə nə: «İ taa, tadə mi ka mi dəw tə.» Ningə əsi səle un-e-n ki taa.

27 Wali-naa taa urii ki kəy ningə, Piyər oo kosi dije ngay kawı-naa isi.

28 Lo kin ti Piyər əl-de ə nə: «Səi je, igəri maji təkı ndu-kun ləje əgi kadi dəw ki e Jipi ində rəne naa ti ki dəw ki e Jipi al, ə se kadi ur me kəy ti lie. Nə Luwə əl-m kadi m-o dəw madi tə ne ki majal, ə se ne ki to nje al.

29 E mbata kin ə, m-mbatı-n ba ləsi al, m-re ki kanji kəl ta madi ki rangi. Ningə təkı ibari-mi, m-dəji səsi kadi m-o se e ri ə iləi gom ti wa?»

30 Kərnəy ə nə: «Asi ndə sə ɓone, ki də kadi ki təkɪ made wa kin be, adi e kadi ki mitə ki lo sɔlə, ə m-isi m-əl ta ki Luwə me kəy ti ləm, ningə dingəm madi ki ilə kibɪ ki nda bal bal tɛɛ a nɔm ti, əl-m ə nə:

31 “Kərnəy, Luwə oo də ta ki isi əl sie, taa ga də maji ti ki isi ra ki njé ndoo je kin tɔ.

32 Ə kadi ilə dəw madi Jope ti, ibar Simo ki ɓari-e nə Piyər adi re. Isi me kəy ti lə Simo ki nje ra kilə ngirə, ki isi kadi ba ti ɓasi.”

33 Be ə, ta naa ti noo par, m-ilə-de rɔi ti, ə yə ira maji adi ire tɔ kin. Ningə ki ngəsine kin, je pəti j-isi noɪ ti ne kadi j-o də ta je pəti ki Babe ində tai ti kadi əl-je.»

Piyər əl ta lə Luwə me kəy ti lə Kərnəy

34 Lo kin ti, Piyər un ta tane ti əl ə nə: «Tə ki rɔjeti, m-gər kadi kər kəm dəw dana goto rɔ Luwə ti.

35 Dəw ki ra ra, dan gin dije ti ki dangi dangi, ki e nje ɓəl ndile, ki nje ra ne ki dana ɓa, uwe ki rɔne ti.

36 Ilə ki ta ləne ki rɔ ngan *Isirayəl je ti, ilə-n-de mbe lapiya ki takul Jəju Kirisi ki e Babe lə dije pəti.

37 Təkɪ igəri, e ne ki ilə ngirəne Galile ti, go batəm ti ki Ja ilə mbee ə ra ne dɔnangi Jude ti ba pəti.

38 Igəri kadi ki Luwə adi Jəju ki Najarəti ti NDilne, ki tɔgi kin maji. Jəju aw ki lo lo, ra maji ki dije, taa aji dije pəti ki isi gin tɔgi ti lə su tɔ. Tadə Luwə e sie naa ti.

39 Je ə je njé ma naji də ne je ti pəti ki ra dɔnangi ti lə *Jipi je ki Jorijaləm ti. Bəi-e kagi-dəsi ti, tɔli-e.

40 Nə Luwə ade j lo koy ti ndə ki ko mitə lə ndə koye. Ade ta rəbi adi tɔji rɔne taga,

41 ki rə dije ti pəti al, nə ki rə njé ma naji je ti ki Luwə kəti-de kəte. Adi e je ki j-uso sie je, j-ay sie je, go tēē dan njé koy je ti[☆].

42 Jəju un ndune adi-je kadi j-ilə mbə ki rə gin dije ti, ə kadi ji təji təki e ne ə yə Luwə ində-ne tə nje gangi ta də njé kisi ki dəde taa ti ki njé koy je.

43 *NJé kəl ta je ki ta Luwə ti pəti mai naji dəe ti əli əi nə: “Dəw ki ra ki ade mene ɓa, Luwə a iyə go majal je lie kə me təe ti[☆].”»

44 Loki Piyər isi əl ta je kin ba ɓəy ningə, NDil ki kay njay risi ki də dije ti ki isi ooi də ta lie.

45 Ne kin əti ɓəl njé kadi mede Luwə ki əi Jipi je ki dani Piyər, loki ooi kadi Luwə buki NDilne də gin dije ti ki əi Jipi je al tə.

46 Tadə ooi ndude isi əli ta ki ta ɓe je ki dangi dangi iləi təji də Luwə ti.

47 Ningə Piyər əl ə nə: «Ki təki ingəi NDil Luwə tə je be tə kin, ne ki əgi-de də ra batəm goto.»

48 Be ə Piyər un ndune adi rai-de batəm me tə ɓaɓe ti, ɓa go ti, dəji Piyər kadi isi səde ngan ndə je ɓəy taa kadi tə təl.

11

Jorijaləm ti, Piyər əji ne je ki rai ne

1 *NJé kaw kilə je ki ngako je ki isi Jude ti ooi kadi dije ki əi *Jipi je al ka oi ta lə Luwə tə.

2 Loki Piyər aw Jorijaləm ti, njé kadi mede Luwə, ki əi njé kijə mətide je gaki-e ngay,

3 əi nə: «Aw rə dije ti ki ijəi mətide al, aw uso səde ne!»

☆ 10:41 Lk 24.30, 42 ☆ 10:43 Ejay 53.5-6; Jərəmi 31.34

4 Lo kin ti, Piyər ilə rəne ər-de go ne je ki rai ne ki goe goe adi-de ooi.

5 Piyər əl ə nə: «Mi me be bo ti ki Jope, ningə loki m-isi m-əl ta ki Luwə, m-o ne me ndil ti. E ne madi ki to tə ta kibi ki tati ki dəw uwə sile je ki sə be ə j dərə ti, risi biti re nəm ti.

6 M-ur kəm ki də ta kibi ti ka kin m-isi m-go, ningə m-o da je ki njade e sə, ki njé kagi nangi, ki da je ki wale ki yəl je ki njé nal kadi rə ti.

7 Ningə m-o ndu ta madi əl-m ə nə: “Piyər, j taa, itəl uso.”

8 Ə m-əl m-ə nə: “Jagi Babe, ne ki to nje ədi tam nja kare al.”

9 Kə joo, ndu ta təl tē dərə ti bəy əl-m ə nə: “Ne ki Luwə təl-e ki kay njay ti ba, kadi o-e tə ne ki to nje al.”

10 Ne kin ra ne be asi nja mitə, ningə təli tuyi-e dərə ti.

11 Ningə ta naa ti noq, dingəm je mitə ki iləi-de me be ki Səjare ti, ki rəm ti rai ay ta kəy ti ki m-isi ti.

12 NDil əl-m kadi m-aw səde bi m-mbatı al. E be ə dingəm je ki mehe kam dani-mi, ə j-ur-n me kəy ti lə Kərnəy.

13 Kərnəy əji-je go rəbi ki n-oo-n malayka ki tē ki rəne ti, me kəy ti ləne, əl ə nə: “Flə dəw madi me be ti ki Jope kadi əl Simo ki bari-e Piyər kadi re.

14 A əli ne je ki a ra səi kadi ingə kajı naa ti ki njé ki me kəy ti ləi.”

15 Loki m-a m-əl ta ba bəy ningə, NDil Luwə risi re dəde ti təkı ndə ki re-n dəje ti lo kilə ngire ti ka kin be.

16 Ra adi mem ole də ta ti lə Babe ki ə nə: “Ja ra batəm me man ti, nə səi je, a rai səsi batəm me NDil

Luwə ti[☆].”

17 Ə se, təki Luwə adi-n-de kadi-kare ki kare wa təki adi-n-je, j-əi ki j-adi meje Baḃe Jəju Kirisi kin, kadi mi m-ndor Luwə wa?»

18 Loki ooi də ta kin ningə, angalde osi nangi adi iləi təji də Luwə ti əi nə: «Gin dije ki duniya ti ka Luwə adi-de kajı ki go rəbi kiyə go majal kə tə.»

Kində gin njé kaw-naa je me be ti ki Aṭiyosi

19 Kində kəm-ndoo ki tēē də Etiyan ti ra adi njé ndo je sanəi-naa[☆], awi bitı tēēi me be ti ki Pənəsi, ki Sıpir, ki Aṭiyosi. Loki awi, əli ta lə Luwə Jıpi je par bi dəw ki rangi al.

20 MBode ti nōō, dije ki nə je ki əi gin koji ti ki Sıpir, ki Sırən ki awi Aṭiyosi ti, əli ta ki majı lə Bajə Jəju gin dije ki əi *Jıpi je al ki ɓari-de Girəki je tə.

21 Təgi Baḃe e səde naa ti adi dije ngay təli ki rə Baḃe ti adi-e mede.

22 Poy ne je ki ra ne kin tēē rə njé kaw-naa je ti ki isi Jorijaləm, adi iləi Barnabasi adi-e aw Aṭiyosi ti.

23 Loki aw tēē rəde ti, ə oo me-majı lə Luwə ki ra kilə ningə, rəe nəl-e ngay adi ɔsi ginde pəti ki ta lə Luwə kadi ai də njade me kində rə naa ti ki Baḃe.

24 Barnabasi e dəw ki dana, NDil Luwə rose, taa aw ki kadi-me tə, adi kosi dije ngay rəi ki rə Baḃe ti.

25 Barnabasi aw me be ti ki Tarsi mba kadi sangi Sol.

26 Loki inge ningə, aw sie Aṭiyosi ti, rai ɓal kare titi. Kawı-naa ki njé kaw-naa je, ndoi ta lə Luwə kosi dije ngay. E me be ti ki Aṭiyosi ə yə dije iləi ngirə ɓar njé ndo je ti, dije lə Kirisi (kirətiye je).

27 Dəkagiloe ti nōō, njé kəl ta je ki ta Luwə ti ii Jorijaləm awi bitı ki Aṭiyosi.

28 E ki kare dande ti, təe nə Agabusi[☆], i taa ningə əl ta ki takul NDil təkɪ bo ki bo ngay a ɔ dənangi ti ki tae ba. Ningə ne ka kin ra ne dəkagilo ti lə nje kəbe ki bo ki bari-e nə Kilodi tə.

29 *NJé ndo je uni ndude kadi n-iləi ki ne ki jide ti, nə nə ki go təge ti kadi n-dij ngakode je ki isi Jude ti.

30 Adi ne maji je ləde ka kin Barnabasi əi ki Sol adi awi adi ngatəgi je.

12

Kində kəm-ndoo ki ra njé kaw-naa je ki Jorijaləm ti

1 Dəkagiloe ti wa kin ə ngar *Erodi ilə ngirə kadi kə njé kaw-naa je ki nə je ti.

2 Təl Jaki ki ngokə Jə ki kiyə kasigar.

3 Nə Loki oo kadi nəl *Jipi je ngay, ningə təl adi uwəi Piyər bəy. E dəkagilo ra pəti mapa ki kanji əm[☆].

4 Loki uwe ile dangay ti ningə, adi njé rə je sə sə nja sə ngəmi-e. Ra be kadi tə n-təe sie taga nə kosi je ti go pəti paki ti.

5 Piyər to dangay ti, nə njé kaw-naa je iyəi ta kəl ta ki Luwə al ki mbata lie.

6 Me kondəe ti ki kadi re lo ti ə, Erodi tēe sie nə kosi je ti ka kin ningə, Piyər to bi mbə asigar je, dəəi-e ki kulə gindi joo. Ningə njé ngəm lo je, ai ta kəy ti, a ngəmi ta kəy dangay tə.

7 Lo kin ti, malayka lə Bəbe kare tēe pəti, adi kunje taa lo me kəy dangay ti, lo ki Piyər to ti. Malayka ində Piyər kade ti ndəl-e-n ə nə: «I taa kalangi!» Ba kulə gindi je ki jie ti tēe tosi.

☆ 11:28 21.10 ☆ 12:3 Tēe ki taga 12.1-27

⁸ Malayka əl-e ə nə: «İdəə nda ki bədi ti, ə itilə sa njay ti.» Ningə Piyər ra təkə əl-e-n. Malayka əl-e bəy ə nə: «İlə kibi lai rəi ti ə un gom.»

⁹ Piyər tēē goe ti, nə gər təkə e malayka ə re tēē sie təkə rəjeti, al. OO təkə e ne ki oo me ndil ti.

¹⁰ Lokə indəi nje ngəm lo ki də kəte, ki ki kə joo dəi ningə, rəi tēēi ta ta rəbi gindi ti ki aw ki be bo ti, ta rəbi wa tēē dərəne ba nōde ti, adi tēēi taga awi də rəbi ti. Lokə tēēi də rəbi ti ningə, ta naa ti nōō, malayka iyē ə aw.

¹¹ Lokə ində re rəe ti ningə əl ə nə: «M-o ay njay ngata təkə e Bəbe ə ilə ki malayka ləne adi re tēē səm ji Erodə ti, ki ta ne je ti ki majal pətə ki kosi Jipi je əji kadə rai səm.»

¹² Lokə ga ta be ningə, ilə dəne aw be lə Mari ki kə Jə ki bəri-e nə Marki. Dije ngay kawī-naa me kəy ti nōō isi əli ta ki Luwə.

¹³ Lokə ində ta kəy ningə, ngon nje kilə ki dəne ki təe nə Rodi əti re kadə n-oo.

¹⁴ Gər ndu Piyər adi ta rəbi ka tēē al par ə, rəe nəl-e ngay adi təl ki ngədi aw əl-de ə nə Piyər a ta kəy ti nōō.

¹⁵ Əli-e əi nə: «İ nje kone.» Nə a də ndune ti təkə e ta ki rəjeti. NGə ə təli əli əi nə: «E malayka lie.»

¹⁶ Loe ti kin, Piyər a ta kində ta kəy ti par par. Ə lokə rəi tēēi ta kəy ningə, e Piyər ə wa, adi gəri lo ta ki kadə əli al.

¹⁷ Əl-de ta ki jine kadə əli ta al, ningə ər-de go tēē ki Bəbe tēē sie dangay ti adi gəri. Go ti, əl-de ə nə: «Awi əli Jəki ki ndəgi ngakəje je adi ooi.» Ningə tēē aw lo ki rangi ti.

¹⁸ Lokə lo ti ningə, də asigar je isi dana al. Dəji-naa se ri dana ə Piyər təl wa?

19 NGar Erodi sange ngay nə inge al. Go ti, dəji ta asigar je, ɓa un ndune kadi tɔli-de kə. Piyər iyə dɔnangi Jude ə j aw Səjare ti, aw isi titi nu.

Koy lə ngar Erodi

20 *Erodi aw ki ta ki dije ki Tir ti, ki Sidɔ. Ə dije ki Tir ki Sidɔ indəi ndude naa ti rəi ingəi-e. Loki ndogi me Bilasitusi ki nje koo go ta lə ngar Erodi taai ningə, dəji kadi lapiya to dande ti. Kadi lapiya to mbata ne maji je ki dɔnangi ti ləde ngire e me be ti lə ngar Erodi.

21 Loki tɛɛ me ndo ti ki oji ningə, Erodi ilə kibi kɔbe ləne rone ti, isi dɔ kimbər ngar ti ləne, əl kosi dije ta kongi kongi.

22 Kosi dije iləi tɔji dɔe ti əi nə: «E ndu luwə madi ɓi e ndu dəw al.»

23 Loe ti noo malayka lə Babe inde oje mbata adi kosi-gon Luwə al. Go ti, kode je indəi rəe yəngi yəngi adi oy.

24 Nə ta lə Luwə taa lo aw ki kəte kəte, adi kər njé ndo je re ki dɔ made ti.

25 Loki Barnabasi əi ki Sol tɔli kon kilə ləde ki awi ki mba kadi rai ningə, iyəi be bo ki Jorijaləm ə awi. Uni Jə ki ɓari-e Marki naa ti səde ə tɔli awi me be ti ki Atiyosi gogi.

13

NJé kaw-naa je indəi Barnabasi əi ki Sol ta dangi mbata kilə lə Babe

1 *NJé kəl ta je ki ta Luwə ti ki njé ndo ne je lə Luwə isi dan njé kaw-naa je ti ki Atiyosi ti noo. Adi e: Barnabasi ki Simo ki ɓari-e Nijər, ki Lisiyusi ki be

lie e Sírən ti, ki Manaye ki oti-de naa ti ki *Erodi ki isi də dənangi ti ki Galile✧, ki Sol tə.

² NDə kare be əsi məkəsəide nangi nō Luwə ti ə əli ta sie ki kəgi rə nē kuso tə. Ningə NDil ki kay njay əl-de nə: «Kadi ərri Barnabasi əi ki Sol indəi-de ta dangi mbata kilə ki m-əbar-de kadi rai.»

³ NGata ə, loki ɔgi rəde nē kuso ə əli ta ki Luwə ningə, indəi jide dəde ti ə iyəi-de adi awi,

⁴ tək NDil ki kay njay əl-n-de. E be ə, Barnabasi əi ki Sol awi me ɓe ti ki Sələsi. Ningə ai nōq gangi awi Sipi ti.

⁵ Loki ki tēgi Salamın ti ningə, əli ta lə Luwə me kəy kaw-naa ti lə *Jipi je. Jə Marki e kadide ti tə nje ra səde tə.

⁶ Loki indəi də dər je ki ɓe ti ki Sipi ti gangi ningə, awi tēgi me ɓe ti ki Paposi. Loe ti nōq, ingəi Jipi kare be ki təe nə Bar-Jəju ki e nje ra mbəli, ki ə nə ne nje kəl ta ki ta Luwə ti.

⁷ İsi naa ti ki dəw ki boy ki təe nə Sərjiyusi Polusi ki e nje nē gər. Sərjiyusi Polusi ɓar Barnabasi əi ki Sol ɔji-de adi gəri tək n-aw ki ɓo koo ta lə Luwə tade ti.

⁸ Nə Elimasi ki kər gin təe nə nje mbəli tə-de rə. Ge kadi dəw ki boy kin adi mene Kirisi al.

⁹ Be ə, Sol ki ɓari-e Pol NDil Luwə rose adi ur kəmne ki dəe ti,

¹⁰ əl-e ə nə: «İ ngon lə su, tə dəw ki kədi kəm dije rosi mei. İ nje kəsi ta nē ra je ki dana pəti. A iyə go rəbi ndor ta lə Luwə al a?»

¹¹ Ki ɓasine kin, Bəbe a indəi ɔji, kəmi a oo lo al, ningə a o kəm kadi al bti dəkagilo madi. Ningə ta naa ti nōq par ə kəme ndul kururu adi oo lo al, a mam lo. Sangi dəw ki kadi ər-e ta rəbi.

✧ 13:1 Erodi Atipasi Lk 3.1

12 Loki dəw ki boy oo ne ki ra ne kin ningə, adi mene, mbata ne ndo ki dɔ Babe ti ki adi-e, əte bəl ngay.

Pol əl ta Lə Luwə me be ti ki Aṭiyosi ki Pisidi ti

13 Pol əi ki madine je ali me bato ti me be ti ki Paposi, awi me be ti ki Pərji ki Pampili ti, ningə Ja Marki* iyə-de ə təl aw Jorijaləm ti gogi.

14 Loki ətə me be ti ki Pərji ningə, awi tēēi me be ti ki Aṭiyosi ki Pisidi ti, awi me kəy kaw-naa ti lə *Jipi je ki ndo taa kəə, isi nangi.

15 Loki njé tidə makitibi je, tidəi makitibi ndu-kun ki makitibi lə njé kəl ta je ki ta Luwə ti ningə, ki boy je ki njé ngəm kəy kaw-naa iləi əli-de əi nə: «NGakoje je, kin ə awi ki ta kadi əli dije, ə kadi əli.»

16 Ə Pol i taa, yəki jine tade ti kadi isi kekeke, ningə əl-de ə nə: «Səi *Isirayəl je ki dije ki njé bəl Luwə, kadi oi dɔ ta ləm.

17 Luwə ləje, j-əi kosi Isirayəl je, kəti bawje je, ningə ra səde adi oji naa ki kəte kəte, loki isi me be ti ki Eji pi ti. Ɔr-de tēē səde ki taga ki takul tɔge ki ngay.

18 Asi bal dəsə ki adi-de ne usoi dilə lo ti*.

19 Loki tɔ ko gin dije siri ki dɔnangi ti ki Kana nɔde ti ningə, təl ki dɔnangi ka kin adi-de tə ne nduwə*.

20 Ne je pəti ki ra ne kin, a ra bal asi bu sɔ ki dəmi. Go ti ningə, adi-de njé gangi ta je biti tēē-n dɔ nje kəl ta ki ta Luwə ti Samiyəl.

21 Ningə, dəji ngar adi Luwə adi-de Sawul ki ngon lə Kisi, ki e gin ka ti lə Bənjame, adi o be dɔde ti bal dəsə.

* 13:13 Ja Marki: 12.12, 25; 13.5 * 13:18 17-18: Tēē ki taga 1.7; 12.51; Kər Isirayəl je 14.34; Dətərənom 1.31 * 13:19 Dətərənom 7.1; Jojuwe 14.1

22 Loki ər-e kə ningə, ində *Dabidi ngar ti toe ti. Dabidi ki ma naji lie ə nə: “M-ingə Dabidi ki e ngon lə Jəse, ki e dəw ki go me ndigi ti ləm. A təl kon ne je pəti ki mem ndigi☆.”

23 E gin ka ti lie ə, Luwə adi Jəju ki nje kaji Isirayəl teə ti, ki go kun mindi ti lie.

24 Kəte nq re Jəju ti, Jə ilə mbə kadi dije təri ndude, ningə kadi rai batəm. İlə mbə kin ki rə kosi Isirayəl je ti ba pəti.

25 Loki Jə aw kadi təl ta kilə ləne ningə, əl ə nə: “Mi dəw ki isi igai ta dəe ti kin al. Nə e a re gom ti nq ki kilə sa ki njəe ti ka mi m-asi tuti al☆.”

26 «NGakom je ki gin ka ti lə *Abirakam, ki njé bəl Luwə ki dansi ti, e j-əi je ə Luwə ilə ki ta kaji kin rəje ti.

27 Dije ki njé kisi Jorijaləm ti əi ki ki boy je ləde gəri dəw ki e Jəju kin al, taa gəri me ta je lə njé kəl ta je ki ta Luwə ti, ki isi tidəi ki ndə taa kəə je pəti kin al tə. Be ə loki gangi ta də Jəju ti, təli ta ta je ki njé kəl ta ki ta Luwə ti ndangi.

28 Ingəi ne madi kare ki asi kadi təli-e-n al, nə dəji *Pilati kadi təl-e par.

29 Loki təli kon ne je pəti ki ndangi me makitibi ti əji dəe ningə, adi risi-e də kagi-dəsi ti nangi, ile me be nin ti☆.

30 Nə Luwə ade j dan njé koy je ti.

31 Asi ndə ngay ki teə ki rə dije ti ki j sie dənangi Galile ti nu, ə rəi sie bəti Jorijaləm ti, əi je kin ə əi njé ma naji lie ki nq kosi dije ti☆.

☆ 13:22 21-22: 1 Samiyəl 8.5, 19; 10.21; 13.14; 16.12 ☆ 13:25 Jə 1.20, 27; Mt 3.11; Mk 1.7; Lk 3.16 ☆ 13:29 28-29: Mt 27.22-23, 57-61; Mk 15.13-14, 42-47; Lk 23.21-23, 50-56; Jə 19.15, 38, 42 ☆ 13:31 1.3

32 Je ka j-isi j-ilə səsi mbe Poy Ta ki Maji kin tə. Poy Ta ki Maji ki e ta kun mindi ki Luwə un mindine də ti adi bawje je.

33 Luwə təl ta kun mindi kin ki rəje ti j-əi ngande je ki go rəbi tēē ki adi Jəju tēē lo koy ti təkə ndangi me makitibi pa je ti əi nə:

“J NGonm,
Ki m-oji bone✧.”

34 «Luwə ade j lo koy ti bi ade ndum me be ti al, təkə əl-n ə nə:

“M-a m-adi səsi ne,
Ki m-un mindim də ti m-adi Dabidi,
Ki e ne ki asi kadi indəi mesi də ti✧.”

35 «E mbata kin ə, əl-n me makitibi ti lo madi ti bəy ə nə: “A iyə dəw ləi ki ay njay kadi ndum al✧.”

36 Nə Dabidi, lokə ra kilə dəkagilo ti ləne ki go kəji ta ra ti lə Luwə ningə, oy adi dibi-e gədi kae je ti, ningə ndum me be ti.

37 Nə e ki Luwə ade j lo koy ti ndum me be ti al.

38 «Kadi igəri maji ngakom je, təkə e ki takule ə isi oi də Poy Ta ki Maji ki oji də kiyə go majal kə, ki kər ta də ti ki asi kadi ingəi me ndu-kun lə *Mojə ti al.

39 E ki takule tə ə, re dəw ki adi mene ningə, a ingə ta ki kər də ti.

40 MBata kin ə, kadi oi go rəsi maji nə tə ta ki njé kəl ta ki ta Luwə ti əli kin tae təl dəsi ti:

41 *NJé kəl ta je ki ta Luwə ti əli əi nə:

“Səi njé kəji rəsi,
Kadi oi go rəsi maji,
A oi ne ki a əti səsi bəl bitə kadi a gotoi kə.
Tadə dəkagilo ti ləsi, m-a m-ra ne madi.

Né ki re dəw ər səsi poye ka, a adi mesi dɔ ti al✧.”»

⁴² Lokɪ Pol əi ki Barnabasi isi tɛɛi taga ningə, dɛji-de kadi ndɔ taa kəə ki gogi ə kadi tɛli rəi ndoi-de ta kin ɓəy.

⁴³ Lokɪ kosi njé kaw-naa je sanəi-naa ningə, Jipi je ki dije ki tɛli Jipi je, dani Pol əi ki Barnabasi, a wali-naa ta sɛde. Ningə Pol əi ki Barnabasi iləi dɛngəm mede ti kadi uwəi rɔde ba me me-maji ti lə Luwə kin.

Pol əi ki Barnabasi yəti rɔde ki rɔ gɪn dije ti ki əi Jipi je ti

⁴⁴ *NDɔ taa kəə ti ki gogi ningə, kosi dije ngay ki me ɓe bo ti kawɪ-naa ki naa ti kadi n-ooi dɔ ta lə Babe.

⁴⁵ Lokɪ *Jipi je ooi kosi dije ningə, ni ra-de adi taji Pol, ə əli ta je ki mal dɔ ta ti lie.

⁴⁶ Pol əi ki Barnabasi əli-de ki me ki tɛ katɪ əi nə: «E səi je ə kadi j-ilə səsi mbɛ ta kin kəte, nə təkɪ ɪmbati ə oi təkɪ səi je asi ta kaji ki bitɪ kin al, je j-a ji tɛl ji yəti rɔje ki rɔ gɪn dije ti ki əi Jipi je al ti.

⁴⁷ Tado Babe ləje un ndune adi-je ə nə:
“M-ɪndə-i kadi j kunji ki mbata gɪn dije ki dɔnangi ti,
Ki mbata kadi aw ki ta kaji bitɪ ki dɔbəy dɔnangi ti✧.”»

⁴⁸ Lokɪ gɪn dije ki əi Jipi je al ooi dɔ ta kin ningə, rai rɔnəl ngay dɔ ti, adi iləi tɔji dɔ ta ti lə Babe, adi dije pəti ki Luwə kɔti-de ki mbata kaji ki bitɪ ki nɔ ti, adi mede.

⁴⁹ Ta lə Babe sane ki dɔnangi ki Atiyosi ti ki tae ba.

⁵⁰ Nə Jipi je suləi dəne je ki əi dəne je ki njé tɔba ki me ɓe ti, ki njé kɔsi məkəsɪde nangɪ nɔ Luwə ti,

ki dije ki boy ki me 6e ti adi indəi kəm Pol əi ki Barnabasi ndoo, ningə tibəi-de me 6e ti ləde kə.

⁵¹ Pol əi ki Barnabasi indəi bu ki njade ti ki də 6e ti ləde ningə, ətə awi me 6e ti ki Ikoniyom✧.

⁵² Ki rə njé ndo je ti lə Jəju 6a, rəde nəl-de ngay, taa NDil Luwə ka rosi mede tə.

14

Pol əi ki Barnabasi me 6e ti ki Ikoniyom

¹ Lokəi Pol əi ki Barnabasi awi Ikoniyom ti, awi me kəy kaw-naa ti lə *Jipi je ki Ikoniyom ti tə. Awi əli dije ta lə Luwə kəl ki ra adi dije ngay ki əi Jipi je ki njé ki əi Girəki je adi mede Luwə.

² Nə Jipi je madi ki njé me nga, indəi ta ki majal me dije ti ki əi Jipi je al, suləi-de də ngakoje je ti.

³ Be ka, Pol əi ki Barnabasi isi Ikoniyom ti ndə bay bay. Əli ta lə Luwə ki me ki tji kati, indəi təgide də Bəbe ti ki ma naji də me-maji ti lie ki isi iləi mbeə, adi-de təgi adi rai nə kəji je ki nə je ki əti 6əl.

⁴ Lo kin ti, dije ki me 6e bo ti gangi naa lo joo, njé ki madi je əi go Jipi je ti, njé ki nungi əi go njé kaw kilə je ti tə.

⁵ NJé ki əi Jipi je al, ki njé ki əi Jipi je, ki ki bo je ləde indəi də rəde dana kadi n-adi kə Pol əi ki Barnabasi, kadi n-tiləi-de ki mbal n-təli-de.

⁶ Nə Pol əi ki Barnabasi ooi ta kin, adi ayi-naa awi 6oyoi rəde 6e bo je ti ki Likawoni, ki Lisitir, ki Dərbi, ki ngan lo je ki gidi ti.

⁷ Lo je ti kin ka, iləi mbe Poy Ta ki Maji titi tə.

Pol əi ki Barnabasi me 6e ti ki Lisitir

✧ 13:51 Mk 6.11

8 Me 6e ti ki Lisitir, dingəm kare ki njae oy ta gine ti isi nṓṓ. Njae oy lo koje ti nu, adi njiyə nja kare al.

9 Ə ndə kare, ur mbine isi oo-n ta ki Pol a əl. Ba, Pol uwə kəmne ki dæ ti oo-e-n ba ningə, oo kadi aw ki kadi-me ki kadi ingə-n kaji.

10 Lo kin ti, Pol əl-e ta ki təgine ə nə: «I, a taa də njai ti!» Ba Dingəm ibə nangi j a taa, a njiyə.

11 Lo ki kosi dije ooi ne ki Pol ra kin ningə, uni ndude ki taa, əli ta ki ta likawoni əi nə: «Yo je təli rəde dije ti, rəi uri nangi danje ti.»

12 Be ə, ɓari Barnabasi «Jəsi», ə ɓari Pol «Ərməsi» tə, mbata Pol ə e nje kəl ta.

13 Nje kijə ne məsi kadi-kare lə Jəsi, ki isi ta lo ti taga gidi 6e bo ti, re ki baw mangi je ki tɔy ne je ki ndole rəde ti. Re səde, ningə, ndude e naa ti ki kosi je, kadi n-iləi məsi n-adi Pol əi ki Barnabasi.

14 Nə loki, njé kaw kilə je, Pol əi ki Barnabasi ooi poy ta kin, gangi kibi rəde ti, ɓa ayi-naa ki rə kosi je ti, uni ndude ki taa, əli-de əi nə:

15 «Madije je, ra ban ə a rai ne be ə? Je ka je dije tə səi be tə, ningə, re j-ilə səsi mbe Poy Ta ki Maji ningə, e mba kadi iyəi kagi yo je ki ndade goto ki isi rai-de, ə kadi itəli rəsi go Luwə ti ki nje kisi kəm ba, Luwə ki nje ra dərə ki dənangi ki ne je pəti ki me ti*.

16 Dəkagilo je ti ki man kəte, Luwə iyə dije pəti adi uni rəbi ki mede ndigi.

17 Be wa kin ka iyə ta tɔji me-maji ləne, al. Hə ki man ndi dərə ti adi səsi je, adi səsi dəkagilo ki maji adi ingəi kandi ne je, adi səsi ne kuso ki to mbar je, adi rənəl rosi mesi je.»

* 14:15 Təe ki taga 20.11; Pa je 146.6

18 Ta je wa ki əli kin ka, nga səde ngay kadi ɔgi kosi je kilə məsi nangi kadi-de.

19 Lo kin ti, *Jipi je ki ii Aṭiyosi ki Pisiḍi ti, ki Ikoniyom, rəi, suləi kosi dije ka kin, buki-de gode ti, adi tɪləi Pol ki mbal kadi n-təli-e, ɓa ndəri-e, awi sie, iləi-e gidi ɓe ti, ooi ə nə oy.

20 Nə loki njé ndo je kawinaa ki dɔe ti, i taa, təl aw me ɓe bo ti gogi. Ba lo ti ki go ti, əi ki Barnabasi awi ki Dərbi ti.

Pol əi ki Barnabasi təli gogi ki Aṭiyosi ti ki Siri

21 Loki Pol əi ki Barnabasi iləi mɓe Poy Ta ki Maji Dərbi ti, dije ngay təli njé ndo je lə Kirisi. Ba əi je, təli uni dɔ njade, tɛɛi Lisiti, ki Ikoniyom, ki Aṭiyosi ki Pisiḍi ti.

22 Iləi dɪngəm me njé ndo je ti, adi-de ta kəji kadi uwəi tɔgide ba me kadi-me ti ləde. Ba, ai dɔ ti noo əli-de ə nə: «E ki kɔ ki ngay ə j-a j-o-n kɔɓe lə Luwə.»

23 Pol əi ki Barnabasi indəi njé kər noo njé kawnaa je dɔ njé kawnaa je ti pəti ki tɛɛi dande ti. ɔgi rɔde ne kuso, əli ta ki Luwə, ɓa go ti, iyəi-de ji Babe ti ki uni mede adi-e.

24 II noo, indəi me ɓe ki Pisiḍi gangi, awi tɛɛi Pampili ti☆.

25 Iləi mɓe Poy ta lə Luwə me ɓe ti ki Pərji, ɓa awi tɛɛi ta ba ti ki Atali.

26 Lo kin ti noo, uni bato ki kaw Aṭiyosi ti. Aṭiyosi ki e ɓe ki ndɔ ki njé kər noo njé kawnaa je ki me ti, iyəi-de ji Luwə ti. Iyəi-de ji Luwə ti kadi me-maji lie e dɔde ti mbata kilə ki ii lo ra-e ti kin.

27 Loki tɛɛi Aṭiyosi ti, kawinaa je, əli-de ne je pəti ki Luwə un-de ra-n. ɔji-de tɛɛ ki Luwə tɛɛ ta rəbi kadi-me adi dije ki əi *Jipi je al.

☆ 14:24 13.14

28 Isi ki njé ndo je dəkagilo ngay Aṭiyosi ti.

15

Kingə-naa ki Jorijaləm də ta kijə mət̄i ti

¹ Dije ki n̄a je ij Jude ti rəi Aṭiyosi ti, ndoi ngakoje je ne əi nə: «Kin ə re adi ijəi mət̄isi ki go ndu ti lə *Moj̄i al ə, a ingəi kaji al*.»

² Ne ndo kin re ki ta kasi-naa al, ki gaki-naa ki bo ngay mbo njé ndo-e ti je ki Pol əi ki Barnabasi. Lo kin ti noo be, uni tade kadi Pol əi ki Barnabasi, naa ti ki ngakoje je madi, awi Jorijaləm ti ingəi njé kaw kilə je ki ki boy je lə njé kaw-naa je mbata ta kin.

³ *NJé kaw-naa je ki Aṭiyosi adi-de ne ki kadi ra səde də rəbi mba ti. Uni rəbi, teəi Pənəsi ti əi ki *Samar̄i, əri dije gin ne je ki goe goe, go rəbi ki dije ki əi *Jip̄i je al təli adii mede Kir̄isi. Ta kin adi rənəl ngako je pəti.

⁴ Lok̄i rəi teəi Jorijaləm ti, njé kaw-naa je, ki njé kaw kilə je, ki ngatəgi je lə njé kaw-naa je uwəi-de ki rəde ti. Pol əi ki Barnabasi əli poy ne ki Luwə ra səde adi-de ooi.

⁵ Nə dije ki n̄a je, ki adi mede dan *Par̄isi je ti uni ta əli əi nə: «Maj̄i kadi dije ki əi Jip̄i je al, adi-de ijəi mət̄ide ə ngəmi go ndu-kun je lə Moj̄i bəy tə taa.»

⁶ Lo kin ti, njé kaw kilə je ki ngatəgi je lə njé kaw-naa je kaw̄i-naa mba kadi indəi manji ta kin.

⁷ Lok̄i naji-naa ta adi dande ngal ɔa, Piyər ɔsi nanḡi j̄ taa əl-de ə nə: «NGakom je, tək̄i igərii, e mari nu ə Luwə mbəti-m dansi ti mba kadi m-ilə mbə Poy ta ki Maj̄i rə dije ti ki əi Jip̄i je al, kadi ooi ə adi mede.

☆ 15:1 Ləbatiki 12.3

⁸ Luwə ki gər me dije, ma naji ləde maji ki go rəbi NDil Luwə ki adi-de təkɪ adi-n-je be tɔ✧.

⁹ Əi je ə je tɔ, Luwə ər kəm dəw dana al, mbata e ki takul kadi-me ləde ə Luwə adi ngamede ay-n njay.

¹⁰ Ningə ki basine kin, mba ri ə isi sangi ta Luwə ki ne kində ki əy mindi njé kadi-me je ti ə? Ne ki je wa ə se bawje je ka j-awi ki tɔgi kadi j-otii al.

¹¹ Ne ki j-adi meje dɔ ti ə to kin: E ki takul me-maji lə Bəbe Jaju ə yə j-ingəi kaji, j-əi ki j-əi Jipi je, kae ti ləde əi Jipi je al ka kin tɔ.»

¹² Ba, dije pəti uti tade, uri mbide kadi ooi dɔ ta lə Barnabasi əi ki Pol ki a əli-de əji dɔ poy ne kɔji je ki ne je ki əti bəl je ki Luwə rade ki takul Pol əi ki Barnabasi dan dije ti ki əi Jipi je al.

¹³ Loki iləi ta nangi ningə, Jaki un ta əl ə nə: «NGakom je, uri mbisi oi ta ləm basine✧.

¹⁴ Simo j̄ taa əl-je ne, adi j-oi rəbi ki lo kilə ngire ti wa nu, Luwə ində-n kəmne go ti maji, kadi ər dije ki n̄ je dan dije ti ki əi Jipi je al, ində-de dangi tə dije ləne.

¹⁵ Ta je lə njé kəl ta je ki ta Luwə ti awi go-naa ti lo kare ba ki ta kin. Tadə ndangi me makitibi ti lə Luwə əi nə:

¹⁶ “Go ne je ti kin, m-a m-re kadi m-ra bə lə *Dabidi ki budi kin rangi.

M-a m-ra e ki sigi gogi, m-a m-ra toe ti gogi tɔ,

M-a m-ində taa gogi.

¹⁷ MBa kadi ndəgi dije sangi Bəbe,

Adi e gin dije pəti ki uni təm dɔde ti.

Bəbe əl ta kin be.

18 Bəbe ki nje tēg ki gin ne ki ində dəe naa ti mari nu adi dije gəri☆.”

19 «E mbata kin ə, mi m-o maji ngay kadi j-iləi kagi nō dije ti ki əi Jipi je al ki adi mede Luwə kin, al.

20 Adi ji ndangi makitibi par j-adi-de kadi usoi da ki dəw ilə kadi-kare ti adi yo je al, kadi sangi-naa lo kaya ti al, kadi usoi da ne ki dəw tu mīnde al, kadi usoi məsi da al tō☆.

21 NGa ningə, ilə ngire mari nu ba biti bone, dije ki njé ndo madide je ndu-kun lə Moji əi me be bo je ti kare kare, nim ndo kare kare ki e ndo taa kəə lə Jipi je, dije a tidəi ndu-kun kin me kəy kaw-naa je ti tō.»

Makitibi mba kilə-n kadi njé kaw-naa je ki Atiyosi

22 Be ə, ngatəgi je lə njé kaw-naa je, ki njé kaw kilə je, ki njé kaw-naa je, ndigi kadi n-mbəti dije ki nə je dande ti kadi uni tode dani Pol əi ki Barnabasi awi səde Atiyosi ti. MBəti Judi ki bari-e nə Barsabasi əi ki Silasi. Əi joo pu, ngakode je taai mede maji.

23 Ta ki ndangi Makitibi ti adi-de ə to kin:

«Je njé kaw kilə je ki ngatəgi je lə njé kaw-naa je, ji ndangi makitibi kin j-adi səi ngakoje je ki isi be bo Atiyosi ti ki dənangi je ki Siri ti ki Silisi ki səi gin koji lə Jipi je al, ji ra səsi lapiya.

24 J-o poy dije madi ij danje ti ne awi rəsi ti tuji mesī, təli səsi gogi ki ta je ləde, ningə e je ba j-ilə-de al.

25 Be ə, j-o maji kadi j-ində taje naa ti kare ba, ji mbəti dije j-ilə-de ki rəsi ti, naa ti ki Barnabasi əi ki Pol ki əi njé ndigi je ləje.

26 Əi ki iləi rəde kə mbata tō Bəbe ləje Jəju Kirisi.

☆ 15:18 16-18: Amosi 9.11-12

☆ 15:20 Tēg ki taga 34.15-16;

Ləbətiki 17.10-16; Ləbətiki 18.6-23

27 E kin ə, j-ilə-n Judi əi ki Silasi. Di je ki joo kin a əli səsi ne je kin ki tade.

28 MBata NDil Luwə nim, je wa nim, j-un nduje kadi dəw ində ne ki rangi gidi ne ti ki e ne ki ndae to ti kin, dəsi ti ki təgi al ngata.

29 Ningə ne ki kadi irai ə to kin: kadi usoi da ki dəw ilə kadi-kare ti adi yo je al, usoi məsi da al, usoi da ki dəw tu minde al, isai-naa lo kaya ti al. Pəti itoi be ningə, a rai ne ki maji. Itaa lapiya ləje, je ki je ngakəsi je.»

30 İyəi njé ki mbəti-de ka kin adi awi Aṭiyosi ti. Lokı awi tēēi Aṭiyosi ti, kawı njé kadi-me je ki naa ti, ə iləi makitibi ka kin jide ti.

31 Lokı tidəi makitibi ka kin ningə, rəde nəl-de ngay tadə ingəi ta je ki adi-de təgi me ti.

32 Təki Judi əi ki Silasi wa əi njé kəl ta ki ta Luwə ti, uni dəkagilo ngay iləi dıngəm me ngakə je ti, mbisi njade me kadi-me ti.

33 İsi səde dəkagilo ndəy 6a, ngakə je uwəi jide, indəi-de ta rəbi ti kadi awi ki lapiya, təli ki rə njé kilə-de je ti gogi.

34 [Nə Silasi oo maji ngay kadi n-isi Aṭiyosi ti.]

35 Pol əi ki Barnabasi isi Aṭiyosi ti, naa ti ki ndəgi di je ki rangi, ndoi di je ne, iləi-de mbə Poy Ta ki Maji lə Bəbe.

Pol əi ki Barnabasi iyəi-naa

36 NDəy go ti, Pol əl Barnabasi ə nə: «Adi ji təl j-un də njaje me 6e bo je ti pəti ki j-əl ta lə Bəbe titi kin, ə ji gə ngakəje je j-o se təli toi ban wa?»

37 Lo kin ti, Barnabasi ndiği kadi Ja Markı aw səde.

38 Nə Pol oo kadi e loe ti al kadi Ja Marki ki ndə ki iyə-de Pampili ti, bi aw səde lo kaw kilə ti al kin, kadi aw səde bone bəy☆.

39 Mīndi kasi-naa al ki bo ngay to dande ti adi iyəi-naa noo be. Barnabasi un Ja Marki, ə uni bato ki aw ki Sipir ti.

40 NGa Pol ə un Silasi ə awi. NGakoje je iyəi-de ji Baβe ti.

41 Pol je njiyəi dənangi Siri ti ki dənangi Silisi ti iləi dīngəm me njé kaw-naa je ti ki lo lo.

16

Pol ingə Timote

1 Pol re tē Dərbi ti, go ti aw Lisitir ti. Lo kin ti ə, ingə nje ndə kare ki təe nə Timote. Kəe e nje kadi-me ki e Jipi, ə bawe e Girəki tə☆.

2 NGakoje je ki Lisitir ki Ikoniyom əli ta lie maji ngay.

3 Adi Pol ndigi kuwe jine ti kaw sie. Be ə, aw sie ijə məte, mbata *Jipi je ki rai βe lo je ti kin, gəri-e bəti kadi bawe e Girəki.

4 Be bo je pəti ki tēi ti, əji ngakode je ndu-kun je ki njé kaw kilə je ki ngatəgi je lə njé kaw-naa je ki Jorijaləm ti uni. Ba əli-de kadi rai go ndu je ti ka kin.

5 *NJé kaw-naa je ingəi təgi me kadi-me ti ləde, nīngə kərde j də made ti ki ndəe ndəe.

Pol aw Masəduwan ti

6 NDil Luwə əgi-de kilə mbə Poy Ta ki Maji ngan βe je ti ki Aji. Adi əti noo, indəi dənangi Piriji ki dənangi Galasi mani.

⁷ Loki rəi t̄eji b̄asi ki Misi, sangi rəbi kadi n-awi Bitini ti, nə NDil Jəju əgi-de rəbi.

⁸ Be ə, indəi d̄onangi ki Misi gangi, awi t̄eji ta ba ti ki Tirowasi.

⁹ Loe ti kin ə, kondə b̄a, Pol oo d̄əw kare ki Masəduwan ti me ndil ti re a d̄əe ti. Dəw ka kin əl Pol ə ə n̄ə: «Njai ba, ire Masəduwan ti ira s̄əje.»

¹⁰ Go nē koo me ndil ti lə Pol, ta naa ti n̄oo, ji sangi rəbi kadi j-aw Masəduwan ti, mbata ji gər maji t̄əki Luwə ə wa ə b̄ar-je kadi j-aw j-ilə mb̄e Poy Ta ki Maji titi.

¹¹ J-al bato Tirowasi ti n̄oo, b̄a j-əsi ji t̄eje d̄ə dər Samotiras̄i ti. Lo ti ki go ti ningə, ji t̄eje Nəyapolis̄i ti.

¹² J-ı̄ loe ti n̄oo, j-aw Pilipi ti, ki e b̄e bo ki d̄əsay ki d̄onangi ti ki Masəduwan, ki e gin k̄əb̄e ti ki Rom. J-isi n̄oo, ji ra ngan nd̄ə je asi tati.

¹³ Ningə nd̄ə ta k̄əə ti lə *Jipi je, ji t̄eje ḡidi b̄e bo ti taga, kadi j-aw kadi mbo ti. J-aw ti mbata ji gir kadi j-a j-ingə lo kəl ta ki Luwə titi. Loki j-aw ningə, j-isi nangi r̄ə d̄əne je ti ki kawinaa loe ti, j-əl-de ta.

¹⁴ Dan d̄əne je ti ka kin, e ki kare isi n̄oo, t̄əe nə Lidi. E d̄əne ki b̄e bo ti ki Tiyatir. E nje labi ta kibi ki kər pir pir. Ningə e d̄əw ki nje b̄əl Luwə t̄ə. Isi oo ta, b̄a Bəbe t̄eje ngamee, adi ində mbine maji go ta je ti ki Pol isi əl.

¹⁵ Ra batəm naa ti ki njé ki me k̄əy ti ləne. Ba b̄ar-je kadi j-aw b̄e ləne ə n̄ə: «Kin ə re oi-mi kadi mi nje kadi mem Bəbe b̄a, irəi isi b̄e ləm.» A d̄ə ta ti kin ngə, kadi ji ndigi gone ti.

Uwəi Pol əi ki Silasi dangay ti Pilipi ti

¹⁶ ND̄ə kare j-isi j-aw ki lo kəl ta ti ki Luwə b̄a, d̄əne ki nje ra kilə me k̄əy ti kare re ingə-je. D̄əne kin aw

ki ndil ndo, adi lo ki ində gara ba, ingə-n ne ngay adi bane je.

17 Un goje ki Pol je ba, əl ta ki ndune ki boy ə nə: «Dije ki ai kam əi bəə je lə Luwə ki e də ne je ti pəti. Rəi a əji səsi rəbi kaji.»

18 Dəne ra ne kin be ndəne bay bay goje ti. Be ə, ta təl tae ti, wongı ra Pol dəe ti, adi təl tane əl ndil ki isi me dəne ti ka kin ə nə: «Me tə Jəju Kirisi ti, m-əli kadi iteə kə me ti.» Ningə ta naa ti noo, ndil teə kə me dəne ti.

19 Lokı bae je ooi kadi ne kingə ne ləde ka, ində ngangine ba, uwəi Pol əi ki Silasi awi səde ta mbalo ti, nə njé kəbe je ti.

20 Awi səde nə njé gangı ta je ti əli-de əi nə: «Dije ki oi-de kam əi *Jipi je, ə rəi ki ndu ki majal me be bo ti ləje.

21 Rəi ki ne jibəl be je ki, je ki je Rom je, səbi dəje al, kadi tə ji taa, ji ra-n kilə.»

22 Kosi dije ii, buki-naa də Pol ti əi ki Silasi. Ba, njé gangı ta je, adi ngii kibi rəde ti, tındəi-de ki gəl.

23 Lokı indəi-de majı ba, awi buki-de dangay ti, ningə əli nje ngəm dangay je kadi ngəm-de majı.

24 Lokı nje ngəm dangay je ingə ndu kin be ba, aw səde kəy dangay ti ki duni nu, taa ilə kangıla njade ti.

25 Kondə dan lo ti, Pol əi ki Silasi ii isi əli ta ki Luwə, osi pa iləi təji də Luwə, ə ndəgi dangay je ooi ndude.

26 Ningə, ki kəm ki kində jipi, dənangı yəki ki təgine ngay. Yəki yəki ki ra adi ngirə kəy dangay ka jı baki baki. Ba ki ta naa ti noo, ta kəy je teəi nim, kulə gındi ki dəi dangay je pəti ka tuti nim tə.

27 Lo kin ti n̄o, nje ngəm dangay je i d̄o bi ti. Loki i d̄o bi ti ə oo ta k̄əy je a tagira, oo ə n̄ə dangay je ayi-naa wa, adi ɔr kiyə ləne kadi t̄ə n-t̄ol-n r̄one k̄ə.

28 Ə Pol Un ndune ki taa ngay əl-e ə n̄ə: «Ituji r̄oi al, n̄ə j-a n̄ə p̄əti.»

29 Lo kin ti, nje ngəm dangay je d̄əji por, ɓa naḡi r̄one ur k̄əy, osi n̄o Pol ti ki Silasi ki dadi.

30 Go ti, adi-de t̄eɛi taga, ningə d̄əji-de ə n̄ə: «Bam je, e ri ə kadi m-ra ə m-a m-ingə-n kaji ə?»

31 Ə əli-e ə n̄ə: «Adi mei Babe Jəju, ə a ingə kaji səi ki njé ki me k̄əy ti l̄ai.»

32 Lo kin ti, il̄ai-e mb̄e ta lə Babe, naa ti ki njé ki me k̄əy ti lie.

33 Dan kond̄o ti wa kin n̄o, nje ngəm dangay je aw ki Pol əi ki Silasi, toḡi do je l̄əde, ɓa kalanḡi ba go ti, adi rai-e batəm naa ti ki dije ki me k̄əy ti l̄əne.

34 Go ti, t̄əl aw s̄əde me k̄əy ti l̄əne, adi-de n̄ə kuso usoi, rai r̄ənəl me k̄əy ti mbata kadi ki adi mede Luw̄ə.

35 Loki lo ti ningə, njé ganḡi ta je il̄ai paja je l̄əde ki r̄o nje ngəm dangay je ti əi n̄ə: «Iȳə dije kin adi awi.»

36 Ə nje ngəm dangay je re əl Pol ta kin ə n̄ə: «NJé ganḡi ta je əi n̄ə kadi m-iȳə səsi madi awi, ə n̄ə it̄eɛi awi lo l̄əsi ki lap̄iya.»

37 N̄ə Pol əl paja je ə n̄ə: «Je dije ki Rom ti t̄o[☆], ə adi dije ind̄ai je ta k̄əm kosi je ti, ki kanji ganḡi ta d̄o je ti. Ə go ti, ɓuki je dangay ti be par t̄o. Ningə ɓasine, iȳəi-je taa lo nḡəy ti be par a? A e be al! Adi əi je wa r̄əl ki r̄ode iȳəi-je taa!»

38 Ə paja je t̄əli ki ta kin awi r̄o njé ganḡi ta je ti, adi ɓəl ra njé ganḡi ta je ngay. B̄əl ra-de, loki ooi kadi Pol je əi dije ki Rom ti.

☆ 16:37 22.25-29; 23.27

³⁹ Be ə, ii, rəi rəde ti, dəji-de me-səl, ɓa iyəi-de kadi awi, ə dəji-de kadi tɛɛi me ɓe bo ti kin kə ngata.

⁴⁰ Loki Pol əi ki Silasi tɛɛi dangay ti ɓa, awi ɓe lə Lidi. Awi ooi ngakoje je ki njé kadi-me je, iləi dɪngəm mede ti ɓa awi.

17

Pol əi ki Silasi me ɓe ti ki Təsaloniki

¹ Pol əi ki Silasi indəi Ampipolisi ki Apoloni gangi, ɓa awi tɛɛi Təsaloniki ti. Nɪngə Təsaloniki ti, *Jipi je awi ki lo kaw-naa ləde nɔɔ.

² Be ə, Pol aw ti, təkɪ isi ra-n ki lo je pəti. Asi ndə taa kəɔ mitə go-naa ti, Pol naji-naa ta ti ki Jipi je də ta je ti ki me makitibi ti lə Luwə.

³ Ɔr-de gin ta je, tɔji-de adi gəri təkɪ, makitibi lə Luwə əl kadi Kirisi a oy, ɓa go ti, a təsi ndəl dan njé koy je ti. Nɪngə, Pol əl-de təkɪ e darə Jəju wa ki n-isi n-əl-de ta lie kin ə e Kirisi.

⁴ Jipi je ki nə je, ta kin ra kilə rəde ti, adi indəi rəde naa ti ki Pol əi ki Silasi. Kosi Girəki je, ki dəne je ngay ki əi dəne je ki njé tɔɓa je ka indəi rəde naa ti səde tɔ.

⁵ Ɔ lo kin ti, jangi ra Jipi je, adi kawɪ dije ki a iləi lo ki go rəbi kare, adi əsi də dije naa ti, rai ndu ki me ɓe. Awi tɛɛi me kəy ti lə Jasɔ, sangi Pol əi ki Silasi kadi n-uwəi-de, n-awi səde taga, nɔ kosi je ti.

⁶ Nə loki ingəi-de al, uwəi Jasɔ əi ki njé kadi-me je ki madi je, awi səde nɔ njé gangi ta je ti. Ba əli ta ki ndude ki boy əi nə: «Dije ki tuji dənangɪ ki tae ba ka, rəi tɛɛi ne.

⁷ Rəi ə, Jasɔ uwə-de rəne ti ɓe ləne. Dije kin pəti, nɛ rade e nɛ ra ki əsi ta ndu-kun je lə NJe kɔɓe ki

bo Səjar. Əi əli təkə ngar madi ki rangi e noq təe nə Jəju.»

⁸ Ta kin adi wongi kosi je ki njé gangi ta je,

⁹ adi uwəi Jasə ki ndəgi njé kadi-me je adi ugəi la bəy taa iyəi-de taa.

Pol əi ki Silasi me be ti ki Bəre

¹⁰ Loki lo ə nə n-gəi par ə, njé kadi-me je adi Pol əi ki Silasi awi Bəre ti. Lo ki rəi tēgi Bəre ti bə, awi kəy kaw-naa ti lə *Jipi je.

¹¹ Jipi je ki Bəre ti, awi ki mər ta ki maji ngay itə njé ki Təsaloniki ti. Taai ta lə Luwə ki me ki maji ngay. NDəri gin ta lə Luwə ki ndə je pəti, kadi n-ooi se ta je ki Pol je əli-de kin e ta ki rəjeti wa.

¹² Be ə, ngay je dande ti adi mede, taa dan Girəki je ti, dəne je ki njé təbə, ki dıngəm je ngay adi mede tə.

¹³ Nə loki Jipi je ki Təsaloniki ti, ooi kadi Pol isi ilə mbə ta lə Luwə Bəre ti noq ningə, təli awi gode ti bəy, awi suləi kosi je adi rai ndu.

¹⁴ Lo kin ti, njé kadi-me je sangi rəbi kalangi ba adi Pol aw ki kadi ba bo ti. NGA ningə, Silasi əi ki Timote ə nayi-naa Bəre ti.

¹⁵ NJé ki dani Pol, dani-e biti, awi tēgi sie Atən ti. NGata bə, loki isi təli, Pol adi-de ndune kadi Silasi əi ki Timote rəi law ingəi-ne.

Pol me be ti ki Atən

¹⁶ Loki Pol isi ngəm Silasi əi ki Timote, angale tujı mbata yo je ki dije isi rai-de, rəsi me be bo kin.

¹⁷ Pol naji-naa ta ti ki *Jipi je, ki dije ki təli Jipi je, me kəy kaw-naa ti lə Jipi je, taa ki ndə je pəti, ta mbalo ti, ki dije ki ingə-de.

18 NJé ne gər je ki bari-de Əpikir je ki İsitoyisi je ka naji-naa ta ti səde tə. Ə njé ki madi je əli əi nə: «Nje ta je kam ta ri ə a əl ə?» Nینگə njé ki nungi əli əi nə: «To tə ne ki e nje kəl ta ki də yo je ti ki mba be ə am.» Əli be mbata ooi kadi Pol isi ilə mbe Poy Ta ki Maji lə Jəju nim, isi ilə mbe kje lo koy ti nim.

19 Be ə, uwəi Pol, awi sie rə njé gangi ta je ti, ba əli-e əi nə: «To kadi əl-je ta də ne ndo ti ki sigi ki isi indo kin adi ji gər a?»

20 MBata isi əl-je ta je ki mbije oo nja kare al, ə kadi ər gine maji adi j-o.»

21 Nینگə ne kare ki səbi gər, dije ki Atən ti pəti, ki mba je ki isi dande ti, dəkagilo ləde ki ngay e mba kəl-n ta je, koo-n ta je ki mba.

22 Lo kin ti, Pol j a taa, dan njé gangi ta je ti, ba un ta əl ə nə: «Səi dije ki Atən ti, m-o kadi səi dije ki, pole yo ləsi əti bəl ki dum. İpoləi yo me ne je ti pəti.

23 Tadə, lokı m-njiyə me be ti, m-o ne je ki isi əsi məkəsisı nangi nōde ti. M-o lo gugi yo madi wa bəy ki indəi ne də ti əi nə e lo lə “yo ki igəri-e al,” nینگə e e ki isi əsi məkəsisı nangi nōe ti ki kanji gər-e ka kin ə m-isi m-ilə səsi mbe ta lie.

24 E Luwə ki nje ra dərə ki dənangi ki ne je pəti ki me ti, e ki e Ba dərə ki dənangi. E nje kisi me kəy ti ki dəw ra ki jine al.

25 Taa aw ki ndoo kadi dəw ra kilə madi ade al tə, tadə e ə e nje kadi dəw isi kəm ba nim, nje kadi dəw kəə ki ne je pəti nim tə✧.

26 Ki dəw ki kare ba be ə ində-n dije pəti adi taai dənangi. İndə dəkagilo adi-de nim, ində gangi lo kiside nim tə.

✧ 17:25 24-25: 7.48; 1 NGar je 8.27; EJay 42.5

27 Luwə ində ne je kin be mba kadi dije sangi-e-n. Dəmajı ə a ingəi-e me mam lo ti ləde. Ki rəjeti, Luwə e say al ki dəw ki ra danje ti.

28 Tado kisi ki do taa ləje e me jie ti. E ə e nje kadi j-ədi rəje, ki nje kadi j-isi kəm. E mbata kin ə njé gosi ta je ləsi ki madi je əli əi nə: “Je ka je ngane je tə.”

29 Ə re je ngan Luwə je ba, səbi kadi j-o Luwə kadi e dəw ki to tə yo ər je, ki yo la je ki dije lei-de, ə se yo mbal je ki dije təli-de ki gosi ki dəde ti kin be al.

30 Luwə iyə go ne ki dije rai kəte do day ti, dəkagilo ti ki gəri-e al bəy kin kə, nə ki ne kin, Luwə dəji dije pəti, ki lo je pəti, kadi iyəi rəbi ne rade je ki majal kə.

31 Tado ər ndə kare ində noo kadi tə a gangi-n ta do dije ki dənangi ti ne pəti ki rəbi ki dana. A gangi ta kin ki rəbi lə dəw kare ki kəte mbata kilə kin, ə təje ki taga adi dije pəti gəri-e ki rəbi kje dan njé koy je ti.»

32 Lokı Pol əl ta ki lo koy ti, ə osi mbide ti ningə, njé ki madi je ibəi-e kogii, ə njé ki nungi əli əi nə: «J-a j-o ta ləi kin ndə ki rangi ti.»

33 E be ə, Pol tēē-n dande ti, aw.

34 Nə be ka, ki madi je dande ti nayi-naa go Pol ti, adi mede Jəju Kirisi. Dande ti kin, Dənisi ki e ki kare dan njé gangi ta je ti e səde noo, taa dəne ki bari-e nə Damarisi ki ndəgi dije ki rangi ka əi səde noo tə.

18

Pol me be ti ki Koreti

1 Lokı Pol j Atən ti ningə, aw Koreti ti.

2 Lo kin ti noo, ingə Jipi kare ki təe nə Akilasi, ki gine e Po, ii Itali ki nene Pirisil rəi ngəsine bəy. Rai mbata nje kəbe ki bo ki Rom ti ki təe nə Kilodi un

ndune kadi *Jipi je pəti tēēi Rom ti kə. Pol aw ingə Akilasi je nōq,

³ ningə təkī kilə ki kadi rai ingəi ne e kilə ki kare ba, adi e kilə koji kibī ra kəy, Pol isi səde, adi rai kilə kin naa ti.

⁴ *NDə taa kəə je pəti, Pol un ta, əl me kəy kaw-naa ti lə Jipi je. Əl ki kuje ki sangi kadi Jipi je ki Girəki taai tə ta ki rəjeti.

⁵ Nə loki Silasi əi ki Timote ii Masəduwan ti rai ingəi-e☆, Pol un dəkagilo ləne pəti mba kəl-n ta lə Luwə. Təji Jipi je kadi gəri təkī Jəju e Kirisi.

⁶ Nə Jipi je taji-e rə, taji-e, adi Pol jəngi bu kibī ləne tade ti, ə əl-de ə nə: «Ta məsisi e dəsi ti! mi m-goto me ti. Ningə ki basine kin, dije ki əi Jipi je al ə m-a m-aw ki rəde ti ngata.»

⁷ Be ə, Pol i nōq, aw be lə Titusi Jusitisi, ki e dəw kare ki nje kaw nq Luwə ti, ki kəy lie ndunəi-naa ki kəy kaw-naa lə Jipi je.

⁸ Kirisipusi, ki e ki boy də kəy kaw-naa ti lə Jipi je əi ki dije ki me kəy ti ləne ba pəti, adi mede Bəbe. Taa dije ki Korəti ti ngay, ki ooi ta lə Pol ka adi mede tə, adi rai-de batəm.

⁹ NDə kare kondə, Bəbe əl Pol ta me ni ti ə nə: «təəl al, əl ta ki nqi ti, bi uti tai al.

¹⁰ Tadə mi səi naa ti, dəw madi kare ki a ilə jine kadi ədi təkī majal goto. Dije ki əi dije ləm əi ngay me be bo ti kin ne.»

¹¹ Be ə Pol isi-n Korəti ti bal kare ki nay mehe, ndo-n dije ta lə Luwə.

Pol a nq Galiyə ti

12 Dəkagilo ti ki Galiyō e-n nje koḅe ki Akay, *Jipi je dōi ta naa ti dō Pol ti, adi awi sie nō njé gangi ta je ti,

13 əi nə: «Dəw kam isi aw ki dije kadi əsi dōde nangi nō Luwə ti, ki go ndu-kun ti al.»

14 Pol ra kadi tə n-əl ta ningə, Galiyō un ta tane ti kəte əl Jipi je ə nə: «Kin ə re e ta lə nē təl, ə se ta lə majal madi ki ngā ngay ə to be ə, re m-a m-o ta ləsi, səi Jipi je.

15 Nə təkə e ta ki naji-naa ti ki əji dō ta je, ki tō je, ki ndu-kun je ləsi ki səbi dəsi kin ɓa, ai dansi ti nōo. Mi m-a m-gangi ta ki be kin al.»

16 Ba tuwə-de lo gangi ta ti kə.

17 Ə loe ti nōo, dije pəti uwəi Sositan ki e ki boy dō kəy kaw-naa ti lə Jipi je, indəi-e, nə usi Galiyō nē kare dōde ti al.

Pol təl aw Aṭiyosi ti

18 Pol təl isi Koreti ti nōo dəkagilo asi ta ti ɓəy. Ba go ti, iyə njé kadi-me je, ə un bato ki kaw ki Siri ti, naa ti ki Pirišil əi ki Akilasi. Pol adi ngisəi dəe Səkiire ti, mbata un mindine adi Luwə☆.

19 Awi tēēi Epəji ti, Pol iyə Pirišil əi ki Akilasi ə aw kəy kaw-naa ti lə *Jipi je, naji-naa ta ti səde.

20 Jipi je kin dəji Pol kadi isi səde ngan ndō je ɓəy, nə Pol ndigi al.

21 Ba əl-de ə nə: «NDō ki rangi, ə Luwə ndigi ə, m-a m-təl tə m-re rəsi ti ɓəy,» ningə iyə-de ə aw.

22 Ba un bato Epəji ti, aw Səjare ti. Loki tēē Səjare ti, aw uwə ji njé kaw-naa je, ɓa un rəbi aw Aṭiyosi ti.

☆ 18:18 Kər Isirayəl je 6.5-18

23 Pol ra ngan ndo je noo, ba təl ilə dāne gogi. Aw tēē Galasi ti ki Piriiji ti, adi tōgi njé ndo je pəti.

Apolosi me be ti ki Epəji ki me be ti ki Koreti

24 Jipi kare ki tae nə Apolosi, ki e dəw ki gine e Aləgijandiri ti re Epəji ti. E dəw ki bal ta to tae ti, taa gər ta lə Luwə maji tō.

25 NDoi-e rəbi ta lə Babe, adi ilə mbe ta lə Jəju ki rənəl ki ngay, ndo dije ne ki dō Jəju ti ki go rəbe ti. Nə ke ə, gər batəm lə Jə par.

26 Hə rəne, əl ta lə Luwə kəy kaw-naa ti lə *Jipi je ki me ki ti kati. Nə loki Piriisil əi ki Akilasi ooi-e lo kəl ta ti, bari-e rəde ti, əji-e go rəbi lə Luwə ay njay, adi-e gər.

27 Go ti, ndigi kaw Akay ti, ə ngakoje je ndigi dō ti sie, adi rai makitibi adi njé ndo je ki Akay ti kadi uwəi-e rəde maji. Loki aw tēē Akay ti, ki go me-maji ti lə Luwə, ra ki njé ki adi mede Luwə ngay.

28 Tado dum dō Jipi je ki tōgi ta ləne taga wangti ta kəm dije ti. Tōji ki ta lə Luwə jine ti təkə Jəju e Kirisi.

19

Pol e me be ti ki Epəji

1 Dəkagilo ti ki Apolosi e-n Koreti ti, Pol ində dənangi ki mbal je əi ti ki dənangi Aji ti gangi, ba re tēē Epəji ti. Ingə njé ndo je lə Jəju ki nā je ti noo. Adi dəji-de ə nə:

2 «Loki adi mesi Jəju kin, ingəi NDil Luwə a?» Ə təli iləi-e ti əi nə: «Jagi, ko ka j-o kəte kadi NDil Luwə e noo al.»

3 Pol təl dəji-de bəy ə nə: «Batəm ki ban ə ingəi ə?» Ə əli-e əi nə: «J-ingə batəm lə Jə Batisi.»

⁴ Be ə, əl-de ə nə: «Oyo, Ja ra batəm *Isirayəl je mba kadi təri ndude də majal je ti ləde. Ə təl əl-de bəy kadi tə adi mede dəw ki a re gone ti nqo, adi dəwe kin e Jəju*.»

⁵ Loki ooi ta je kin ningə, adi rai-de batəm me tə Bəbe Jəju ti.

⁶ Be ə, Pol ində jine dəde ti, ə NDil Luwə risi dəde ti. Ningə iləi ngirə kadi əli ta ki ndon ta je ki dangi dangi nim, taa əli ta ki ta Luwə ti nim tə.

⁷ Dingəm je pəti ki ai lo ne je ti kin asi dəgi gide e joo.

⁸ Go ti, asi nay mitə go-naa ti, Pol tē ə aw kəy kaw-naa ti lə *Jipi je, əl-de ta ki kanji bəl. Flə mbə kəbe lə Luwə, əl-de ki go rəbe, kadi ooi tə ta ki rəjeti mba kadi taai ta kin tə.

⁹ Nə Jipi je ki nə je dande ti rai me nga, adi mbati kadi adi mede. Əli ta kidii ne ndo lə Pol ki əji go rəbi ta lə Bəbe kin ta kəm kosi dije ti. Be ə, Pol iyə-de ə əti aw ki njé ndo je me kəy ndo ne ti ki təe nə Tiranusi. Ningə ki ndo je kare kare pəti, ndo-de ne.

¹⁰ Ne ndo kin, Pol ra kile asi bal joo. Be ə, ra adi Jipi ki dije ki ə Jipi je al ki isi dənangi Aji ti, ooi ta lə Bəbe.

¹¹ Luwə ra ne kəji je ki əti bəl ki takul Pol.

¹² Adi, dije əyi ta kibi ki kare je ki ta kibi leji je ki jie ədi, awi ədi njé moy je adi ingəi rə nga nim, ndil je ki majal ka iyəi-de nim tə.

¹³ Jipi je ki nə je ki njé njiyə ki go be je, kadi n-tuwəi ndil je ki majal, əi je ka gei kadi n-bai tə Bəbe Jəju də dije ti ki əi gin təgi ti lə ndil je ki majal tə. Adi əli əi nə: «Me tə Jəju ti ki Pol isi ilə mbə ta lie, m-dəji səsi kadi itēji kə.»

✧ 19:4 Mt 3.11; Mk 1.4, 7-8

14 Dije ki njé ra ne be ka kin, əi siri. Əi ngan lə Jipi kare ki təe nə Səba. E ki bo lə njé kijə ne məsi kadi-kare je.

15 NDil ki majal təl ilə-de ti ə nə: «M-gər Jəju, taa m-gər dəw ki e Pol tə, nə səi, səi nə je ə?»

16 Lo kin ti, dəw ki ndil je majal isi me ti ka kin i ur dəde ti uwə-de təstəstə. Nینگə ində-de kində ki dəw oo go madine al, adi tēēi me kəy ti ki kəy ki rəde kare, ki kibi ki gangi rəde ti bati bati ki məsi.

17 Dije pəti ki be bo Epəji ti, ki Jipi je, naa ti ki dije ki əi Jipi je al, gəri go ne ki ra ne kin maji. Əi pəti bəl ra-de, adi əsi gon Bəbe Jəju.

18 Dije ngay ki əi njé kadi-me je rəi təri ndude, ə əli kilə rade je ki majal ki taga nō dije ti.

19 NJé ki nə je dan njé ra mbəli je ti, rəi ki makitibi ra mbəli je ləde, kawī ki də-naa ti ə iləi por ta kəm dije ti. Gati makitibi je ləde kin asi silə dibi kuti mi nja dibi kare✧.

20 E be ə, ki takul təgi lə Bəbe, ta lə Luwə sane lo je ti ki kəte kəte ki təgine tə.

21 Go ne je ti kin, NDil Luwə əsi Pol adi un ndune kadi n-aw be bo Jorijaləm ti. Də rəbi kawə ti, ində dənangi Masəduwan ki Akay gangi. Nینگə Pol əl ə nə: «Re m-aw m-tēē be bo Jorijaləm ti ba, maji kadi m-aw m-o dənangi Rom tə.»

22 Pol ilə ki njé ra sie kilə je joo, Timote əi ki Erasi adi-de awi dənangi Masəduwan ti. Nینگə e wa, isi dənangi Aji ti ba njaba bəy.

Nə je ki rai ne Epəji ti

23 Dəkagiloe ti kin, ta kasi-naa al ki bo ngay i də rəbi ta ti lə Bəbe me be ti ki Epəji.

✧ 19:19 Mk 6.37

24 Dəw kare ki tœ nə Dəmetirusi, e kədi ki nje ra ningə kasi je. E nje ra ngan kəy yo ki dəne ki a bari-e nə Artəmisī. Kilə kin ra adi e soti ki njé kilə je lie ngay.

25 Be ə, Dəmetirusi kaw kədi je ki dije pəti ki isi ki dəde taa ki takul kilə kin naa ti, ə əl-de ə nə: «Madim je, igəri kadi e ki takul kilə kin ə, j-isi j-ingəi ne maji.

26 Səi je oi ki kəmsi taa ki mbisi tə, kadi e Epəji ti ne par al, nə dənangi Aji ti ba pəti, ə dingəm ki tœ nə Pol kam təl də kosi dije basi. E əl-de ə nə: “Kagi yo je ki dije rai ki jide əi Luwə al.”

27 E kilə je ki j-isi rai kin par ə dije a ooi tə ne ki kare al, ne kəy lə yo ki dəne ki bo ki e Artəmisī kin ka, dije a ooi-e ne madi ti al tə. Lo kadi dije a əli ə nə: “Artəmisī e yo ki dəne ki bo,” goto. Artəmisī ki dije ki dənangi Aji ti ki ndəgi dənangi ba pəti əsi gone kin.»

28 Loki kədi je ooi ta je kin ningə, wongi rade ngay, adi iləi ngirə kadi əli ta ki ndude ki boy əi nə: «Artəmisī lə Epəji je, e ki bo.»

29 Kalangi ba go ti ningə, lo singə sokito ki ta tate ba me be bo ti. Dije ndəri Gayusi əi ki Arisitarki, dije ki Masəduwan ti, ki əi madi mba lə Pol je kəmdə ti, ə ngədi təl-n-de ki ta mbalo ti.

30 Pol ndigi mba kadi n-təji rəne kosi dije, nə njé ndo je əgi-e.

31 Ningə basa madi Pol je madi ki əi dije ki bo ki dənangi Aji ti, iləi kilə rəe ti, əli-e kadi aw ta mbalo ti al.

32 Ta mbalo ti, ne ki to ay njay də dije ti goto. Ta je ki isi tee ta dije ti əi ta je ki dangi dangi. Ningə dije ngay dan madide je ti gəri gin ne ki kawī-naa al.

33 Dije ki nə je dan kosi dije ti əri gin ne ki ra ne

kin adi Aləgijandır ki *Jipi je indəi-e tə nje kun dode kin ade oo. Aləgijandır ilə jine taa, dəji-n dije mba kadi ai kekeke, tado ge kəl ta, ɔr-n ta dode ti.

³⁴ Loki gəri-e kadi e Jipi ningə, əi je pəti iləi bilə ki ndude ki bo asi ngirə kadi joo je be əi nə: «Artəmisə lə Epəji je, e ki bo.»

³⁵ Ta təl ta ti ningə, nje ndo ndu-kun ki me be bo ti, re ra adi lo to jijiji, bəy taa əl-de ə nə: «Səi dije ki Epəji ti, nə ə gər kadi be ki Epəji ti, e nje ngəm kəy lə Artəmisə ki e yo ki dəne ki e ki bo kin al ə, ə se nə ə gər kadi e nje ngəm mbal ki e bana kəme ki j dərə ti o si kin al ə?»

³⁶ E kin e ne ki dum maji. Maji kadi uwəi angalsi indəi nangi, ə iməri ta taa irai ne.

³⁷ Səi je ə ɔri dije kam irəi səde ne, nga, ne madi ki majal ki rai əsi ta kəy kin goto, taa əli ta ki mal də yo ti ləje ki dəne Artəmisə al tə.

³⁸ Re Dəmetirusi əi ki dije ki njé ra kilə je ləne, ai ki ta ki dəw madi ningə, ndə gangi ta je to nɔɔ, ə maji kadi awi ooi njé gangi ta je.

³⁹ Re ne madi ki rangi to nɔɔ kadi idəji ə, ndə ki kadi njé kində manji ta je kin ki go rəbe ti to nɔɔ.

⁴⁰ Ne je ki rai ne bone kin, asi kadi dije iləi ta dəje ti tə njé kal də ndu je, tado ta madi ki j-a j-əli ə j-a j-ɔrii ta də je ti, ki ɔji go kaw-naa lə dije ki bone kin goto. Be ə, go ta je ti ki nje ndo ndu-kun əl, tuwə dije adi sanəi-naa.

20

Pol aw dənangi Masəduwan ti

¹ Loki wongi lə dije yogiro ningə, Pol ilə bar njé ndo je, ilə dingəm mede ti bəy taa rade lapiya ə ɔti aw Masəduwan ti.

² Pol ingə dəkagilo je ngay ilə-n dīngəm me njé kadi-me je ti loki isi ində dənangi ka kin gangi. Ningə gangi ki kəte noo aw Girəki ti.

³ Pol isi ti noo nay mitə. Dəkagilo ti ki kadi un bato ki kaw ki dənangi Siri ti ningə, gər kadi *Jipi je lai tade nangi kadi n-rai sie ne ki majal. Be ə, təl un rəbi ki Masəduwan ti.

⁴ MBə dije ti ki dani-e a ingə Sopatər ki ngon lə Pirusi ki Bəre ti nim, Arisitarki əi ki Səgodusi ki əi dije ki Təsaloniki ti nim, Gayusi ki Dərbi ti nim, Timote nim, taa Tisiki əi ki Tiropim ki əi dije ki dənangi Aji ti nim tə.

⁵ Dije kin əti kəte noje ti, awi nginəi-je Tirowasi ti.

⁶ Je ba, go ndə je ti lə mapa ki ra ki kanji əm, ə j-al me bato ti me be ti ki Pilipi j-isi j-aw. J-aw, ji ra ndə mi rəbə, ba j-aw j-ingə madije je Tirowasi ti, ji ra ndə siri.

Pol me be ti ki Tirowasi

⁷ NDə dimasi, ji kaw-naa mba kuso mapa, Pol a aw lo ti ti, adi əl ta ki njé ndo je. Be ə, əl ta ratata dan lo dəe ti.

⁸ Ji kaw-naa me kəy ti ki e də made ti taa. Ningə me kəy ti ka kin, lambi je ngay əi ti noo.

⁹ Loki Pol isi əl ta adi ngal, Basa kare ki təe nə Etikusi isi pənətir ti, to bi maki, adi bi un-e, j kəy ti ki kə mitə də made ti, tēe osi. Loki dije əi nə n-uni-e ba, basa oy.

¹⁰ Pol ur nangi, dəbi rəne dəe ti ə un-e jine ti ba əl-de ə nə: «Kadi mesi gangi man al nə to kəm bəy!»

¹¹ Go ti, Pol təl al aw ta gogi, gangi mapa uso. Un ta ki tane ti gogi biti ta gin lo ti, ba əti aw.

¹² NGa ningə, dije əri basa awi sie be kəm, adi dije pəti mede osi nangi.

Pol i Trowasi ti aw Mile

¹³ Je j-aw kəte ki bato me be ti ki Asosi. Me bee ti kin ə, j-a j-un Pol naa ti səje. Tado ki go kəji ta ti lie, ge kadi n-un rəbi ki njane.

¹⁴ Loki re ingə-je Asosi ti, j-un-e me bato ti naa ti səje ə j-aw Mitilən ti.

¹⁵ Lo ti go ti ningə, j-ətə noo, ji re ji tē ta lo ti ki Kiyō. NDō ki go ti ningə, ji tē Samosi. NDō ki kō sō bəy taa ji tē Mile ti.

¹⁶ Pol ndigə kadi n-a lo ka ti Epəji ti al nə pane taa dəkagilo də dōne ti dōnangə Aji ti. Ge mba kadi n-aw kalangə kadi re to-n ban wa ka, ndō Patəkoti osi dōne ti Jorijaləm.

Pol əl ta ngatəgi je me be ti ki Mile

¹⁷ Loki Pol e me be ti ki Mile ba, ilə bar ngatəgi je lə njé kaw-naa je ki Epəji ti.

¹⁸ Loki rəi tēi rəe ti ningə, əl-de ə nə: «İgəri rəbi pa njəyəm dəkagilo je pətə ki mi-n səsi naa ti, ilə ngire dō ndō ki dəsəy ti ki m-re-n dōnangə Aji ti.

¹⁹ M-ra kilə bəə lə Bəbe ki dō ki səl ləm ləm, me man nō ti ki me ne na je ti ki m-ingə ki rəbi je ki dangə dangə ki go rəbi kilə ta nangə ki j rō *Jipi je ti ki madi.

²⁰ Səi igəri bəti, m-bəyō səsi dō ne madi kare al. M-ilə səsi mbə Poy Ta ki Maji ta m-ndo səsi ne je pətə ki a ra səsi maji tō, taga dan kosi dije ti nim, me kəy je ti nim tō.

²¹ M-ilə mbə Jipi je nim, Girəki je nim kadi təli rōde go Luwə ti ə iyəi go rəbi ne rade je ki majal kin kō, taa kadi adi mede Bəbe ləje Jəju Kirisi tō.

²² Ki basine kin, NDil Luwə ində dōm ti, adi m-isi m-aw Jorijaləm ti ki kanji kadi m-gər ne ki a ra-m nu.

23 Ne ki m-gər, me be bo je ti kare kare ki m-tee ti, NDil Luwə adi-m m-gər təki dangay je ki kə je isi nginəi-mi nqo.

24 Ki oji dəm, kisi ki do ta ləm e ne madi ta kəm ti al. Ne ge ləm e kadi m-aw ratata m-təl ta ngədi ləm, ə kadi m-ra kilə bəə ki m-ingə ji Bəbe ti kin maji. Adi e kilə kilə mbə Poy Ta ki Maji ki oji do me-maji lə Luwə.

25 Ningə basine, m-gər kadi səi pəti ki m-njiyə dansi ti ə m-ilə səsi mbə Poy Ta ki Maji ki oji do kəbe lə Luwə kin, a oi kəm gogi al ratata ngata.

26 E be ə, m-əl ta ləm taga ay njay bone, ta məsisi səi pəti goto dəm ti.

27 Tadə kəji ta ra je lə Luwə pəti, m-ilə mbə do ti madi oi. Ne ki m-əyə do rəsi ti goto.

28 İndəi kəm-kədi do rəsi ti səi je wa, taa do ne kul je ti ki NDil Luwə adi səsi kadi ingəmi-de kin tə. Maji kadi indəi kəmsi go njé kaw-naa je ti lə Luwə ki ndogi-de ki məsine, tə njé ngəm ne kul je ki maji.

29 M-gər kadi loki m-a m-goto dansi ti, dije madi ki a toi tə jagim je ki njé me ndul, a rəi uri dansi ti ə a rai njé kaw-naa je majal.

30 Ningə mbəsi ti wa ka, dije madi a təli njé rugi ta ki rəjeti mba kadi təli njé kaw-naa madi je njé ndo je ti ləde.

31 Maji kadi isi dəgi ti, adi mesi ole do ti, təki me bal ti ki mitə ki m-ra dansi ti, kondə ki kada, kare kare pəti, m-iyə ta kilə dıngəm mesi ti al, ki man nq kəm ti.

32 Ningə ngəbine, m-ilə səsi ji Luwə ti, taa m-ndəji səsi ki ta lie ki go me-maji ti lie tə. Ta kin aw ki təgi mba kadi adi itəgii me kadi-me ti, taa Luwə a adi səsi ne maji je pəti ki isi ngəm mbata ti lə dije pəti ki

əi yəe je tə.

³³ Lo ki mi dansi ti, m-ra kəm-nda la, ə se ər ə se kibi lə dəw madi dansi ti al.

³⁴ Səi je wa igəri bəti, kadi ki ɔji də kisi ki də taa ləm, ə se ki ya madi-kiləm je, m-ra kilə ki jim mi wa.

³⁵ M-ɔji səsi ki lo je pəti, ə se ki dəkagilo je pəti kadi irai kilə be mba kadi indəi kəmsi go njé ndoo je ti. Nینگə maji kadi mesi ole də ta ti ki Bəbe Jəju wa əl ki tane ə nə: “Maji-kur e ngay də ji ti ki adi itə ji ki taa.”»

³⁶ Go ta je ti ki Pol əl kin nینگə, ɔsi məkəsine nangi, ɓa əl ta ki Luwə ki mbata ti ləde pəti.

³⁷ Ba go ti, əi pəti, ɓuki-naa ki nɔ ti, tosi mindi Pol ti uwəi-e, orəi-e ki rəde ti.

³⁸ Ta lie ki əl-de ə nə: «A oi kəm gogi al, ngata» kin ər tɔgide ngay. Nینگə dani-e biti awi sie ta bato ti.

21

Kaw Pol ki Jorijaləm ti

¹ Go kiyə-naa ti ki ngatɔgi je lə njé kaw-naa je ki Epəji ti, j-al me bato ti, ə j-aw njururu də dər ti ki təe nə Kosi. Lo ti go ti nینگə, ji tɛɛ me ɓe bo ti ki Rodi. J-ɔti Rodi ti ɓa j-aw ɓe bo ti ki Patara.

² J-ingə bato ki isi aw Pənəsi ti adi j-al me ti j-aw sie.

³ Loki j-o də dər Sipir ki kəmje be nینگə, j-iyə ki də ji gəl je ti ə j-ər taa ki dənangi Siri ti. J-aw j-ur nangi Tir. Lo kin ti nɔɔ ki a ərɪ nɛ je ki me bato ti nangi.

⁴ J-ingə njé ndo je me ɓe ti ka kin nɔɔ, adi j-isi səde asi ndo siri. *NJé ndo je ka kin, NDil Luwə ɔsi-de adi əli Pol kadi aw Jorijaləm ti al.

⁵ Nə loki dəkagilo ləje asi nینگə, j-ı taa, j-un ta rəbi ləje. NJé ndo je pəti, ki nede je, ki ngande je dani je

biti teẽi səje gidi be bo ti. Loe ti noo, j-osi makəsije nangi ta ba ti, j-əl ta ki Luwə.

⁶ Go ti, loki j-əl-naa ta je ki dɔbəy ti ki kadi j-iyə-n-naa ba, j-al me bato ti ə əi je təli ki be je ləde tɔ.

⁷ J-ində ngang̃i kaw mba ləje ki bato, lo ki j-ji Tir ti ji re ji teẽ Toləmayisi ti. Me be bo ti kin noo, j-uwə ji ngakoje je, ba j-isi səde ndɔ kare.

⁸ Lo ti dɔ ti ningə, ji re ji teẽ Səjare ti. J-aw me kəy ti lə Pilipi ki e nje kilə mbẽ Poy Ta ki Maji, ki e mbõ dije ti ki siri ki njé kində kəmdə go nẽ maji je ti lə njé kaw-naa je ki Jorijaləm ti[☆]. J-isi rəe ti noo.

⁹ Me kəy ti lie, ngan dəne je sɔ ki gəri d̃ingəm al bəy, ki əi njé kəl ta je ki ta Luwə ti isi səm ti noo.

¹⁰ J-isi me kəy ti lə Pilipi ka kin ji ra ndɔ ngay nga ba kadi nje kəl ta ki ta Luwə ti ki təe nə Agabus̃i j̃ Jude ti re ingə je noo[☆].

¹¹ Nje kəl ta ki ta Luwə ti ka kin un nda dɔ bədi lə Pol dɔɔ-n jine je ki njane je, ningə əl ə nə: «NDil Luwə əl ə nə, me be bo ti ki Jorijaləm, ki bo je lə *Jipi je a dɔɔi ba nje nda dɔɔ bədi kin be. Ningə a iləi-e ji dije ti ki əi Jipi je al.»

¹² Loki j-o ta kin ningə je ki ngakoje je ki Səjare ti j-uwə nja Pol, ji dəje kadi aw Jorijaləm ti al.

¹³ Nə Pol ilə-je ti ə nə: «Oti kadi inqi adi mem gangi man. Mi Pol mi bəsi kadi dije tɔi-mi par al, nə re oji dɔ koy ka, mi bəsi kadi m-oy ki mbata tɔ Bəbe Jəju Jorijaləm ti.»

¹⁴ Loki j-o kadi Pol yəti ndune go ta je ti ki j-əl-e, al, je ka ji təl ji ta kəə tɔ, ə ji təl ji dəji kadi Luwə ra ndigi ləne par.

¹⁵ Go ndɔ je ti ki ban wa ki ji ra dɔnangi Səjare ti,

☆ 21:8 6.5; 8.5 ☆ 21:10 11.28

ji ra go rəje ə j-ətɪ j-aw Jorijaləm ti.

¹⁶ NJé ndo je ki madi ki Səjare ti awi səje naa ti Jorijaləm ti. Loki ji tɛɛ Jorijaləm ti ningə dani je me kəy ti ki dəw madi ki tɔe nə Minaso, adi j-isi ti. E dəw ki Sipir ti. E ki kare mbo njé ndo je ti ki dəsəy.

¹⁷ Loki ji re ji tɛɛ Jorijaləm ti, ngakoje je uwəi-je rɔde ti ki rənəl ki əti bəl.

¹⁸ Lo ti dɔ ti, Pol aw səje me kəy ti lə Jaki. Lo kin ti ə, j-ingə ngatəgi je lə njé kaw-naa je pəti, titi noo.

¹⁹ Go kuwə ji ti ki Pol uwə jide ningə, ɔr-de poy ne je ki Luwə ra ki mbata gin dije ki əi Jipi je al, ki takul kilə lie kin, bəre bəre adi-de ooi.

²⁰ Go ne je ti ki Pol ɔr-de poye kin ningə, iləi tɔji dɔ Luwə ti, ba əli Pol əi nə: «NGokoje, ində kəmi o, Jipi je dibi bay bay ə adi mede Jəju, nə pəti uwəi go ndu-kun lə *Moji ngə.

²¹ Ningə ki basine kin ooi ta dɔi ti təkɪ isi indo Jipi pəti ki isi tə mba je dənangi je ti ki rangi kadi iyəi go ndu-kun je lə Moji kə nim, əl-de kadi ijəi mətɪ ngande je al nim, taa ne jibəl be je lə Jipi je ka kadi uni goe al nim tɔ.

²² Adi ji giri dɔ ne ti ki kadi ji rai, tadɔ a ooi poyi kadi ire ka par am!

²³ Be ə, maji kadi ira ne je ki j-a j-əli kam. J-aw ki dije sɔ mbo je ti ne ki uni mindide kadi n-indəi rɔde ta dangi mbata lə Luwə.

²⁴ Maji kadi ɔr dije kin goi ti, ə ira səde ne jibəl be kay rɔ dɔ majal ti, ə igə dɔde mba kadi ngisəi dɔde[☆]. Ningə dije pəti a gəri kadi poy ta je pəti ki ooi ɔji dɔi e ta je ki ngom. Tadɔ j wa ki dɔi, itəl rɔi go ndo kun je ti lə Moji.

²⁵ Ki ɔji dɔ dije ki əi Jipi je al ki adi mede, ndu-kun

☆ 21:24 18.18

je ki ji ndangi j-ilə-n j-adi-de, e kadi usoi da ki dəw gugi-n yo al nim, kadi usoi məsi al nim, da ki dəw tu minde al nim, taa kadi sangi-naa ki go lo kaya ti ka goto dande ti t[☆].»

²⁶ E be ə, lo ti go ti ningə, Pol aw ki dije ki sə ka kin, ay rəne səde, 6a goto ur nati kəy ti lə Luwə, ɔji ndə ki gin kay rə ləde a gangi-n, ə kadi dəw ki ra dande ti a re-n ki kadi-kare, kadi adi Luwə.

Dije uwəi Pol

²⁷ Lok i nay 6asi kadi gin ndə ki siri gangi, *Jipi je madi ki ii dɔnangi Aji ti, ooi Pol kəy kaw-naa ti, suləi kosi dije dəe ti ə osi sie uwəi-e,

²⁸ ningə əli ta ki ndude ki bo əi nə: «Səi dije ki *Isirayəl, irəi ɔsi gin je! Dəw kam ə, e nje ndo dije ki lo je pəti kadi ɔsi ta dije ləje nim, ndu-kun je ləje nim taa kəy kaw-naa kin nim tə. Ningə ki rangi 6əy, re ur ki dije ki ijəi mətide al nati kəy ti lə Luwə mba kadi təl-n lo ki ay njay kin, lo ki to nje ti.»

²⁹ Əli ta kin be, mbata kəte ooi Tiropim, dəw ki 6e bo Epəji ti sie me 6e bo Jorijaləm ti. Adi giri kadi re ur sie kəy kaw-naa ti.

³⁰ Dije awi pir pir də-naa ti me 6e bo ti ki Jorijaləm ti ba pəti. Ningə dije tɛɛi ki lo njo njo isi rəi bur bur. Rəi uwəi Pol tɛɛi sie kəy kaw-naa ti taga. Ningə taji naa ti noo uwəi ta kəy je uti.

³¹ Dije sangi kadi n-təli Pol. Ningə kəte 6əy taa kadi təli-e, poy ta osi mbi ki bo ki də asigar je ti ki Rom ti tək i 6e bo Jorijaləm ba pəti a ki njane taa.

³² Taji naa ti noo par ə, i taa ɔy asigar je ki ki bo je ki də 6uti asigar je ti ki 6u, ə ay ngədi ki rə kosi dije

☆ 21:25 15.20

ti. Loki kosi dije ka kin ooi ki bo ki dɔ asigar je ti ki asigar je ningə, taai kəə ta kində Pol ti.

³³ Loki re tɛɛ rɔ kosi dije ti, ki bo ki dɔ asigar je ti ka kin ɔti ɓasi ki rɔ Pol ti, un ndune adi uwəi-e, ə adi dɔɔi-e ki kulə gindi joo. Ningə təl dəji ta ə nə: «Nə e dingəm kam ə? Ə ri ə ra ə?»

³⁴ Ningə tur ta to dangi dangi dan kosi dije ti, ta ləde un go-naa al. Adi lo kadi ki bo ki dɔ asigar je ti ka kin oo ta ki rɔjeti goto. Be ə un ndune kadi awi ki Pol me ndogi bər ti ki ngal, lo kisi asigar je ti

³⁵ Loki Pol re tɛɛ rigi lo njiyə je ti kin ningə, loe goto adi asigar je uni-e, tadɔ kosi dije bətirəi-e ki wongi ngay.

³⁶ Kosi dije ki isi njiyəi goe ti bur bur əli ki ndude ki boy əi nə: «Adi ji təl-e!»

Pol əl ta ngakone Jipi je

³⁷ Kəte ɓəy taa kadi asigar je awi sie me ndogi bər ti ki ngal ki lo kisiide ti, Pol dəji ta ki bo ki dɔ asigar je ti ə nə: «A adi-m ta rəbi kadi m-əl-n ta kare a?» Ningə ki bo ki dɔ asigar je ti ka kin dəje ə nə: «ɣər kəl ta Girəki ɓəti a?»

³⁸ M-gər al adi m-ɔji m-ə nə j dəw ki Ejipi ti ki ndɔ ki me ndɔ je ti ki gogi ne kin, sulə dije adi rai wongi, ə ər-de asi dije dibi sɔ ki bundungi je jide ti, ə ur-n wale kin.»

³⁹ Ə Pol ə nə: «Jagi, mi Jipi ki ɓe bo ti ki Tarsi ki dɔnangi Silisi ti, mi dəw ki me ɓe ɓo ti ki təe ɓa, ə njai ba iyə-m adi-m m-əl dije kin ta.»

⁴⁰ Be ə, ki bo ki dɔ asigar je ti ade ta rəbi. Pol j a taa dɔ rigi lo njiyə ti, ɔy jine dəji-n kosi dije kadi uri mbide. Loki lo to jijiji ningə, əl-de ta ki ta ebirə.

22

¹ Pol əl ə nə: «NGakom je ki bawm je, uri mbisi maji kadi ooi ta ki m-aw tə m-əl səi basine kadi m-naji-n ta dəm ti kin.»

² Loki ooi kadi Pol əl-de ta ki ta Ebirə ningə, təli adi lo to jijji wa bəy kadi n-ooi ta lie.

³ Be ə Pol əl-de ə nə: «Mi Jipi ki oji-mi Tarsi ti, ki dənangi Silisi ti. Nə oti-mi Jorijaləm ti ne. Gamaliyal[☆] ə e nje ndo-m ndu-kun lə kaje je kadi m-gər kəre kəre. Kəte m-tingə bil mbata lə Luwə təkai ai basine kin be tə.

⁴ M-adi kə dije ki njé kun go ne ndo ki m-isi m-ndo kin kadi ki asi ta koyde. M-uwə-de, dəne je ki dīgəm je, m-tə-de m-tilə-de dangay ti.

⁵ Ki bo lə njé kijə ne məsi kadi-kare je ki ngatəgi je pəti asi kadi a mai naji ləm də ta ti kin. Əi je wa ə m-taa makitibi jide ti je be kadi m-aw m-uwə-n ngakə je ki Damasi ti ki njé kun go ne ndo kin. M-uwə-de kadi m-re səde Jorijaləm ti ne m-buki-de dangay ti[☆].

⁶ Loki mi də rəbi ti, m-re basi ki Damasi ti, ningə ki kadi ki e basi ki jam də be ba, ta naa ti noq par ə, kunjə ki bo ngay i dərə ti re unji gə dəm.

⁷ M-osi ki ta kəm nangi, ningə m-o ndu ta madi əl-m ə nə: “Sol, Sol, mbata ri ə isi adi-m kə be ə?”

⁸ Ə m-ile ti m-ə nə: “I nə ə Babe?” Ningə təl əl-m ə nə: “E mi Jəju ki Najarəti ti ki isi adi-m kə.”

⁹ NJé ki əi səm ooi kunjə ka kin maji, nə ooi ndu dəw ki isi əl-m ta al.

¹⁰ Lo kin ti, m-dəje m-ə nə: “Babe, e ri ə kadi m-ra ə?” NGata ə Babe əl-m ə nə: “I taa aw Damasi ti noq, ə a əli-ni ne je pəti ki kadi ira.”

☆ 22:3 5.34 ☆ 22:5 4-5: 8.3; 9.1-2

11 Kunji ki əti bəl ngay ka kin ra adi kəmm oo lo al, adi dije ki əi səm ndəri-mi tə ndər ə awi səm Damasi ti.

12 Ningə Damasi ti, dingəm kare ki bəri-e nə Ananiyasi isi noo. E dəw ki nje ra go ndu-kun ti, adi Jipi je pəti ki Damasi ti ndigi ta lie ngay.

13 E ə aw rəm ti əl-m ə nə: “NGokom Sol, kadi kəmi oo lo.” Ningə ta naa ti noo par ə kəmm oo lo adi m-o-e.

14 Ba əl-m ə nə: “Luwə lə kaje je mbəti kəte nu mba kadi igər ndigi lie, ə kadi o nje ka dana, taa kadi o ta ki tae ti tə.

15 Tado a j nje ma naji lie də ne je ti ki o ki kəmi nim, o ki mbii nim, ki rə dije ti pəti.

16 Ningə ki basine kin, ne ki nay kadi dəw ra goto ngata. Ə j taa, iḃa tə Luwə, ə ira batəm, adi majal je lai e ki togi kə.”»

Pol əl ta də kilə ti ki ingə

17 «Loki m-təl m-re Jorijaləm ti, m-isi m-əl ta ki Luwə gin kəy ti lie ningə, m-o ne me ndil ti.

18 M-o Babe əl-m ə nə: “j taa law kadi itee kə Jorijaləm ti, tado a taai naji lai ki a ma dəm ti al.”

19 Lo kin ti, m-əl-e m-ə nə: “Babe, dije kin gəri maji kadi e mi ə kəte mi nje kaw ki lo kaw-naa je lə *Jipi je, m-uwə njé ki adi-ni mede, m-tində-de je, m-tilə-de dangay ti je.

20 Taa loki ndə ki isi təli nje ma naji lai Etiyən kin ka, mi loe ti noo tə. Adi ndum e naa ti ki njé təl-e je, mi wa m-isi ta kibi je ti ləde m-ngəm☆.”

21 Nə Babe əl-m ə nə: “Aw, tado m-a m-ilə-i say rə dije ti ki əi Jipi je al.”»

Pol əl təki ne dəw ki Rom ti

☆ 22:20 7.58; 8.1

22 Lokí uri mbide ooi ta lə Pol bítí teeí də ta tí kín 6a, uni ndude kí taa əli əi nə: «Dəw kí be kín e dəw kí kadi goto kə dənangí tí. E dəw kí kadi isi kí dəne taa al.»

23 Uri kəl nínɡə, təri kibi je ləde tiləi kə, ə kəi bu sanəi kí taa.

24 Lo kín tí, nje kun də asigar je un ndune kadi awi kí Pol me ndogí bər tí kí ngal kadi dəji-e ta kí ndəy kadi əl nə kí ra nə ə adi dije isi iləi bilə dəe tí kín.

25 Nə, lokí dəi Pol kadi indəi-e 6a, Pol əl kí bo lə asigar je kare kí a nqə ə nə: «Adi awi kí təgi kadi indəii dəw kí Rom tí kí ta ka dəw gangí dəe tí al wa*?»

26 Lokí kí bo lə asigar je oo ta kín nínɡə, aw əl kí bo kí dəde tí ə nə: «Ira nə kí aw tə ra kín al, dəw kam e dəw kí Rom tí.»

27 Lo kín tí, kí bo kí də asigar je tí re rə Pol tí dəje ə nə: «əl-m adi m-o, j dəw kí Rom tí a?» Ə Pol əl-e ə nə: «Oyo, mi dəw kí Rom tí.»

28 Ə kí bo kí də asigar je tí əl Pol ə nə: «Mi m-adi la ngay 6əy taa kadi m-təl-n dəw kí Rom tí.» Nə Pol əl-e ə nə: «Yəm mi, ojii-mi tə koji.»

29 Par ə, ta naa tí nqə, dije kí kəte kadi indəi Pol, dəji-e-n ta ka kín təri rəde gogí. Kí bo kí də asigar je tí wa ka 6əl ra-e tə, lokí oo kadi Pol e dəw kí Rom tí, ə n-adi dəi-e kí kulə gindi.

Pol a nqə njé gangí ta je tí lə Jipi je

30 Kí bo kí də asigar je tí sangí kadi n-gər nə wa kí *Jipi je səki Pol kín ay njay. Be ə, lo tí də tí nínɡə, adi tuti Pol, 6a adi ndune kadi kí bo je lə njé kijə nə məsi

☆ 22:25 16.37

kadi-kare je ki njé gangi ta je lə Jipi je kawinaa, ba aw ki Pol nōde ti.

23

¹ Pol gō njé gangi ta je lə Jipi je ba, ba əl-de ə nə: «NGakom je, mem uwə-m ki ta ndəy al, dō ka-m nō Luwə ti biti bone.»

² Ningə ki bo lə njé kijə nē məsi kadi-kare je ki bari-e nə Ananiyasi adi ndune dije ki ai kadi Pol ti kadi indəi tae.

³ Ə Pol əl-e ə nə: «E j ə Luwə a indəi, j bər ki kəy pō gidi ti kadi nda kare. Isi nē kadi igangi ta dōm ti ki go ndu-kun ti, ningə itəl al dō ndu-kun, adi ndui kadi indəi-mi bəy.»

⁴ NJé ki ai kadi Pol ti basi əli-e əi nə: «Itaji ki bo lə njé kijə nē məsi kadi-kare je lə Luwə a?»

⁵ Pol əl-de ə nə: «NGakom je, m-gər kadi e ki bo lə njé kijə nē məsi kadi-kare je lə Luwə al. Tado ndangi me makitibi ti lə Luwə əi nə: “A əl ta ki majal dō ngar ti lə dije ləi al*.”»

⁶ Loki Pol gər kadi dije ki kawinaa kin, njé ki nā je əi *Sadusi je, ə njé ki nungi əi *Parisi je ningə, un ndune ki taa dan njé gangi ta je ti ə nə: «NGakom je, mi Parisi, nje koji-m e Parisi*. Ningə e ki mbata kində ki m-ində mem dō kji lo koy ti lə njé koy je kin ə rəi səm lo gangi ta ti.»

⁷ Loki Pol əl ta kin ba, ta ki naji-naa ti j dan Parisi je ti ki Sadusi je, adi dije gangi-naa.

⁸ Tado Sadusi je əli əi nə dije a jji lo koy ti al, taa malayka je, ki ndil je ka gotoi tō. Nə Parisi je əli təki nē je kin toi nōq*.

☆ 23:5 Tēj ki taga 22.27 ☆ 23:6 26.5; Plp 3.5 ☆ 23:8 Mt 22.23; Mk 12.18; Lk 20.27

⁹ Lo singə sokito, ə njé ndangi ndu-kun je ki me buti ti lə Parisi je ij taa əli ta ki təgide əli əi nə: «Je j-ə ne madi kare ki majal rə dingəm ti kin al. Domaji ə e ndil ə se malayka wa ə əl-e ta.»

¹⁰ Loki ta kasi-naa al aw ki kəte kəte, ki bo lə asigar je bəl kadi dije kin ij ribəi Pol. Be ə, un ndune adi asigar je kadi rəi ərri Pol awi sie me ndogi bər ti ki ngal gogi.

¹¹ Kondə go ti ba, Babe tēə əy rə Pol ti əl-e ə nə: «Uwə təgi ba. Təki ima-n naji ləm Jorijaləm ti, maji kadi ima naji kin Rom ti tə.»

Dije dəəi ta naa ti kadi n-təli Pol

¹² Loki lo ti, *Jipi je uni mindide kadi n-usoi ne al nim, n-əyi-naa man al nim, biti kadi n-təli Pol bəy taa.

¹³ NJé ki dəəi ta naa ti kin ali də kuti sə kare.

¹⁴ Ningə awi əli ki bo je lə njé kijə ne məsi kadi-kare je, ki ngatəgi je əi nə: «J-un mindije ki ngə ngay kadi j-uso ne al nim, j-əy man al nim, biti kadi ji təl Pol bəy taa.»

¹⁵ Ningə ki basine kin, səi je kadi ndusi e naa ti ki njé gangi ta je, ə kadi awi ingəi ki bo lə asigar je, əli-e təki igei kadi re ki Pol nəsi ti kadi indəi manji ta lie maje maje oi. NGa ə, loki Pol a re ba, tēə rəsi ti al bəy ə je j-a ji təl-e.

¹⁶ NGon lə konan Pol kare oo ta kin, adi aw go Pol ti me ndogi bər ti ki ngal əl-e.

¹⁷ Be ə, Pol bər nje kun də buti asigar je ki bu kare əl-e ə nə: «Aw ki ngon kin rə ki bo ti lə asigar je. Aw ki ta kare nəq kadi əl-e.»

¹⁸ Nje kun də asigar je ki bu aw ki ngon ka kin rə ki bo ti ə əl-e ə nə: «Dangay ki bari-e Pol ə bər-m, ə nə

m-re ki ngon kin rəi ti, təkɪ aw ki ta kare nɔɔ kadi əli.»

19 Ki bo lə asigar je, uwə ngon ka kin jine ti, ɔr-e aw sie dam kare, ɓa dəje ə nə: «Ta ri ə aw-n kadi əl-m ə?»

20 NGon ka kin əl-e ə nə: «Jipi je dɔɔi ta naa ti kadi n-dəji-ni kadi iteɛ ki Pol lo ti ti, nɔ njé gangi ta je ti ləde, təkɪ gei kadi n-indəi manji ta lie maje maje n-ooi.

21 Nə maji kadi o ta ləde al. Tado dije ki itəi kuti sɔ kare a toi rəbə kadi uwəi-e. Uni mindide ki ngə ngay be kadi n-usoi ne al nim, n-ayj-ana man al nim, biti kadi n-təli-e ɓəy taa. Ki ɓasine kin, isi dɔ njade ti, isi nginəi ndu ləi par.»

22 Ki bo lə asigar je, ndəji ngon ki basa ka kin kadi əl ta kin kəte adi dəw ki rangi oo al, ɓa iyɛ adi aw.

23 Go ti, ki bo lə asigar je, ɓa njé kun dɔ asigar je ki ɓu əi joo əl-de ə nə: «Dsi nja asigar je ɓu joo naa ti, njé sində je dɔ siri, ə njé ningə je ɓu joo tɔ. Ba isi dɔ njasi ti kadi kadi ki kuti joo gide kare ɓa, uni ta rəbi ki kaw ki Səjare ti.

24 ɪndəi dɔ sində je naa ti adi Pol tɔ. Ə kadi awi iteɛi sie rɔ nje kɔbe ti, Pəlisi ki kanji kadi ne madi ra-e.»

25 Ki bo lə asigar je ndangi makitibi kin be adi nje kɔbe ə nə:

26 «Mi Kilodi Lisiyasi ə m-ndangi makitibi kin m-adi ki bo ləm, nje kɔbe Pəlisi. Ne ki dɔsəy, m-uwə jii!

27 Ningə dingəm kin, Jipi je uwəi-e kadi re a təli-e, ə loki m-o kadi e dəw ki Rom ti, m-aw ki asigar je m-taa-e-n jide ti.

28 M-sangi kadi m-gər ne wa ki ra ə Jipi je səki-e-n,

adi m-aw sie nɔ njé gangi ta je ti ləde əi Jipi je.

²⁹ Lo kin ti ə, m-o kadi səki-e ɔji dɔ ndu-kun je ləde, nə nɛ madi kare ki majal ki ra ki asi kadi dəw təl-e-n ə se uwe-n dangay ti goto.

³⁰ Eli-mi kadi Jipi je isi sangi rəbi kadi n-təli-e, be ə, m-un-e law m-ilə sie m-adi. Ba m-əl-de kadi awi səki-e rəi ti nu.»

³¹ Asigar je rai təkɪ ki bo ləde ɔji-n-de, adi awi ki Pol kondɔ ratata tɛɛi sie Atipatirisi ti.

³² Lo ti dɔ ti, asigar je ki njé nja təli gogɪ lo kiside ti, ə iyəi njé sində je adi awi ki Pol.

³³ Loki tɛɛi Səjare ti, njé sində je adi makitibi nje kɔbe, ə ɔji-e Pol tɔ.

³⁴ Nje kɔbe tidə makitibi ka kin, ɓa dəji Pol se e dəw ki dɔnangi ti ki ra wa? Ba oo kadi Pol e dəw ki Silisi ti.

³⁵ Ə əl Pol ə nə: «M-a m-o ta ki tai ti, ndɔ ki njé səki-je wa a rəi.» Nɪngə adi ndune kadi ngəmi Pol me kəy ngar ti lə *Erodi.

24

Jipi je indai ta dɔ Pol ti

¹ NDɔ mi go ti, ki bo lə njé kijə nɛ məsi kadi-kare je ki ɓari-e nə Ananiyasi re Səjare ti. Dije ki dani-e rəi sie əi ngatɔgi je taa nje naji ta dɔ dije ti ki ɓari-e nə Tərtulusi tɔ. Ananiyasi ki dije ki goe ti kin awi səki Pol rɔ nje kɔbe ti ki dɔnangi Səjare ti[☆].

² Loki ɓari Pol ɓa, Tərtulusi ilə ngirə kində ta dɔe ti nɔɔ nje kɔbe ti ə nə:

³ «I ki bo, Pəlisi, ki takuli, ki takul gosi kɔbe ləi, ki takul nɛ je ki itu ginde ki mba maji lə dije me ɓe ə,

☆ 24:1 23.24

j-isi-n ki lapıya. E kin e maji ki ji gər ki lo je pəti me ne je ti pəti.

⁴ Ningə, kadi j-indəi kə ti ngay al, ji dəji kadi ur mbi, ki go me-maji ti ləi kadi o-n də ta ki j-a j-əli ta je kare joo.

⁵ J-o kadi dingəm kam e nje tuji be. Re ki gangi-naa dan *Jipi je ti ki lo je pəti dənangi ti ne. E nje kun də buti lə dije ki Najarəti ti[☆].

⁶ Aw bitı kadi n-təl ki kəy lə Luwə lo ki to nje ti, ə j-uwe. [

⁷ Ji ndigi kadi ji gangi ta dəe ti ki go ndu-kun ti ləje, nə nje kun də asigar je ki bari-e nə Lisiyasi, re ində təgi taa-e-n jije ti.

⁸ Ningə un ndune kadi njé kində ta dəe ti rəi nqi ti.] Kin ə idə-je ta ə, j wa a oo kadi ta je ki j-əli dəe ti kin e ta ki rəjeti.»

⁹ Jipi je indəi rəde naa ti ki Tərtulusi əi nə, ta je ki əl də Pol ti e ta ki rəjeti.

Pol un ta tane ti nq Pəlisi ti ki nje kəbe

¹⁰ NJé kəbe ra ne madi adi-n ta rəbi Pol kadi əl ta. Be ə, Pol un ta tane ti ə nə: «M-gər kadi asi bal ngay ə isi gangi ta me be ti ləje ne. Ningə, e ki go taa ki m-taa mei ə m-a m-naji-n ta dəm ti nqi ti.

¹¹ Asi kadi j wa isangi gine ə a igər maji. Kaw ki m-aw Jorijaləm ti m-əsi dəm nangi nq Luwə ti kin, man də ndə ki dəgi gide e joo al bəy.

¹² Ningə, loki m-aw kin, e gin kəy ti lə Luwə, ə se gin kəy kaw-naa ti lə *Jipi je, ə se lo madi ti ki rangi me be bo ti nq, dəw ki oo-je, j-isi ji naji-naa ta ti ki dəw madi, ə se oo-m m-isi m-sulə dije goto.

☆ 24:5 Mt 2.23

13 Taa dije wa ki ai ne kam, asi kadi oji ne madi kare do ta ti ki indai dom ti kin, kadi e ta ki rojeti, al to.

14 Ningə, m-gər noi ti ne tək, m-isi m-ra kilə 6əə lə Luwə lə bawm je. M-ra kilə kin ki go rəbi ki ai je ki indai ta dom ti kin, ooi kadi e go rəbi ki loe ti al. Mi m-o kadi ne je pəti ki ndu-kun lə *Mojə əl tae, ki ne je pəti ki njé əl ta je ki ta Luwə ti əli tae ai ne je ki rojeti.

15 M-ində mem do ne ti kin ro Luwə ti. Ningə ai je ka, indai mede do ti to. Pəti, j-ində meje ti kadi dije ki njé ra ne ki dana ki njé ra ne ki dana al, a j lo koy ti.

16 E mbata kin ə, m-ində togi do rom ti mba kadi angalm uwə-m ki ta no Luwə ti al nim, no dije ti al nim to.

17 Go 6al je ti ki bay bay ki m-goto, m-re ki la kadi m-ra-n ki dije ləm, taa ki kadi-kare kadi m-adi Luwə to.

18 Lo kin ti, e Jipi je ki Aji ti, ə ingəi-mi m-a m-ra kuji ne ra je ki mba kay ro njay gin kəy ti lə Luwə. Lok ingəi-mi kin, dije uwəi-naa gidim ti al nim, taa dəw ra ne ki biriri al nim to☆.

19 NGa ningə, e Jipi je ki Aji ti ka kin ə re a rəi noi ti ne kadi tə indai ta dom ti, lok re awi səm ki ta madi.

20 A re e be al to ningə, njé kində ta dom ti ki ai ne ka kin, əli ta ne ki m-təl ə ooi tae, lok m-a-n no njé gangi ta ti lə Jipi je ka kin adi j-o.

21 Ta kare ki m-un ndum taa nođe ti m-əl m-ə nə: «E ki mba kadi ki m-adi mem kadi njé koy je a j lo koy ti ə m-a-n noši ti lo gangi ta ti ne☆», kin wa ə e ta ki kare ba ki ai do ti wa taa.»

22 Pəlisi ki gər rəbi lə Kirişi maji☆, or ndo kəte,

ningə əl-de ə nə: «NDɔ ki Lisiyasi ki nje kun dɔ asigar je re ə tə m-ində manji ta ləsi kin bəy.»

²³ Ningə adi ndune adi ki bo lə asigar je ki bu, kare ki nje ngəm Pol kadi ngəm-e dangay ti. Nə ke ə kadi iyə Pol adi ilə rəne, taa kadi iyə ta rəbi adi dəw lie ki ra ki ge kadi n-ra sie ka, kadi ra sie tɔ.

Pol a nɔ Pəlisi ti əi ki nee Dirusil

²⁴ Asi ndɔ je go ti, Pəlisi təl rəi ki nene Dirusil ki e Jipi. Lok i rəi, ilə adi rəi ki Pol adi əl-e ta ki dɔ kadi-me Jəju Kirisi ti.

²⁵ Nə lok i Pol əl ta tɛɛ-n dɔ ne ra ti ki dana, ki kuwə rɔ gin tɔgi ti, ki ta ki gangi ki a re ba, bəl ra Pəlisi adi əl Pol ə nə: «Asi ngata, ə aw tə ndɔ ki m-ingə dɔkagilo ki rangi ə m-a m-bari bəy.»

²⁶ Ningə ga mene ti tək i Pol a adi-ne la wa, adi taa taa, ba Pol adi re wal sie ta.

²⁷ Bal man joo dɔ Pol ti, ningə Pərsiyusi Pəsitusi ɔr to Pəlisi. Pəlisi ndig i kadi n-ra ne ki nəl *Jipi je adi iyə Pol dangay ti ba.

25

Pol ndig i kadi n-aw nɔ nje kɔbe ti ki bo ki Rom

¹ NDɔ mitə go ree dɔnangi ti ki kadi a ɔ be dɔ ti, Pəsitusi i Səjare ti aw Jorijaləm.

² Lo kin ti, ki bo je lə njé kijə ne məsi kadi-kare je ki ki bo je lə *Jipi je, rəi səki dɔ Pol rəe ti.

³ Me səki ti, dəji Pəsitusi ki nɔ kəmde ti kadi ra səde ə ilə ki Pol Jorijaləm. Nə ki rɔjeti ba, indəi dɔ ta naa ti kadi tə gangi Pol dɔ rəbi ti təl-e.

⁴ Nɔɔ be, Pəsitusi əl-de ə nə: «Pol e dangay ti Səjare, taa mi wa ki dəm ka ndɔ ngay al ə m-a m-təl kadi m-aw Səjare ti.

⁵ Ə nə, re dıngəm kin ra ne ki go ti al noq ba, maji kadi ki bo je ləsi awi səm naa ti səki-e.»

⁶ Pəsitusi ra ndo ki asi Jijoo, a re ngay ə dōgi be par, ə təl aw Səjare ti gogi. Lōki təl re ə, lo ti ki rangi go ti ningə, aw lo gangi ta ti, un ndune adi rəi ki Pol noe ti.

⁷ Lōki Pol re, Jipi je ki j Jorijaləm ti iləi-naa gəi dōe, indəi ta je ki ngə ngə ngay dōe ti. Nə asi kadi oji ne je ki rōjeti ki ay njay be do ti al.

⁸ Be ə, Pol naji ta dōne ti ə nə: «M-ra ne madi ki majal ki ndu-kun lə Jipi je al nim, ki kəy lə Luwə al nim, taa m-əsi-n ta Səjar al nim tə.»

⁹ Pəsitusi ki ndigi ra ne ki nəl Jipi je, əl Pol ə nə: «İndigi kadi aw Jorijaləm ti kadi gangi ta dōi ti do ta ti kin ta kəmm ti a?»

¹⁰ Ə Pol ə nə: «Jagi, e no lo gangi ta ti lə nje kōbe ki bo Səjar ə ki m-a ti, ə e lo ki a gangi ta dōm ti titi. Təki j wa igər-n maji, ne madi kare ki majal ki m-ra ki Jipi je goto.

¹¹ Kin ə re m-ra ne ki dana al, ə se m-təl ne ki asi koy m, ə m-a mbati koy al. A re ta je ki indəi dōm ti e ta je ki rōjeti al ə, dəw ki a ilə-m jide ti goto. M-dəji kadi m-o Səjar.»

¹² Lo kin ti, Pəsitusi əli-naa ta ki njé kōji ta je ləne, ba go ti əl Pol ə nə: «İdəji kadi o Səjar ba, a aw no Səjar ti.»

Pol a no Agiripa ti əi ki Bərənisi

¹³ Asi ndo je go ti, ngar Agiripa əi ki konane Bərənisi rəi Səjare ti mba kuwə ji Pəsitusi.

¹⁴ Rai ndo je asi ta ti rəe ti noq, adi Pəsitusi ində ta lə Pol no ngar Agiripa ti əl-e ə nə: «Pəlisi iyə dıngəm madi dangay ti noq.

15 Adi loki m-aw Jorijaləm ti, ki bo je lə njé kijə ne məsi kadi-kare je, ki ki bo je lə *Jipi je rəi səki-e rəm ti, ə dəji-mi kadi m-gangi ta koy dœ ti.

16 Ə m-əl-de təkə rəbi ra-e lə dije ki Rom ti e be al. Dəw ki Rom ti a ilə dəw ji njé səke je ti ki kanji kadi dəwe ingə ta rəbi naji-n ta dœne ti nɔ njé səke je ti al.

17 Be ə, rəi ne, ningə, m-ndigi kadi ndɔ je man kare al, adi lo ti ki rangi go ti par ə m-aw lo gangi ta ti m-adi rəi ki dɪngəm ka kin.

18 M-ga mem ti kadi ne madi ki ngə ki ra to nɔ, nə loki njé səke je rəi ningə, dəw oo lo ne madi ki ngə ki ra ki kadi indəi ta dœ ti be al.

19 E ta ki naji par ə naji-naa ti səde oji dɔ rəbi ra Luwə ləde əi je wa nim, oji dɔ dəw madi ki tœ nə Jəju ki oy ə Pol ə nə isi kəm ba.

20 Ta ləde kin, m-gər lo kuje ki kadi m-ra ti al, adi m-dəji Pol ə wa m-ə nə se ndigi kadi aw Jorijaləm ti kadi e ki gangi ta kin dœ ti wa.

21 Nə Pol ndigi kadi nje kɔbe ki bo ki Rom ti taa oo ta ləne. Be ə, m-un ndum kadi ngəmi-e dangay ti, bitəi kadi tə m-ilə sie madi nje kɔbe ki bo ki Rom ti, Səjar.»

22 Agiripa əl Pəsitusi ə nə: «M-ndigi ngay kadi m-o ta lə dɪngəm kin tɔ.» Ə Pəsitusi əl-e ə nə: «Lo ti ə a oo ta ki tae ti.»

23 Lo ti ki rangi, Agiripa əi ki Bərənisi rəi ki dije ngay gode ti, urii lo gangi ta ti. Ki bo lə asigar je ki ki bo je ki me be bo ti əi səde. NGa ə, Pəsitusi un ndune adi rəi ki Pol.

24 Loki Pol re, Pəsitusi un ta əl ə nə: «I ngar Agiripa ki dije pəti ki isi ne, oi dəw kin. E ə kosi Jipi je ngay rəi səki-e rəm ti ne je, ki Jorijaləm ti je. Loki səki-e, uni ndude ki taa əi nə e dəw ki sɔbi kadi goto kɔ.

²⁵ Ki rəm ti, mi m-o ne madi ki nga ki ra ki asi koy al. Ningə, təkı e wa dəji kadi n-oo nje kəbe ki bo ki Rom ti, m-un ndum kadi m-ade aw.

²⁶ M-gər ta wa ki kadi tə m-ndangi me makitibi ti m-adi nje kəbe ki bo ki Rom ti ɔji də ta lie kin al. E be ə, m-adi re nəsi ti ne, ki bo təy, m-adi re nqi ti jı ngar Agırıpa kadi tə go ta ti ki a idə-je 6a, m-ingə ne ki kadi tə m-ndangi.

²⁷ Tado m-o kadi e ne ki go rəbe ti al kadi m-ilə ki dangay Rom ti, kanji kəl ta ki dije indəi dəe ti.»

26

Pol naji ta də rəne ti noo Agırıpa ti

¹ Agırıpa əl Pol ə nə: «Ta rəbi e ləi kadi inaji-n ta də rəi ti.» Lo kin ti, Pol un jine ki taa, ningə ta ki əl də rəne ti ə to kin:

² «NGar Agırıpa, rəm nəl-m ngay kadi m-ingə ta rəbi 6one, m-əl-n ta də rəm ti ɔji-n də ta je pəti ki *Jipi je indəi dəm ti.

³ M-əl be tado igər ne jibəl 6e je, ki ta ki naji je ləde pəti maji. Ningə, m-dəji kadi ilə mei nangı pə, kadi o-n ta ki m-a m-əli kin maji.

⁴ Jipi je pəti gəri ne ram je, lo kilə ngirə basam ti. Gəri maji tado m-təgi dan dije ti ləm, Jorijaləm ti.

⁵ Gəri-mi mari ngay, ningə re ndıgi ə, asi kadi a mai naje. Mai naje təkı ne ram je e ki go rəbi ra-e ti lə *Parısi je, ki e 6uti ki nga ngay dan 6uti je ti ki njé ra ta lə Luwə ləje✧.

⁶ Ningə ki 6asine kin, rəi səm lo gangı ta ti, tado m-ində mem maji də ne ti ki Luwə un ndune adi kaje je kadi n-a n-adi-de.

✧ 26:5 23.6; Plp 3.5

7 Gin koji ləje ki dəgi gide joo, indəi mede ti kadi kun-ndu kin a təl tane. Be ə, rai kilə lə Luwə ki təgide kondə ki kada. Ningə e ki mbata kində me də ti kin ə Jipi je indəi ta dəm ti, ngar!

8 Ra ban be ə səi Jipi je oi kadi e ta ki rəjeti al kadi Luwə a təsi njé koy je ndəl lo koy ti ə?

9 «Mi wa ki dəm, kəte m-o kadi e go ti ngay, kadi m-rə ki təgim, ki rəbi ki dangi dangi kadi dəw 6a tə Jəju ki Najarəti ti kin al.

10 Ningə e kin ə e kilə ra-m ki m-ra Jorijaləm ti. Be ə, ki təgi ki m-ingə ki rə ki bo je ti lə njé kijə ne məsi kadi-kare je, m-ɬuki-n njé kadi-me je ngay dangay ti. NGa ningə loki gangi ta koy dəde ti 6a, m-ndigi də ti.

11 Taa taa, m-aw ki lo kaw-naa je lə Jipi je pəti, m-adi-de kə. Ningə m-ində gu dəde ti kadi naji ta gər Kirisi. Mem tingə-m ngay dəde ti, adi m-aw bitə gode ti, ki də 6e je ki rangi, m-adi-de kə*.

12 E goe ti kin ə, m-ji-n m-isi m-aw Damasə ti kadi m-uwə-de. Ki bo je lə njé kijə ne məsi kadi-kare je adi-mi təgi je, adi-mi ndude je, kadi m-ra-n kilə kin.

13 NGar, loki mi də rəbi ti, ki kadi ki jam də 6e ti, m-o kunjə madi ki unji itə kadi j dərə ti re gə dəm, je ki njé ki gom ti.

14 Ji tē j-osi nangi, ningə, m-o ndu dəw madi əl-m ta ki ndon ta Ebirə ə nə: “Sol, Sol, mbata ri ə isi adi-m kə be ə?” MBa ri ə uwə rəi ngə tə mangi ki uwə rəne ngə ta kində ti lə 6ae be ə? E ne ki ndangi kare!

15 Lo kin ti m-dəje m-ə nə: “J naa ə Bəbe?” Ningə, Bəbe əl-m ə nə: “E mi Jəju ki isi adi-m kə.”

16 Ningə j a taa də njai ti. Ne ki m-tē m-ingə-i ə to kin: M-kəti kadi itəl 6əə kilə ləm, ningə kadi ima naji

* 26:11 9-11: 8.3; 9.1-2; 22.4-5

də koo ti ki o-m kin je, də koo ti ki a o-m bəy je.

17 M-a m-dəbi bagim dəi ti ji Jipi je ti ki ji ndəgi dije ti ki m-a m-ilə-i ki rəde ti.

18 MBa kadi iteē kəmdə, ər-de lo ki ndul ti, iteē səde lo kunjji ti. Kadi ər-de kəbe ti lə su, ire səde kəbe ti lə Luwə, kadi Luwə iyə go majal je ləde kə, kadi ingəi lo dan dije ti ki Luwə ər ta dəde ti me kadi-me Jəju ti.

19 Lo kin ti, NGar Agiripa, m-tə rə ne koo me ndil ti ki j dərə ti kin al.

20 M-ilə mbe kadi-me Kirisi, ki mbe kiyə go ne ra je ki majal kə. M-ilə mbe kin ki rə dije ti ki Damasi, ki rə dije ti ki Jorijaləm, ki rə dije ti ki dənangi Jude ti ba pəti, ki ki rə dije ti ki əi Jipi je al. Ningə m-dəji-de kadi kilə ra-de toji təkə rəjeti, iyəi go ne rade je ki majal kə.

21 E mbata kin ə, Jipi je uwəi-mi gin kəy ti lə Luwə kadi n-təli-mi.

22 Nə Luwə dəbi bagine dəm ti bitə bəne, adi m-a ki dəm taa, m-isi ma naji ki dəm ti noq dije ti ki boy ki nq dije ti ki du. M-ilə mbe ne ki rangi al, nə e mbe ne ki njé kəl ta je ki ta Luwə ti je ki *Moji je əli tae.

23 Əli təkə Kirisi a ingə kə, a e dəw ki dəsəy ki a j taa dan njé koy je ti tə. Ningə a j taa kadi ilə mbe kunjji ki rə Jipi je ti ki ki rə dije ti ki əi Jipi je al.»

24 Pol a ma naji ki dəne ti ba bəy ningə, Pəsitusi un ndune ki taa əl-e ə nə: «Pol, dəi majal! Ne gər ləi ki ngay tuji dəi kə.»

25 Nə Pol əl-e ə nə: «Ki bo, dəm majal al, ta je ki m-əl, e ta ki rəjeti, ki kəme to.

26 NGar Agiripa gər gin ne je kin maji, adi asi kadi m-ti rəm kati m-əl-e ta. M-gər kadi ne ki dum-e goto, tadə e ne je ki rai ne lo bəyə ti al.

27 NGar Agiripa, adi mei dɔ ta je ti ki njé kəl ta ki ta Luwə ti əli tae kin ə se adi al? M-gər kadi adi mei dɔ ta je ti kin.»

28 Ningə NGar Agiripa əl Pol ə nə: «Nay ngay al par ə a iyəti angalm kadi m-təl nje kun go Kirisi ə a am!»

29 Pol ile ti ə nə: «Re e ki ngəsine ti, ə se ki bəy ti ka, m-dəji Luwə kadi ra be. Ningə kadi j̄ ki kari par al, nə kadi səi ki dije pəti ki isi ooi ndum ne kin, itəli itoi tə mi be tɔ. Ke ə kadi ai me ka dangay ti kin al.»

30 Lo kin ti, NGar Agiripa je, ki nje kɔbɛ ki dɔnangi ti ki nɔ kin je, Bərənisi je, ki ndəgi dije pəti ki əi səde, ɔri rɔde gogi.

31 Loki isi ɔri rɔde gogi, əli-naa dande ti əi nə: «Dingəm kin ra ne madi kare ki asi kadi dəw təl-e-n ə se uwe-n dangay ti al.»

32 Ə ngar Agiripa əl Pəsitusi ə nə: «Dingəm kin, e dəji ki dəji kadi n-aw nɔ Səjar ti kin al ə asi kadi iyə taa.»

27

Kaw Pol Rom ti

1 Loki uni ndude kadi j-aw ki bato ki Itali ti, iyəi Pol əi ki ndəgi dangay je ki rangi ji nje kun dɔ buti asigar je ki bu ki bari-e nə Juliyusi, me buti ti lə Ogusiti kadi ngəm-de.

2 J-al me bato ti ki Adirami ti, ki a un rəbi ki ay ngangı lo ki Aji ti. Loki j-ɔti j-isi j-aw, Arisitarki ki Təsaloniki ki dɔnangi Masəduwan ti e səje naa ti.

3 Lo ti go ti, ji re ji tɛɛ Sido. Lo kin ti nɔɔ, Juliyusi ki ində kəmne go Pol ti maji ngay, iyə ta rəbi ade kadi aw rɔ made je ti kadi rai sie.

4 Go ti, j-j̄ j-ilə dɔje, j-un kadi dər ki bari-e nə Sipir. Ji təl be, tadɔ nəl un-je ki gogi gogi.

5 J-aw j-ində ba bo bəsi kadi Silisi ti əi ki Pampili gangi. J-aw ji tē Mira, dənangi ti ki Lisi.

6 Lo kin ti, nje kun də buti asigar je ki bu, ingə bato ki Aləgijandiri ti, ki isi aw Itali ti, ə adi j-al me ti.

7 Ji ra ndə ngay də ba ti. Bato ay ngədi ndəy ndəy ba be, ningə j-ingə kə ngay bəy taa ji tē be bo ti ki Nidi. Nəl əgi-je kaw ki kəte, adi ji tē ki rəbi ki gin dər ti ki Kirəti, kaw ki kadi Salmone ti.

8 Lo kəti kəte e lo təl naa. J-əti ndəy ndəy j-ində kadi lo biti taa ji re ji tē lo ti madi ki bari-e nə: «Ta ba ki Maji», bəsi kadi bə bo ti ki bari-e nə Lase.

9 Kagi lo man ngay dəje ti. Dəkagilo kəgi rə ne kuso ki nay kul ti ka də tə[☆], adi kaw ki kəte lə bato ka təl re ngə ki asi koy dəw.

10 E mbata kin ə, Pol ndəji-de ə nə: «Kama je, m-o kadi kin ə re ji ndigi kadi j-uni ta mba ləje ki kəte ə, e mba ki ne je a tuji ti. Ningə e bato ki ne je ki me ti par ə a tuji al, darəje wa ka a tuji tə.»

11 Nə nje kun də buti asigar je ki bu oo ta lə Pol al, oo ta lə njé kuwə ngandi bato je əi ki ki bo ki dəde ti yo.

12 Ta ba kin maji kadi dəw isi titi dəkagilo kul ti al, adi dije ngay ndigi kadi n-awi tə re to ban wa ningə n-tēi də dər ti ki Kirəti, ki bari-e Pənisii. Ta ba kin tu rəne ki lo kur kadi ti, j gin bə ti biti ki də bə ti. E ə kadi n-isi ti kadi tə kagi lo kul gangi dəde ti titi.

13 Lo kin ti, ngon nəl madi ilə, j ki gin bə ti be re, adi oi kadi ndigi ra ləde a təl tane maji. Be ə, j taai tuti bato, ə ilə dəde ki kadi dər ti ki Kirəti ngəsi ngəsi isi awi.

14 Nə ndəy ba go ti par ə, nəl ki bo madi ki bari-e nə Ərakilo j ki də dər ti, re osi dəde ti.

☆ 27:9 Ləbatiki 16.29-34

15 Nəl un bato dəne ti. Lo kuwə bato nangi tae ti goto, j-iyə rəje ki jie ti adi aw səje ki noo par.

16 J-aw ji tēg gin dər ti, ki bari-e nə Koda. Lo ka kin taa nəl dəje ti, adi j-ingə ta rəbi j-ində-n jije də ngon bato ti.

17 Loki njé ra kilə me bato ti uni-e indəi me bato ti ki bo ba, doləi bato ki bo ka kin ki kilə bəndi bəndi. Ji bəl kadi j-aw j-əsi dəje yangira ti ki Sirti, adi uni gindi ngə ki dəi bato ti iləi-e də man ti, go bato ti. E be ə, nəl aw səje ki noo.

18 Nəl rə səje ki təgine ngay, adi lo ti də ti, dum dəde ə, buki ne je madi ki me bato ti kə.

19 NDə ki kə mitə go ti, əyi ne ki rə bato ti ki jide buki kə.

20 NDə ngay, j-əsi kadi j-o kadi al nim, j-əsi kadi j-o mee je al nim. Nəl nay ki lo kilə ti ki təgine, adi dəw ki ində mene də tēg ti goto.

21 J-uso ne al kagi lo ngay, ə Pol j a taa dan dije ti, əl-de ə nə: «Kama je, kin ə re oi ta ləm ə j-isi Kirəti ti ba ə, ne je a tuji je, nay kə je be al.

22 Ningə ki basine kin, m-ilə dɪngəm mesi ti kadi uwəi təgisi ba, tadə dəw ki a tuji dansi ti goto. Ne ki a tuji, e bato ki gin je ti.

23 Luwə ləm ki m-isi m-ra kilə bəə lie kin, malayka lie kare tēg həy ki rəm ti kondə ne əl-m ə nə:

24 “Pol, i bəl ne madi al. i bəl al tadə, səbi kadi a a no Səjar ti. Ningə Luwə a aji dije pəti ki əi səi me bato ti adi.”

25 E be ə ngakom je, m-dəji səsi kadi iləi mesi nangi. Madi mem Luwə ləm kadi a tēg səje təkə əl-n.

26 Nə j-a ji təli taje majal də dər ti.»

27 Je me lo ki ndə ti ki kə dəgi gide sə, nə nəl un je aw səje ki də ba bo ti ki bari-e Adiriyatiki. Loki ji

teḗ dan lo ti, njé ra kilə me bato ti ooi kadi je bası ki dɔnangi.

²⁸ Loki iləi ne ki kadi dəw gər-n ku man ningə, ədi nangı asi tati ji dəw kuti joo. Loki awi ki kəte say ndəy ningə, iləi bəy ba, ədi nangı lo tati ji dəw ti dɔgi gıde mi.

²⁹ Bəli kadi j-aw j-əsi rəje mbal madi ti, adi buki gindi ki dɔɔi bato sɔ kɔ, ə isi nginəi kadi lo ti law.

³⁰ NJé ra kilə me bato je ti sangı rəbi kiyə bato kadi n-ayi-naa, adi uni ngon bato indəi dɔ ba ti ningə, uni girə əi nə n-a n-awi kadi n-dɔɔi go kilə gindi ki dɔɔi nɔ bato ti.

³¹ Nə Pol əl nje kun dɔ buti asigar je ki bu nim, asigar je wa nim ə nə: «Kin ə dije kin isi səje me bato ti ba al ə, dəw kare ka a teḗ dansi ti al.»

³² Be ə, asigar je gangı kulə ngon bato ka kin ə iyəi-e adi aw.

³³ Kəte bəy taa kadi lo ti, Pol ilə dıngəm me dije ti pəti ə nə: «Oi, ndɔ dɔgi gıde sɔ bone ki isi ingəmi, ki kanji kadi usoi ne.»

³⁴ Ningə ki basıne kin, m-dəji səsi kadi uni ne usoi, tadɔ e kin ə a ra səsi kadi tə iteḗi kaji ti. M-əl səsi təkı ngon bisi dɔ dəw kare dansi ti a osi kɔ al.»

³⁵ Loki Pol əl-de ta ba ningə, un mapa ra oyo Luwə dɔ ti ta kəm dije ti pəti ba uso.

³⁶ Lo kin ti nɔɔ nga ə, dije pəti uwəi rɔde ngə usoi ne.

³⁷ Pəti, je dije bu joo ki dɔ siri gıde mehe me bato ti.

³⁸ Loki usoi ne dani maji ba, buki gəme kɔ kadi bato əle kəl.

³⁹ Loki lo ti, njé kuwə ngandi bato je gəri lo al. Nə ne ki ooi e sil ba ki aw təl ta ne dɔ yangıra ti par. Ə

uni ndude kadi n-rai ndəy ndəy tə re to ban ə n-awi ki bato titi.

⁴⁰ Ningə tuti gindi je ki dəəi bato ti, buki ba, ə ai də ti nōō tuti kilə ki dəəi ne ləl bato je tə. Go ti, əyi kibi ki nje kuwə nəl taa. Əyi taa kadi tə nəl sur bato aw sie ki də yangira ti ka kin.

⁴¹ Loki isi awi 6a, əsi bato dibi yangira ti ki təgi man ki j yo je ne je re əsi naa ti adi a. Nō bato dibi yangira ti tuti tuti adi lo kadi əti kəte goto. Ningə goe ki gogi, man re ki təgine ində tuji-n tə.

⁴² Asigar je adi ndude asi-naa kadi tə n-təli dangay je nə tə ki madi dande ti j ur me man ti əy aw.

⁴³ Nə nje kun də buti asigar je ki bu ndigi kaji Pol, adi əgi-de də kadi rai ndigi ləde. Adi ndune kadi dije ki gəri kal man tosi me man ti kəte, awi ki də yangira ti.

⁴⁴ Ningə kadi ndəge je isi də kagi ti je, də nusi bato ti je, uni gode. E be ə, dije pəti awi tēgi də yangira ti ki kanji kadi ne madi ra-de.

28

Pol me 6e ti ki Malti

¹ Go tēgi ki ji tēgi ta yo ti nga 6a j-o kadi tə dər ki je ti ka kin nə Malti.

² Dije ki isi də dər ti ka kin uwəi-je ki rəde ti ki rənəl ki dəw oo gəe nja kare al. Rai por ki bo ngay adi j-a ta ti pəti, tadə ndi ədi adi kul o ngay.

³ Pol saa ngəngirə kadi n-buki poro 6a, por ra adi li pi tēgi ti naa jie ti.

⁴ Loki dije ki me 6e ti ooi li naa ji Pol ti ningə, əli-naa dande ti əi nə: «Ki rəjeti, dingəm kin e nje təl dije. Be ə, tēgi ta man ti aji ka, ta ki gangi lə Luwə ndigi kadi a ki dəne taa al.»

⁵ Nə Pol siyə li ile me por ti, ə ngon rəe ki ndəy ka to-e al.

⁶ Dije pəti nginəi kadi rə Pol ti ə se osi wati oy wa be. Nə loki nginəi pi ne madi ra-e al, əli əi nə: «Dəw kam e yo.»

⁷ Lo lə ki bo ki də dər ti ka kin, ki təe nə Pibilusi, to kadi lo ti nōō ngəsi. Ə Pibilusi uwə-je ki rəne ti maji ngay, adi-je kəy ji to-n ndəje mitə.

⁸ Ningə baw Pibilusi to moy nangi: rəe tingə je, ndəgi məsi je. Ə Pol j taa aw ində jine dəe ti adi ingə rə nga.

⁹ Go ti, ndəgi njé moy je ki me be ti rəi ingəi Pol adi adi-de rə nga tə.

¹⁰ Dije əsi gonje nōō be. NGa ningə, loki kagi lo asi kadi j-aw ngata ba, adi-je ne je ki j-aw ki ndooe kadi ra səje də rəbi mba ti.

Kaw Pol Rom ti

¹¹ Ji ra nay mitə nōō be bəy taa kadi j-ilə dəje ki bato ki j Aləgijandiri ti ki bari-e nə Kasitor nim, Polusi nim. Bato kin, kagi lo kul man dəe ti me be ti kin.

¹² Loki j-aw ji tēē Sirakusi, j-isi ti nōō ndə mitə.

¹³ Lo kin ti nōō, j-i j-un kadi ba, j-aw ji tēē Rəjiyo. Lo ti go ti, nəl ki j gin be ti ilə ngirə kulə, ə ji ra ndə joo ba ji tēē Pujol.

¹⁴ Me be ti kin ə j-ingə ngakoje je ki dəji-je adi ji ra ndə siri səde bəy taa j-aw. E be ə j-aw-n ki njaje kadi ji tēē-n Rom ti.

¹⁵ NGakoje je ki Rom ti ki ooi poyje, rəi tiləi kəmje biti lo suki ti ki Apiyusi ki e lo kəy kuso ne je ki mitə. Loki Pol oo-de, ra oyo Luwə, ə təl ingə təgi.

¹⁶ Go tēē je Rom ti, adi ta rəbi Pol kadi isi lo ləne ki asigar kare ki kadi ində kəmne goe ti.

Pol ma naji lə Jəju Kirisi Rom ti

¹⁷ NDə mītə go ti, Pol ɓa ki bo je lə *Jipi je kadi rəi ingəi-e. Loki kawī-naa, Pol əl-de ə nə: «NGakom je, m-ra ne madi m-əsi-n ta dije ləje al nim, m-əsi-n ta ne jibəl ɓe lə kaje je al nim tɔ. Nə Jipi je uwəi-mi Jorijaləm ti iləi-mi dangay ti ji Rom je ti.

¹⁸ Go ta ti ki Rom je dəji-mi, ingəi ne madi ki asi kadi dəw gangi-n ta koy dəm ti al, adi ndigi kadi iyəi-mi.

¹⁹ Nə Jipi je ɔdi al. Lo kin ti, e gu dəm ti kadi m-dəji ka nɔ Səjar ti, ki kanji kadi m-ində-n ta dɔ dije ti ləm☆.

²⁰ E mbata kin ə, m-dəji kadi m-ingə səsi, m-əl səsi ta. Tado e ki mbata ne kində me dɔ ti lə *Isirayəl ə m-to-n dangay ti kin.»

²¹ Lo kin ti, Jipi je əli-e əi nə: «J-ingə makitibi madi ki j Jude ti ki əl ta ki dɔi ti al, taa ngako je je madi ki kadi rəi əli-je ta je ki dɔi ti ə se ɓari toi majal ka goto tɔ.

²² Nə ji ndigi kadi əl-je ta ləi ki ɔji dɔ buti ki j me ti kin adi j-o. Tado ji gər kadi ki lo je pəti, dije ɔdi ta lə ɓu ti kin al.»

²³ Be ə, ɔji-naa ndɔ ɓa rəi ngay ingəi Pol lo kise ti. Pol ilə-de mbe koɓe lə Luwə. A dɔ ndu-kun ti lə *Mojiki nje kəl ta ki ta Luwə ti, ma-n naji lə Jəju. Taa sangi kadi n-ɓuki-de gone ti ɔji dɔ tɔ Jəju tɔ. Əli-naa ta sj biti lo səl-de.

²⁴ Dije madi ooi kadi ta ki əl-de e ta ki rɔjeti, nə njé ki nungi mbati kadi mede tɔ.

²⁵ Lo ki j sanəi-naa ki ndu kasi-naa al, Pol əl-de ə nə: «Ta ki NDil Luwə əl bawsi je ki ta nje kəl ta ki ta Luwə ti Ejay e ta ki rɔjeti.

☆ 28:19 25.11

26 NDil əl-e ə nə:

“Aw ینگə dije kam ə əl-de ə nə:

A oi ta ki mbisi, nə a ڨəri me al;

A ڨoi lo ki kəmsi, nə a oi lo al.

27 Tadə ngəmede ilə mii.

Bəyi mbide je, ndəmi kəmdə je,

MBa kadi kəmdə oo lo al nīm, mbide oo ta al nīm.

MBa kadi n-gəri ne kare al, nə tə n-ii n-təli rəde gom
ti adi m-aji-de☆.”»

28 Pol təl ilə ti bəy ə nə: «Kadi ڨəri təki, ta kaji lə
Luwə kin, ilə-n adi dije ki əi Jipi je al. Ningə əi je a
uri mbide kadi ooi.»

29 [Loki Pol əl ta kin ningə, Jipi je ii taa, awi ki ta
ki naji-naa dandə ti.]

30 Pol ra 6al joo ta kasi-naa me kəy ti ki uwə.
Ningə dije pəti ki rəi rəe ti, uwə-de ki rəne ti.

31 Pol ilə mbe kəbe lə Luwə nīm, ndo dije ta ki də
Babe Jəju Kirisi ti ki me ki kare ki kanji kadi ne madi
oge də nīm tə.

☆ 28:27 26-27: Ejay 6.9-10

KĒLƏ-MĪNDĪ KĪ SĪĠ

New Testament in Bedjond (CD:bjv:Bedjond)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bedjond

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bedjond

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

cv

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a4f34a03-c89e-55e0-bc3f-22f7829df823